

"ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא 'ובא לציון גואל'?"

כניסת השבת: 18:36

פרשת השבוע: כי תבוא

ערש"ק כ' אלול תשע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) **יציאת השבת: 19:43**

הפטרה: "קומי אורי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה"

רבי מנחם מנדל שפירא רבה של דרגומירשט פרש פסוק זה על פי יסוד ששמע מאחיו רבי מרדכי: בתפלת "אבינו מלכנו" מבקשים אנו שתי בקשות רצופות: "אבינו מלכנו פתח שערי שמים לתפלתנו...זכור כי עפר אנחנו". וצריך להבין את הקשר בין בקשות האלו.

ויש לומר בענין זה רעיון נכבד על-פי מה שכתוב במעשה בראשית: "ויאמר אלהים: תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי...ויהי כן: ותוצא הארץ...עץ עשה פרי". ופרש רש"י, שהבורא יתברך צוה על הארץ להוציא "עץ פרי עשה פרי", כלומר שטעם גזע העץ יהיה כטעם הפרי. אולם הארץ לא עשתה כן, אלא "ותוצא הארץ...עץ עשה פרי". כלומר, הארץ שנתה מציווי הבורא, והוציאה רק "עץ עשה פרי", ולא "עץ פרי עשה פרי" (=שטעם גזע העץ יהיה כטעם הפרי).

והנה, ידוע מה שכתב ה"אוהב ישראל" (=הרה"ק מאפטא), שלארץ, ששנתה מציווי הבורא, היתה כונה לשם שמים, והיא: כדי שיוכל האדם לעשות תשובה על חטאיו, באומרו כי מה שחטא, הוא רק מחמת שגופו נברא עפר מן האדמה, ומכיון שהארץ שנתה ממה שצוה הבורא, זה מה שגם גרם לו (=לאדם) לחטוא.

על-פי האמור, מפרש ה"אוהב ישראל" את כונת הפסוק (ויקרא כו, מב): "וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר". וקשה הדבר כאן. שהרי, מה שזוכר הקב"ה זכות ברית אבות – יש בכך מעלה גדולה, שבזכותם יגן עלינו הקב"ה מפל צרה וצוקה. אבל, איזו תועלת יש בכך שהקב"ה יזכור את הארץ, כפי שכתוב "והארץ אזכר"?

אך על-פי המבואר הכונה היא, שבעת שדן ה' יתברך את האדם, זוכר הוא את הארץ, ששנתה מציווי הבורא, ועל-ידי כך יש לימוד זכות על האדם, להקל בעונשו ולקבלו בתשובה – שהרי מה שחטא הוא רק מצד גופו, שנוצר עפר מן האדמה, ומכיון שכאמור הארץ שנתה ממה שצוה הבורא, זה מה שגרם לו לחטוא.

ועתה יתבאר מה שאנו מבקשים שתי בקשות רצופות: "אבינו מלכנו פתח שערי שמים לתפלתנו...זכור כי עפר אנחנו". אלא, כיון שחוששים אנו שמא בעת פתיחת שערי שמים יעמדו המקטרגים כנגדנו ויזכירו את חטאותינו, לפיכך מיד משיכים אנו לבקש "זכור כי עפר אנחנו" ובשל כך מתקשים אנו לעמד כנגד פתויי היצר.

אף הפסוק שלפנינו רומז ליסוד זה "השקיפה ממעון קדשך מן השמים", להקשיב לתפלתם של ישראל. וברך את עמך את ישראל ואת האדמה, וכשתברך אותם אל תפן אל חטאתם, שהרי הם עפר מהאדמה ובשל כך מתקשים הם לעמד כנגד פתויי היצר.

"תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו" (תהילים פא)

על הכתוב, "תקעו בחדש שופר בכסה...", כתוב בגמרא (סנהדרין יא): "אמר רבי אבהו...תקעו בחדש שופר, בכסה ליום חגנו. איזהו חג שהחדש מתכסה בו? הרי אומר, זה ראש השנה!". מבואר מכאן, שמה שאמר דוד המלך "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו", הכונה היא על ראש השנה – **יום הדין** – יום בו הקב"ה, מלך מלכי המלכים, יושב על כס המשפט, וכל באי העולם עוברים לפניו כבני מרון (=אחד אחד).

והנה על עמק **הדין** כתב הפיטן האלקי רבי אמנון מגנצה זיע"א, בפיוט "ונתנה תוקף": "ונתנה תוקף קדשת היום. כי הוא נורא ואים. ובו תנשא מלכותך. ויכון בחדש כסאך. ותשב עליו באמת. אמת כי אתה הוא דין ומוכיח ויודע ועד. וכותב וחותרם וסופר ומונה. ותזכר כל הנשפחות. ותפתח את ספר הזכרונות...בראש השנה יפתחון וביום צום כיפור יחתמו, כמה יעברון וכמה יבראון, מי יתיה ומי ימות, מי בקצו ומי לא בקצו, מי במים ומי באש...מי ברעש ומי במגיפה, מי בתניקה ומי בסקילה...". (מבהיל!).

אולם, צריך לדעת, שכדי להמתיק את **גזר הדין** בראש השנה, נתן לנו הבורא יתברך את חדש אלול לפני בוא

יום הדין, כדי לתקוע בשופר בכל יום ויום, ובכך **לקרוע את גזר הדין** של ראש השנה.

וזהו שאמר דוד המלך "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו". דהינו, "תקעו בחדש שופר" – תקעו כל חדש אלול בשופר לפני "יום חגנו", לפני ראש השנה. שכן, כך ניתן **לקרוע את גזר הדין** של ראש השנה. ויש אסמכתא לזה, הנה כדי לרמוז שניתן להמתיק את הדין כבר לפני ראש השנה, ולהגיע ליום הדין "בכסה" (=מכוסה) ומוגן מפני המקטרגים, הבה ונתבונן באותיות שלפני התיבות "שפר חדש כסה". הנה, לפני האות ש' של "שפר" באה האות ר'. לפני האות פ' באה האות ע'. ולפני האות ר' יש לנו את האות ק'. שלש אותיות אלו מצטרפות למלה **"קרע"**.

וכן הדבר במלה "חדש". לפני האות ח' באה האות ז'. ולפני האות ד' באה האות ג'. ולפני האות ש' באה האות ר'. ושלוש האותיות מצטרפות למלה **"גזר"**. וכן במלה "כסה", לפני האות כ' באה האות ל'. לפני האות ס' באה האות נ', ולפני האות ה' באה האות ד'. ושלוש אותיות אלו מצטרפות למלה **"דין"**. דהינו, כל שלש האותיות שלפני "שפר חדש כסה" הם אותיות **"קרע גזר דין"** לומר לה, שעל-ידי תקיעת השופר בחדש אלול, כבר ניתן להמתיק **ולקרוע את גזר הדין** של ראש השנה הבא עלינו לטובה, אמן.

קולות השופר

ידוע מה שכתב השל"ה הקדוש על קולות השופר, **תקיעה שברים תרועה תקיעה**, ראשי תיבות **תשר"ת** (ראש השנה, תורה אור, אות ג): "תקיעה" הראשונה בסדר קולות השופר, היא קול פשוט וישר, הרומז על לידת האדם בעולם, שהוא תינוק, ללא חטא ופגם. ואולם, לאחר שהאדם נופל **בחטאים**, חס וחלילה, הוא נעשה בבחינת "שברים" – שזהו קול שופר שבור – הרומז לכך שהנפש פגומה ושבורה **מהחטאים ומהעונות**. והעצה היא, שיעשה תשובה, בבחינת "תרועה", שהיא קול שופר של יבבה ויללה, כאדם הבוכה והמשמיע קולות קצרים בזה אחר זה. וה"תקיעה" בסוף סדר קולות השופר באה לרמוז לנו, שלאחר התשובה הנפש תוקנה, והיא שוב ישרה כבתחילה, בלי פגם.

הסיפור לכבוד יום ההילולא של הצדיק הגאון הרב מרדכי דב טברסקי זצ"ל, שחל ב-כ"ב אלול

לאחד מאנשי שלומו של רבנו היתה שותפות עם יהודי. היה להם בית מסחר עם הרבה פועלים. פעם ארע, שגוי אחד מהפועלים השתכר והתחיל לצעוק ולהשתולל. נגש אליו אחד משני הבעלים, ונתן לו סטירה על לחיו, והלה למרבה הפלא נפל ומת. כמוכן ששני היהודים פחדו עד מאד. עד כדי כך גדל פחדם, שהם תפסו את המת וזרקוהו לתוך התנור בבית מסחרם ושפרוהו, ולא נשאר ממנו זכר. משפחתו של הגוי החלה לדאוג. בראותם בערב, שאין אביהם שב לביתו, רצו למקום עבודתו. משלא מצאו אותו החליטו, שבעלי הבתים היהודים הרגו אותו, ותבעו אותם למשפט. כמוכן שחכה להם משפט קשה. השותף, שהיה החסיד של רבנו, אמר לשותפו, שהוא נוסע לרבו, הרב מרדכי דב טברסקי, לשפוך את פחד לבו. כשבא והזכיר לפני רבנו את מר גורלו, אמר לו הרב, שיסעו לעיר קייב, לרחוב מסוים בשעה מסוימת, ושם תבוא לכם הישועה.

השותף, שהיה מתנגד, צחק מחברו, ואמר לו: "הרי שנינו יודעים בבירור, שהגוי נשרף, ואפרו מונח בתוך תנור בית המסחר. ומה לנו לחפש ישועה בקייב?!" לעומתו טען חברו החסיד: "הלא אנו מצפים לישועה, ואין לנו שום תקנה, אגא ונגסה לקים דברי חכמים".

והנה, אף הגיעו לקייב לרחוב ההוא, שהרה"ק צוה להם, ראו את הגוי חי וקיים ומתהלך שם! למרות האימה שאחזה בהם, נגשו אליו ושאלו מה שמו. כשהשיב להם, וראו שאכן זה הוא, שאלו אותו: "מדוע הנחת את כל משפחתך? הם בבית, דואגים ומחכים לך". התחיל אותו הגוי לצעוק, שאינו רוצה לדעת יותר מהם, כי סבל הרבה מאשתו ואינו רוצה לחזור אליה. אמרו לו השנים, שילכו עמו למשטרה, ויצהיר בפניהם בכתב, שאינו רוצה לחזור לביתו, ויכתוב את הסיבה לכך. הסכים הגוי, ופנו עמו לתחנת המשטרה, וכתב וחתם שם, שאינו רוצה לשוב למשפחתו כי רעות שבעה נפשו מהם. מובן מאליו, שלאחר מכן היהודים הגיעו אל בית המשפט, והמכתב של הגוי בידם, פטרו אותם לשלום, ויהי הדבר לפלא!

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

"ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא 'ובא לציון גואל'?"

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תבוא

עֲרַשׁ"ק כ' אֵלוֹל תִּשְׁע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) יְצִיאַת הַשְּׁבֹת: 19:43

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוּרִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו" (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על מצות הביכורים, "ולקח הכהן הטנא (של הביכורים) מידך, והניחו לפני מזבח ה'...ואמרת אליו", פֶּרַשׁ רש"י: "ואמרת אליו" – שאינך כפוי טובה (לה' יתברך). "כפוי טובה – אדם שמתעלם מן הטובה שעשו לו). וצריך להבין, מדוע בחרו חז"ל להביע את הכרת הטוב שלנו כלפי הקב"ה בלשון שלילית ("שאינך כפוי טובה")? והרי לכאורה היה ראוי לומר בלשון חיובית: "ואמרת שאתה מכיר בטובה (לה' יתברך)...". ויש לומר, מה ששנינו בגמרא (נדה לא'): "דרש רב יוסף: מאי דכתיב (ישעיה יב') 'אודך ה' כי אנפת בי, ישוב אפך ותנחמני', במה הפתוב מדבר? בשני בני אדם שיצאו לסחורה. ישב לו קוץ ברגלו לאחד מהם, התחיל מחרף ומגדף. לימים שמע שטבעה ספינתו של חברו בים – התחיל מודה ומשבח. לכך נאמר 'ישוב אפך ותנחמני'. והיינו דאמר רבי אלעזר: מאי דכתיב (תהילים עב') 'עושה נפלאות (גדולות) לבדו, וברוך שם כבודו לעולם' – אפילו בעל הנס אינו מכיר בנסו".

נמצא לפי זה, כי אי-אפשר לאדם קרוץ חמר לומר שהוא "מכיר טובה" לה' יתברך, מכיון שישנם נסים ונפלאות שאין האדם מכיר כלל, ואיך יאמר "אני מכיר טובה"?

לכן דקדקו חז"ל לומר בלשון שלילה – "שאינך כפוי טובה (לה' יתברך)". שכן, למרות שאנו מביאים ביכורים על הטובה הגלויה בצמיחת הפרות הראשונים – למרות זאת איננו כפויי טובה להודות ולהלל לה' גם על הנסים הנסתרים שהקב"ה עושה עמנו בכל עת, ואין אנו רואים או יודעים עליהם.

ראוי להוסיף מה שכתב הרמב"ם ("יד החזקה", הלכות ביכורים ג'): "מצות עשה להתודות במקדש על הביכורים. בשעה שמביאים, מתחיל וקורא 'הגדתי היום לה' אלהיך כי באתי אל הארץ...'. 'ארמי אבד אבי', עד שיגמור כל הפרשה עד 'אשר נתן לך ה'". ואין קורין אותה, אלא בלשון הקדש, שנאמר: 'וענית ואמרת לפני ה' – בלשון הזאת'. ותמהו המפרשים, מנין למד הרמב"ם כי הקריאה ("הגדת היום...") היא בבחינת וידוי?

יש לומר מה ששנינו במשנה (ביכורים פ"ב מ"ב): "יש במעשר ובכורים מה שאין פן בתרומה. שהמעשר והבכורים טעונים הבאת מקום, וטעונים וידוי". הרי למדנו דברים ברורים, כי הקריאה על הביכורים היא בעצם וידוי. וכפי שמביא גם הזוהר הקדוש (משפטים קכ, מתורגם): "מצוה...להביא ביכורים, ולאחר מכן להתודות על הביכורים". וצריך להבין ענין זה. שכן, אדם שיורד לתוך שדהו, ואוסף ביכורים בטנא, ולאחר מכן מביא אותם לפהן שבבית המקדש – על מה הוא בעצם צריך להתודות?

תחילה, נקדים מה ששנינו במשנה (בכורים ג, א'): "פיצד מפרישין הביכורים? יורד אדם בתוך שדהו, ורואה תאנה שבפרה, כורך עליה גמי לסימן, ואומר: הרי אלו ביכורים".

וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע מכל שבעת המינים, בחרו חז"ל להזכיר דוקא את התאנה? אומר המקובל האלקי רבי שם קלינגברג זצ"ל הי"ד, בספרו "אהלי שם", שהבאת הביכורים היא תיקון לחטא עץ הדעת (שהיה תאנה, לפי אחת הדעות), כמבואר בגמרא: "אילן שאכל ממנו אדם הראשון...רבי נחמיה אומר: תאנה היתה, דבדבר שנתקלקלו בו (=תאנה) – נתקנו, שנאמר (בראשית ג, ז): 'ויתפרו עליה תאנה'".

וצריכים אנו ביאור על-כך. שכן, איך בהבאת מנחת הביכורים יש תיקון לחטא עץ הדעת? ויש לומר, שהנה, על הפתוב בתהילים (נ', כג') "זבח תודה יכבדנני", פֶּרַשׁ רש"י: "המביא לי זבח של תשובה והודאה על עונותיו – הוא יכבדנני". ותמהו המפרשים על-כך. שכן, קרבן תודה הוא הודאה על גס שעשה הקב"ה עם האדם, כמו ששנינו בגמרא (ברכות נד'): "ארבעה צריכין להודות, ואלו הן: יורדי הים, והולכי מדברות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא". אם כך, מה ראה רש"י לפרש, כי "זבח תודה" הוא "זבח של תשובה והודאה על עונותיו"?

נראה לבאר ענין זה על-פי מה ששנינו בגמרא (ברכות ס): "תנא... לעולם יהא אדם רגיל לומר: 'כל דעביד רחמנא - לטב עביד' (=כל מה שהקב"ה עושה - לטוב עושה). מקור הדבר במשנה (ברכות נד): "חייב אדם לברך על הרעה, כשם שהוא מברך על הטובה, שנאמר (דברים ו): 'ואהבת את יי אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך'. 'בכל לבבך' - בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. 'ובכל נפשך' - אפלו הוא נוטל את נפשך. 'ובכל מאדך' - בכל ממונה. ומפרשת הגמרא את הכונה (ברכות נד): "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, שנאמר (דברים ו): 'ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך'. מאי? (=איך מקיים מצוה זו?), חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה... כשם שמברך על הטובה והמטיב, כך מברך על הרעה 'הטוב והמטיב'. והתנן (=ושנינו במשנה): על בשורות טובות אומר 'הטוב והמטיב'. על בשורות רעות אומר 'ברוך דין האמת'. ופרש שם רש"י: "שצריך) לברך על מידת פורענות בלב שלם".

על-כך אמר המוכיח מוה"ר אפרים זצ"ל: "זהו שכתוב) 'ואמרת ביום ההוא אודך ה' כי אנפת בי', לפי שמעלין לא תצאנה הרעות, ואין דבר רע מהקב"ה, והכל הוא לטובה, ואפילו הפורענויות הבאות על האדם אינן רעה, אלא טובה - וזאת, כדי לזכור אותו ולהכניע את יצר הרע ולטהר הנשמה, כדי שהאדם יזכה לעולם שכלו טוב. אלא שהאדם בעולם הזה אינו מבין... ונדמה בעיניו כאילו הוא רעה, כמו החולה, שעושיין לו תחבושת ויש לו ייסורין, והחולה השוטה צועק להסיר (את) התחבושת. אבל החכם סובל בשמחה... אמנם, אחר מותו (=של "החולה") (הוא) רואה ומבין (את) הטוב האמיתי. וכמו כן, לעתיד לבוא, כשנזכה... נאמר: 'אודך ה' כי אנפת בי' - אז נתן הודאה להקב"ה על שהתאנף (=פעס) עלינו באותו הזמן, וזאת, כדי להיטיב לנו באחריתנו".

בדרך זו נעלה במסילה לפרש את פונתו העמוקה של רש"י: "זבח תודה יכבדנני" - המביא לי זבח של תשובה והודאה על עונותיו הוא יכבדנני". שהרי היתה קושיה עצומה לרש"י. והרי, נצטוינו להביא קרבן תודה על הנס שעשה הקב"ה עמנו. אדם שחלה ונתרפא - מאחר והוא צריך לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, צריך להודות לה' גם על שחלה. לכן, אם הוא מביא קרבן תודה רק על מה שנתרפא, הרי יש בזה לכאורה פגם גדול! שכן, אינו מקיים את דברי חז"ל: "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה".

לכן, כדי לישוב קושיה זו מפרש רש"י: "זבח תודה יכבדנני" - המביא לי זבח של תשובה והודאה על עונותיו הוא יכבדנני". ללמדנו, כי בשעה שאדם מביא קרבן תודה על שנתרפא, עליו להביא גם קרבן תודה על שחלה. ולכן מפרש רש"י, שצריך "זבח של תשובה והודאה על עונותיו". שכן, עונותיו הם שגרמו לו להיות חולה, ועל-ידי שנתעורר בתשובה זכה להרפא. וזהו "זבח תודה" אמיתי - זבח שהוא גם הודאה/תודה על שנתרפא, וגם זבח של תשובה על עונותיו, שגרמו לו לחולי. ובכך מקיים למעשה את דברי חז"ל "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה".

"הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה תרד מטה מטה"

על הכתוב בפרשה: "הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה תרד מטה מטה", כתוב בספר "עמודיה שבעה" (עמוד הרביעי): כתוב בגמרא (מנחות כט): "אמר רב יהודה: בשעה שעלה משה למרום (לקבל את התורה) מצאו להקב"ה שיושב וקושר פתרים לאותיות (פתרים) - אלו **הקוצין והתגין** שיש על-גבי האותיות של התורה). אמר לפניו: רבונו של עולם, מי מעכב על ידך? (=מי מעכב את מה שכתבת, שבגללו אתה צריך להוסיף עליהם גם **פתרים**)? אמר לו (הקב"ה): אדם אחד יש, שעתיד להיות בסוף כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדרוש (על) כל **קוץ וקוץ** תילין תילין (=כמות גדולה) של הלכות". אמר לו (=משה) לפניו: רבונו של עולם, הראהו לי. אמר לו: חזר לאחוריה. הלך (משה) וישב בסוף... (ושמע איך רבי עקיבא דורש לתלמידיו) ולא היה יודע מה הן אומרים. תשש פוחו (של משה רבנו, כי היתה לו חלישות הדעת, כיון שלא הביא את דבריהם, על אותם פתרים של התורה)...". ולכאורה יפלא הדבר מאד: איך זכה רבי עקיבא להשיג את סודות **הקוצין והתגין** של התורה, דבר שלא השיג משה רבנו?

והשיב על-כך ה"עמודיה שבעה" בלשונו הקדושה: "...רבי עקיבא, היה דורש על כל **קוץ וקוץ** תילי תילין של הלכות, לפי שהתורה נתנה בששים ריבוא **אותיות**, כנגד ששים ריבוא נשמות ישראל. וסימן לדבר מופיע במלה "ישראל", שהיא ראשי תיבות **יש ששים ריבוא אותיות** לתורה, וכל אחד ואחד מישראל היתה לו אחיזה **באות** אחת בתורה. אבל הגרים אין להם אחיזה באותיות, אלא **בתגין ובקוצין** שעל האותיות. ולכן, רבי עקיבא, שהיה מבני גרים, היה דורש על כל **קוץ וקוץ** תילי תילין של הלכות, כי האדם אינו מחדש דבר תורה, אלא לפי מדרגת אחיזת נפשו".

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

”ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא ויבא לציון גואל?”

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תָבוֹא

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 18:36

ערש"ק כ' אלול תשע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 19:43

הַפְּטָרָה: "קומי אורי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

”בְּנֵי צִיּוֹן”

”וְלִקְחַת מְרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה” (על-פי ”אורה של תורה” להרה"ק פּינחס פּרידמָן)

על הכתוב בפרשת הביכורים (כו', ד'), ”וְלִקְחַת הַכֹּהֵן הַטָּנֵא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוֹ לְפָנַי מִזֶּבַח ה'", מְפָרֵשׁ רש"י: ”וְלִקְחַת הַכֹּהֵן הַטָּנֵא מִיָּדְךָ” – לְהַגִּיף אוֹתוֹ (=אֶת הַטָּנֵא שֶׁל הַבִּיכּוּרִים). כֹּהֵן מְנִיחַ יָדוֹ תַּחַת יָד הַבְּעָלִים, וּמְנִיף”.

מְקוֹר הַדְּבָרִים בְּכַתּוּב בְּפֶרֶשֶׁת ”רְאֵה” (יב', ו'): ”וְהִבַּאתֶם שְׁמָה עֲלֵיתִכֶם... וְאֵת תְּרוּמַת יָדְכֶם...”. וּפָרֵשׁ רש"י: ”תְּרוּמַת יָדְכֶם” – אֵלוֹ הַבִּיכּוּרִים”.

כְּדֵי לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה שֶׁל הַבִּיכּוּרִים, הֵבֵה וּנְקָדִים מָה שְׁמוּבָא בְּפָרֶק שִׁירָה (פָּרֶק שְׁלִישִׁי): ”שִׁיבּוֹלַת חֵיטִים אוֹמֶרֶת (תְּהִילִים קל', א'): ”שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרְאתִיךָ ה'”.

וְצָרִיךְ לְהַבִּין, מִדּוּעַ אוֹמֶרֶת הַשִּׁיבּוֹלַת דּוֹקֵא אֶת הַפְּסוּק ”שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרְאתִיךָ ה'”.

נִרְאֶה לְבָאֵר עֲנִיָּן זֶה עַל-פִּי מָה שְׁמַצִּינוּ, שְׁלֹאֲחֵר שְׁחָטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן בְּעֵץ הַדַּעַת, נִתְקַלְלָה הָאֲדָמָה, כְּפִי שְׁכַתּוּב (בְּרֵאשִׁית ג', יז'): ”אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרְךָ בְּעֵצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ... בּוֹעֵת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם”.

לְכֵן, יֵשׁ לוֹמֵר, שְׁכַאֲשֶׁר זוֹרַע הָאָדָם חֵיטִים בָּאֲדָמָה, הֵנָּה, הַחֵיטִים מִתְפַּלְלִים לֵה' מִמַּעַמְקֵי הָאֲדָמָה, שְׁהַקּוֹצִים וְהַדְּרָדִים לֹא יִצְלִיחוּ לְמַנוּעַ אֶת צְמִיחָתָם. וְלֹאֲחֵר שׁוֹכְנוֹ הַחֵיטִים לְצִמּוּחַ וְלִצְאַת מִבְּטָן הָאֲדָמָה, כְּמוֹ עוֹבֵר הַיוֹצֵא מִמַּעַי אִמּוֹ, אוֹמֶרֶת הַשִּׁיבּוֹלַת שִׁירָה לֵה', ”שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרְאתִיךָ ה'”, כְּדֵי לְהוֹדוֹת לֵה' יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁקִּבַּל אֶת קְרִיאוֹתֶיךָ כַּאֲשֶׁר הִיָּתָה בְּמַעַמְקֵי הָאֲדָמָה. וְהִיא גַם מִתְפַּלְלַת עַל הַעֲתִיד – ”אֲדַנִּי שְׁמַעָה בְּקוֹלִי תִהְיֶינָה אֲזֻנֶיךָ קְשׁוּבוֹת לְקוֹל תַּחְנוּנֵי” – שֶׁתּוֹכַח לְהַשְׁלִים אֶת צְמִיחָתָה, כְּדֵי לְמַלֵּא אֶת הַתְּפִקִיד שֶׁהִטִּיל עָלֶיךָ הַקב"ה – לְזוֹן אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם.

וְרֵאוּ לְהוֹסִיף מָה שְׁמֻסּוּפֵר עַל הַצְּדָקָת, הַרְבֵּנִית מְלִכָּה, אֵשֶׁת כ"ק הַאֲדָמוֹר מֶרֶן שְׁלוֹם מִבְּעֵלְזָא זִיע"א, שְׁדַרְכָּה בְּקִדְשׁ הִיָּתָה לְחַלֵּק בְּעֵצְמָהּ מִזוֹן לְכָל הָאוֹרְחִים וְהַחֲסִידִים שְׁבָאוּ לְהַסְתּוֹפֵף בְּצֵל הַאֲדָמוֹר.

פְּעַם אַחַת, רָאִתָּה אֶת אֶחָד הַחֲסִידִים, ש"חֲטָף" בְּרָכָה לְלֹא כּוֹנֵנָה (=בִּרְךָ בְּמַהִירוֹת, ”בְּלַעַ” מְלִים, וְלֹא כּוֹן לְפִשׁוּטִם שֶׁל דְּבָרִים), וְאָכַל בְּשִׁקִּיקָה לְשׁוֹבַע נִפְשׁוֹ.

אִמְרָה לוֹ הַרְבֵּנִית: ”הַתּוֹבֵנֵן נָא, כְּמָה הַרְפַּתְקָאוֹת עִבְרוּ עַל הַחֵיטִים מֵאֲזוּ שְׁנוּרְעוּ בָּאֲדָמָה, וְעַד שׁוֹכְנוּ לְהַגִּיעַ לְשִׁלְחָנוּ שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל.

הֵנָּה, לְאֲחֵר שְׁזוֹרְעִים אוֹתָן בָּאֲדָמָה, הֵן מִתְפַּלְלוֹת לֵה' שִׁיּוּרִיד עָלֶיָּהֶן גִּשְׁמֵי בְּרָכָה מִן הַשָּׁמַיִם, כְּדֵי שִׁיִּצְלִיחוּ לְנַבּוֹט וְלִצְמוּחַ. וּכְשֶׁהֵן כְּבָר זוֹכוֹת לְפְרוֹץ אֶת חוֹמַת הָאֲדָמָה, וְלִצְאַת לְאוֹרֵי הָעוֹלָם, הֵן מִתְפַּלְלוֹת לֵה' שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בָּהֶן הַתּוֹלְעִים, וּיְכַרְסּוּ בָּהֶן.

לְאֲחֵר כָּל זֶה, הֵן מִתְפַּלְלוֹת לֵה', מְסוּבָב כָּל הַסִּיבּוֹת, שִׁיזְכוּ לְהַגִּיעַ לְבֵית שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל יֵרָא שָׁמַיִם, שִׁיטְחֵן אוֹתָן לְקַמַּח טוֹב לְאַפִּית לֶחֶם, וְכֵן שֶׁהִלְחֵם יִצְאָ רְאוּי לְאֲכִילָה.

אוֹלָם, פְּסָגַת שְׁאִיפְתָּן וְתַפִּילְתָּן שֶׁל הַחֵיטִים הִיא, שְׁאִישׁ יִשְׂרָאֵל יְבָרַךְ עַל הַלֶּחֶם בְּכוֹנֵנָה רַבָּה, וְיִתְקַן אֶת גִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה הַטְּמוּנִים בָּהֶן”.

כַּאֲשֶׁר סִימָה הַרְבֵּנִית אֶת תּוֹכַחְתָּה לְאוֹתוֹ חֲסִיד, אִמְרָה לוֹ: ”וְאַחֲרֵי כָּל הַתְּלָאוֹת וְהַתְּפִילוֹת שֶׁל גְּרַעֲיֵי הַחֵיטִים, עַד שׁוֹכְנוּ שְׁנֵאֲפָה מֵהֵן לֶחֶם עַל שִׁלְחָן שֶׁל יֵרָאִי ה', אֵתָּה בָּא וְ”חֲטָף” אֶת הַבְּרָכָה לְלֹא כּוֹנֵנָה, וּמְקַלְקֵל הַכֶּלֶא?!”.

הֵנָּה פִּי כֵן, הִרְוַחְנוּ לְהַבִּין אֶת הַשִּׁירָה שֶׁל הַחֵיטָה, הַמִּתְפַּלְלַת לְפָנַי הַקב"ה, ”שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקֵי קָרְאתִיךָ ה' אֲדַנִּי שְׁמַעָה בְּקוֹלִי תִהְיֶינָה אֲזֻנֶיךָ קְשׁוּבוֹת לְקוֹל תַּחְנוּנֵי” – שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יִשְׁמֹר עָלֶיךָ בְּדֶרֶךְ הַמְּפּוֹתְלָת, מְלֵאֵת הַסְּכָנוֹת שֶׁהִיא צְרִיכָה לְעִבּוּר, כְּדֵי שֶׁתּוֹכַח שִׁיאֲפוּ מִמֶּנָּה לֶחֶם, הָרְאוּי לְעֵלוֹת עַל שִׁלְחָן אִישׁ יִשְׂרָאֵל, וְשִׁאוֹתוֹ אִישׁ יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה יֵרָא שָׁמַיִם, וּיְבָרַךְ עַל הַלֶּחֶם בְּכוֹנֵנָה גְּדוֹלָה.

מַעֲתָה, יוֹמְתֵק לְפִי זֶה לְהַבִּין מָה שֶׁתְּקַנּוּ לָנוּ חו"ל, לְבָרַךְ עַל הַלֶּחֶם ”הַמוֹצֵיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ”. שְׁכֹן, בְּכָךְ, לֹא רַק

שָׁאֲנוּ מוֹדִים לְבוֹרֵא עוֹלָם עַל שְׁנַתֵּן לָנוּ לֶחֶם לְאֹכֹל וּלְשִׂבּוּעַ. אֲלָא, שְׁבַבְרָכָה זֶה אָנוּ בְּבַחֲנֵינָת שְׁלִיחֵי צִיבוֹר לְכָל הַחַיִּים הַכְּלוּלוֹת בְּתוֹךְ הַלֶּחֶם, שֵׁישׁ לֶהֱן הַשְּׁתוֹקְקוֹת גְּדוּלָה לְבָרֶךְ אֶת ה', עַל שֶׁהוֹצִיאָן מִבֶּטֶן הָאֲדָמָה, וְשָׁמַר עֲלֵיהֶן כָּל הַדֶּרֶךְ, עַד שֶׁזָּכּוּ לַעֲלוֹת (כְּלֶחֶם) עַל שְׁלֶחֶן אִישׁ יִשְׂרָאֵל. וּמֵאַחַר וְאִין לֶהֱן יְכוּלֵת לְבָרֶךְ אֶת ה' בְּדִיבוֹר, לְכֵן נַעֲשִׂים אָנוּ לֶהֱן לִפְנֵי, לְבָרֶךְ בְּמִקוֹמָן אֶת הַקֵּב"ה: "הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ".

בְּדֶרֶךְ זֶה נַעֲלָה בְּמַסִּילָה לְבָאֵר אֶת מִצְוֹת הַבָּאֵת הַבִּיבּוֹרִים, עַל-פִּי הַקְּדָמָה יְקָרָה מִמְּשַׁנְתּוֹ שֶׁל ה"יִשְׁמַח מֹשֶׁה", הָאוֹמֵר, כִּי מָה שְׁצוּהָ הַקֵּב"ה לְתֵת תְּרוּמָה לְכֹהֵן וּמַעֲשֵׂר לְלוֹי הוּא, כִּיּוֹן שְׁבָכַל הַסּוֹבֵב אוֹתָנוּ (הַדּוּמִם, הַצּוֹמֵחַ וְהַחַי) יֵשׁ נִיצוּצֵי קְדוּשָׁה (=נִשְׁמוֹת הַמְּגוֹלְגָלוֹת בְּתוֹכָם). וְאָנוּ צְרִיכִים לְתַקֵּן אֶת נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה הַלְלוּ, כְּדֵי לְהַעֲלוֹתָם מִמְּדַרְגָּתָם מַעֲלָה אֶל ה'.

וְהַיִּתּוּ וְאִין כָּל אָדָם יְכוּל לַעֲמוֹד בְּסוּד ה', וּלְתַקֵּן בְּכּוֹנֵת אֲכִילָתוֹ אֶת אוֹתָם נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה, וּלְהַעֲלוֹתָם מַעֲלָה, יְחַד הַקֵּב"ה, בְּחֶסֶדוֹ הַרֵב, אֶת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּים לְכֹהֵן, כְּפִי שְׁכָתוֹב: "וּבָאֵת אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּים", וְצוּנוּ ה' יִתְבָּרֵךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה לְכֹהֵן. וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מִשְׁגִּיחַ, שְׁאוֹתָם נִיצוּצוֹת שֶׁל קְדוּשָׁה יִכְנָסוּ לְאוֹתוֹ חֵלֶק שֶׁל תְּרוּמָה, שְׁאוֹתוֹ אָנוּ מְפָרְשִׁים לְכֹהֲנִים, וְעַל-יְדֵי זֶה שֶׁהַכֹּהֲנִים אוֹכְלִים תְּרוּמָה זֶה בְּקְדוּשָׁה וּבְטַהֲרָה, הֵם מְרִימִים אֶת נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה מַעֲלָה אֶל ה'.

מִטַּעַם זֶה, אוֹמֵר ה"יִשְׁמַח מֹשֶׁה", נִקְרָא הַדָּבָר בְּתֵאֵר "תְּרוּמָה" – כִּיּוֹן שֶׁהִיא מוֹרְכֶבֶת מֵהָאוֹתִיּוֹת תְּרוּמָה ה' (תְּרוּמָה מִלְּשׁוֹן הַרְמָה), כִּי, כְּאֹמֵר, הַכֹּהֲנִים, עַל-יְדֵי אֲכִילָתָם, מְרִימִים אֶת נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה מַעֲלָה אֶל ה'.
(עַל-פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"הוֹי עֲזוּ כְּנִמְר"

בְּפָרְקֵי אֲבוֹת (ה', כ') שְׁנִינוּ: "יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמֵר: הוֹי עֲזוּ כְּנִמְר, וְקַל כְּנִשְׂר, וְרִץ כְּצָבִי, וְגִבּוֹר כְּאַרְי, לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיךָ שְׁבַשְׁמִים...". עַל הַבִּיטוּי 'עֲזוּ כְּנִמְר' אוֹמְרִים הַמְּפָרְשִׁים, כִּי הַכּוֹנֵה הִיא לְמָה שְׁכָתוֹב בְּרַמ"א בְּשׁו"ע או"ח בְּסַעֲיַף הָרֵאשׁוֹן: "וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי בְּנֵי אָדָם הַמְּלַעֲיָגִים עֲלָיו בְּעִבּוּדַת הַשִּׁית".

פַּעַם דְּבַרְתִּי בְּסִמְנֵר לְבִנּוֹת עַל נוֹשֵׂא הַצְּנִיעוּת, וְאֹמַרְתִּי: לְכֹאוֹרָה, הֲלֹכָה זֶה שֶׁל הַרמ"א, שֶׁלֹּא לְהַתְּבַיֵּשׁ מִפְּנֵי הַמְּלַעֲיָגִים עֲלָיו בְּעִבּוּדַת ה', הִיא הֲלֹכָה תְּמוּהָה: שָׁכֵן, כִּיִּצֵּד אֶפְשָׁר לֹאמֵר לְאָדָם 'אַל תִּתְּבַיֵּשׁ? וְהָרִי הוּא כֵּן מִתְּבַיֵּשׁ... אֶפְשָׁר הִיָּה לֹאמֵר לְאָדָם: אַף-עַל-פִּי שְׁאֵתָה מִתְּבַיֵּשׁ, צְרִיךְ אֵתָה לַעֲשׂוֹת מָה שֶׁהַתּוֹרָה מְצַוָּה. אֲבָל, אִיךְ אֶפְשָׁר לְצוֹת עֲלָיו שֶׁלֹּא יִתְבַּיֵּשׁ? הוּא הָרִי מִתְּבַיֵּשׁ. זֶה הַמְּצִיאוֹת. מְלַגְלָגִים עֲלָיו, צוֹחֲקִים עֲלָיו, אוֹמְרִים שֶׁהוּא שָׂיךְ לְדוֹר הַיִּשָּׁן. פַּעַם קָרָאוּ לְזֶה 'הַנִּיּוֹק', הַיּוֹם יֵשׁ שֵׁם גְּנָאִי חֲדָשׁ – צו"ל – 'צְדִיק וְרַע לוֹ'.
מָה זֶה 'אַל תִּתְּבַיֵּשׁ?', אֲנִי כֵּן מִתְּבַיֵּשׁ!

שְׁמַעְתִּי דְּבַר נִפְלָא מִרְבִּי דוֹד סוֹלוּבִיץ'ק, בִּיאוֹר תּוֹק מְאֹד: יְהוּדִי אֶחָד הַתְּקַשָּׁה לִישׁוֹן בְּלִילָה. הוּא יֵצֵא לְמַרְפֶּסֶת לְשֹׂאף קֶצֶת אוֹר. וְהִנֵּה, הוּא רוֹאֵה שְׁנֵי אֲנָשִׁים רְצִים. בְּדֶרֶךְ הֵם פּוֹתְחִים אֵיזָה פֶּחַ אֲשֶׁפָה, מְרוֹקְנִים לְתוֹכוֹ שָׁק, וּמִיד מְמַשִּׁיכִים לְבְרוּחַ. לֹא חוֹלְפוֹת דְּקוֹת סְפוּרוֹת, וְהִנֵּה שׁוֹטְרִים רוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם. מַעֲנִין מָה הֵם זִרְקוּ לְתוֹךְ הַפֶּחַ...

בְּלִילָה הָרִי אִי-אֶפְשָׁר לְרֹאוֹת. הוּא הִמְתִּין עַד שֶׁהָיָה קֶצֶת אוֹר, יָרַד לְמִטָּה, פָּתַח אֶת הַפֶּחַ, וְהִנֵּה הוּא מְבַחֵן בְּתוֹכוֹ בְּדוֹלָרִים. עֲכָשִׁיו הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהֵם הַשְּׁלִיכּוּ לְתוֹךְ הַפֶּחַ דוֹלָרִים. הוּא מִתְּחִיל לְחַטֵּט בֵּין עֲרִימוֹת הַזֹּבֵל, וְהִנֵּה הוּא מוֹצֵא מֵאָה דוֹלָר. הוּא מְמַשִּׁיךְ לְחַטֵּט, וְהִנֵּה עוֹד מֵאָה דוֹלָר. כִּךָּ הוּא שֹׁלֵף מֵהָאֲשֶׁפָה עוֹד וְעוֹד שְׁטָרוֹת שֶׁל מֵאָה דוֹלָר. אֲנָשִׁים כְּבָר מִתְּחִילִים לַעֲבוֹר לִיד הַפֶּחַ, בְּדֶרֶכָם לַעֲבוּדָה, וְהֵם רוֹאִים מִיִּשְׁהוּ מְחַטֵּט עֲמוֹק בְּתוֹךְ הַפֶּחַ. הוּא שׁוֹמֵעַ אֶחָד אוֹמֵר לְשֵׁנִי: "וְדַאי זֶה אֵיזָה מְשׁוּגָע, מְחַטֵּט בְּפֶחַ הָאֲשֶׁפָה". עוֹד אֲנָשִׁים עוֹבְרִים שָׁם, וְהוּא שׁוֹמֵעַ אוֹתָם מְדַבְּרִים: "אוֹי...! רַחֲמָנוּת! רַחֲמִים עַל הָאָדָם הַזֶּה. בְּטַח אָדָם לֹא שְׁפוּי! אוֹלִי אִין לוֹ אוֹכֵל לְמִסְכָּן?".

אֵךְ, מִיּוֹדְעָנוּ שׁוֹמֵעַ אֶת כָּל הַדִּיבוֹרִים הַלְלוּ, וּמִמְשִׁיךְ לְחַטֵּט. הָאֵם הוּא מִתְּבַיֵּשׁ מֵהֵם!?

הוּא צוֹחֵק עֲלֵיהֶם. שְׁיַגִּידוּ מָה שְׁיַגִּידוּ, בְּכָל דְּקָה הוּא שׁוֹלֵף עוֹד מֵאָה דוֹלָר. הוּא גוֹרֵף הוֹן. אִם כֵּן, מָה אֵיכֶפֶת לוֹ שִׁיאֲמָרוּ שֶׁהוּא חָסֵר דְּעָה, שׁוֹטָה, אוֹ כָּל שֵׁם גְּנָאִי אַחֵר. הוּא יוֹדֵעַ שְׁבָכַל דְּקָה הוּא מִתְּעַשֵּׂר עוֹד וְעוֹד... מַעֲתָה יֵשׁ לֹאמֵר, כִּי זֶהוּ הַפִּירוּשׁ שֶׁל "וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי בְּנֵי אָדָם הַמְּלַעֲיָגִים עֲלָיו בְּעִבּוּדַת הַשִּׁית" – כִּי אֵתָה גוֹרֵף פֶּחַ הוֹן. וְאֶדְרְבָהּ, מִכִּיּוֹן שְׁמַבְיִשִׁים אוֹתָךְ, בְּשִׁבִּיל זֶה לְבַד אֵתָה גוֹרֵף הוֹן. לְכֵן, אֵל תִּתְּבַיֵּשׁ, אִין לָךְ מָה לְהַתְּבַיֵּשׁ. אֵתָה מְרוּיַח מִלִּיוֹנִים. כְּשֶׁלְּבוּשִׁים בְּצַנִּיעוּת, כְּגַדְרֵי הַהֲלָכָה – זֶה שׁוֹה מִלִּיוֹנִים!

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוֹן!

”ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא יובא לציון גואל?”

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תָבוֹא

כְּנִיסַת הַשָּׁבֹת: 18:36

עֲרַשׁ"ק כ' אֵלוֹל תִּשְׁע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) יְצִיאַת הַשָּׁבֹת: 19:43

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוּרִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְלִקְחַת מִרְאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה" (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב בפרשת הביכורים (כו, ד), "וְלִקְחַת הַכֹּהֵן הַטָּנֵא מִיַּדְךָ וְהִנִּיחוֹ לְפָנֶיךָ מִזְבַּח ה'", מִפְּרֵשׁ רש"י: "וְלִקְחַת הַכֹּהֵן הַטָּנֵא מִיַּדְךָ" – לְהַנִּיף אוֹתוֹ (=אֶת הַטָּנֵא שֶׁל הַבִּיכּוּרִים). כֵּהֵן מִנִּיחַ יָדוֹ תַּחַת יָד הַבְּעָלִים, וּמִנִּיחַ".
מִקּוּר הַדְּבָרִים בְּכַתּוּב בְּפֶרֶשׁת "רְאֵה" (יב, ו): "וְהִבְאֵתֶם שָׂמָה עֲלֵיכֶם... וְאֵת תְּרוֹמַת יְדְכֶם...". וּפְרֵשׁ רש"י: "תְּרוֹמַת יְדְכֶם" – אֵלוֹ הַבִּיכּוּרִים".

אִם כֵּן, צָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שָׁפֵן, מְדוּעַ מְכַנֶּה הַכֹּתוּב אֶת הַבִּיכּוּרִים בְּתוֹאֵר "תְּרוֹמַת יְדְכֶם"? וְהֲלֹא עֵיקַר הַמְצוּהָ הוּא לְהַנִּיף אֶת הַבִּיכּוּרִים (כְּמוֹ שֶׁפֶרֶשׁ רש"י), וְהָרִי בְּרוּר שְׂאִי-אֶפְשֶׁר לְהַנִּיף/לְהָרִים אֶת הַבִּיכּוּרִים, אֲלֹא עַל-יְדֵי הַרְמַת יָדִים. וּמְדוּעַ מְדַגֵּישׁ הַכֹּתוּב אֶת הַרְמַת הַיָּדִים, וְלֹא אֶת הַרְמַת הַבִּיכּוּרִים?
נִקְדִים לְהַבִּיא מָה לְבָאֵר אֶת הַכֹּתוּב בְּפֶרֶשׁה: "וּבִאֵת אֶל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו", וּפְרֵשׁ רש"י: "וְאָמַרְתָּ אֵלָיו", שְׂאִינְךָ כְּפוּי טוֹבָה".

וּכְפִי שֶׁכְּתַב רַבִּי אֶהֱרָן הַלֵּוִי בְּ"סֵפֶר הַחִינוּךְ", מְצוּהָ צֵא: "מִשְׂרָשֵׁי הַמְצוּהָ הוּא כְּדִי לְהַעֲלוֹת דְּבַר ה' יִתְבָּרַךְ עַל רֹאשׁ שְׂמֻחַתְנוּ, וְנִזְכּוֹר וְנִדְעַע כִּי מֵאִיתוֹ יִתְבָּרַךְ, יִגִּיעוּ לָנוּ כָּל הַבְּרָכוֹת בְּעוֹלָם".
וְכֵן כְּתַב הָאֱלֹשִׁי"ךְ הַקְּדוּשׁ בְּתַחֲלִילַת פְּרֻשְׁתָּנוּ, שֶׁכָּל הַבִּאֵת הַבִּיכּוּרִים הִיא, כְּדִי לְעוֹרֵר בְּאֲדָם אֶת מִידַת הַפֶּרֶת הַטּוֹב לְבוֹרֵא עוֹלָם.

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "הִנֵּה, בְּעֵינֵי כָּל רוּאֵי, אֶת כָּל הַחֲרָדָה הַחֵיָא אֲשֶׁר חָרַד הוּא יִתְבָּרַךְ עַל מְצוֹת בְּכוּרִים הַזֹּאת, שִׁיחֲרַד אִישׁ מִבֵּיתוֹ וּמִעִירוֹ, וְיִלְךְ רַגְלֵי בְּאֲשָׁכוֹל עֲנָבִים אַחַד מִן הָרְמָנִים וּמִן הַתְּאֲנִים מְעַט מִזְעִיר... וַיֵּשֶׁם בְּטָנֵא, וְעַל כֶּתֶף יִשְׂאֵנוּ אִם דָּל וְאִם עָשִׂיר, וְאֶפִּילוּ אֲגָרִיפֶס הַמֶּלֶךְ (עֲשֶׂה בֵּן). וַיִּתְקַבְּצוּ יַחַד כָּל בְּנֵי עִיר וְעִיר בְּחִלְלִיל... וּמִיָּנִי זְמֵרָה בְּשִׁירֵי זְמֵרָה, וּבְכָל עִיר יְבוֹאוּ בָּהּ יִצְאוּ לְקִרְאָתָם זְקִינָה וְשׁוֹפְטֵיהָ וְרַבִּים שְׂרִיָּה, לְפִי כְבוֹד הַנִּכְנָסִים בְּהִלֵּל וְהוֹדוֹת לָהּ... וּבְהִגִּיעַם בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם יְרוּמוּ קוֹל אוֹמְרִים: 'שְׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית ה' נִלְךְ... עֲמֻדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בְּשַׁעֲרֵיךְ יְרוּשָׁלַם...'. כָּכָל הַכֹּתוּב בְּמִשְׁנֵה (בְּכוּרִים פָּרָק ג'). וְמָה קוֹל הַחֲרָדָה הַזֹּאת עַל (פְּרִי) פָּחוֹת מְשׁוּהָ חֲצִי דִינָר...?"

אֵךְ הִנֵּה יָדוּעַ, כִּי 'עוֹלָם חֲסֵד יִבְנֶה' (תְּהִלִּים פֶּט, ג'). אֲמָנָם זֶה חֲסֵדוֹ יִתְבָּרַךְ, הַחֲפִץ לְהִיטִיב, וְלֹא יִבְקֵשׁ מִבְּעַל דִּינוֹ לְהַחֲשִׁיב עוֹלָמוֹ כְּאִילוֹ הוּא לָנוּ, רַק שְׂנַחֲזִיק לוֹ יִתְבָּרַךְ טוֹבָה, וְנִפְיֵר כִּי הוּא אֲדוֹן הַכָּל, וְהוּא הַטּוֹב וְהַמְּטִיב לָנוּ תְּמִיד, וְנִבְרָךְ וְנִהְלָל לוֹ יִתְבָּרַךְ... וְהֵן זֹאת כּוֹנֵתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּמִצְוֵה הַזֹּאת, כִּי הֲלֹא יִרְאֶה הָאָדָם עֲצָמוֹ בְּאֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבֶשׁ, שָׁמֶן וְדִשָּׁן תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֲנָתוֹ, וְאִין מַחְרִיד, בְּתִים מְלֵאִים כָּל טוֹב אֲשֶׁר לֹא מְלֵא... הֲלֹא יִדְחִנוּ יִצְרוּ בְּשִׁרְיוֹת לְבוֹ לֵאמֹר 'כַּחַי וְעַצֵּם יָדֵי עֲשֶׂה לִי אֶת הַחִיל הַזֶּה'... עַל-כֵּן צוּהָ לָנוּ יִתְבָּרַךְ, שְׂנַקַח מִרְאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה, וְנִשְׂמֵם בְּטָנֵא, וְנִלְיֵךְ עַד מְקוֹם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּאוֹמְרִים לְפָנֵינוּ יִתְבָּרַךְ: 'לֹא לָנוּ ה', לֹא לָנוּ, כִּי הַכָּל שֶׁלְךָ. וְלִהְיוֹת כִּי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ הַכָּל, הִנֵּה רֹאשִׁיתוֹ נִבְיָא בְּטָנֵא לְפָנֵי כֹסֵא כְבוֹדוֹ, כְּאֲשֶׁר יוֹבֵא לְפָנֵי בְּעַל הַפָּרֶם. וְאֵז הוּא יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן אֶת הַכָּל בְּאִמּוֹנָה וּבְמִתְנָה עַל-יְדֵי הִיוֹתוֹ בְּלִתִּי כְּפוּי טוֹבָה".

עַל-כֵּן מִזְהִירָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה בְּפֶרֶשׁת "עֲקֹב": "הַשְּׂמֵר לָךְ פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ... פֶּן תֹּאכַל וְשִׁבַּעְתָּ וּבִתִּים טֹבִים תִּבְנֶה... וְכִסְף וְזָהָב יִרְבֶּה לָךְ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ יִרְבֶּה וְרֵם לְבָבְךָ וְשִׁכַּחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים... וְאָמַרְתָּ בְּלִבְבְךָ כַּחַי וְעַצֵּם יָדֵי עֲשֶׂה לִי אֶת הַחִיל הַזֶּה".

הָרִי לָנוּ דְבָרִים בְּרוּרִים עַל הַסְּכָנָה הַגְּדוֹלָה הַגְּלוּמָה בְּרִיבּוּי הַכֶּסֶף וְהַרְכוּשׁ, שֶׁהוּא עֲלוּל לְגָרוֹם לְאָדָם לְשַׁכּוֹחַ חֲלִילָה מִי "עֲשֶׂה... (לו) אֶת הַחִיל הַזֶּה", אֲלֹא יְגָרוֹם לוֹ לְחַשׁוֹב שְׂמֻכּוּחוֹ שְׁלוֹ הוּא עֲשֶׂה אֶת כָּל הַמְּמוֹן וְהַרְכוּשׁ הַלָּלוּ. וְלֹא בְּחִינָם אֲמַר הַחֶכֶם מְכָל הָאָדָם (קִהְלַת ה', יב): "יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רְאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֲשֶׂר שְׂמוֹר לְבַעְלָיו לְרָעָתוֹ". כְּלוּמָר, הַרְעָה הַחוֹלָה הִיא כְּאֲשֶׁר הָעוֹשֶׂר "שְׂמוֹר לְבַעְלָיו", שְׂנַדְמָה לוֹ שֶׁהוּא הַבְּעָלִים שֶׁל הַכֶּסֶף שֶׁהָרוּיחַ

בפוחו ועוצם ידו, ושוכח שהקב"ה נותן לו את הכח לעשות חיל.

והנה, מה שמזכיר הכתוב באזהרה זו את הידים דוקא ("כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה"), הוא כיון שרוב פעולות האדם נעשות על-ידי שתי הידים. (ובדרך רמז יש לומר פעמים "יד" בגמטריה "כח". ולכן אומרת התורה "כחי ועצם ידי". דהיינו, הכח, הבא משתי ידיו של האדם "עשה לי את החיל הזה". ולכן מזהירה אותנו התורה: "וזכרת את ה' אלהיך כי הוא הניתן לך כח לעשות חיל").

"ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגד"

הגאון רבי יעקב מוצפי זצ"ל, ראב"ד העדה הספרדית בירושלים, נודע בהחדרת האמונה האיתנה ובהפצת יסודותיה בקרב העם. מראשית ימיו ועד זקנה ושיבה, שגור היו בפיו צמד המלים שהיו נר לרגליו: "העיקר האמונה!". מפעם לפעם, כשהיה רוצה לחזק אחרים במעלת האמונה, נוהג היה לספר מעשה מפלא שלו היה עד. ספור נורא הוד על כח אמונה ותפלה תמימה שהובילה לישועה פלאית: "היה זה לאחר שבשמחה וששון ובשעה טובה ומצלחת נולד בן זכר למשפחה מנכבדיה של קהלת יהודי בגדד. יפה עיניים וטוב מראה היה הילד, וכבר מהרגע הראשון שבה את לב הוריו וקרוביו.

במלאת לו שמונה ימים נמול ונכנס בבריתו של אברהם אבינו ע"ה, וכדרך של תינוקות החל לבפות לאחר הברית. אלא שלא כדרך של שאר התינוקות... ילד זה לא חדל מלבכות. מיום זה ואילך החלה מסכת ייסורים נוראית לו ולהוריו. הוא בכה ללא הרף: ביום ובלילה, לפני האכל ולאחריו, בשבת ובימות החול, בתוך הבית ומחוץ לו, עד שהפכו החיים במחצתו בעבור הוריו ובני משפחתו לסיוט של ממש.

ואל תדמו בנפשכם כי מדבר היה בבכי חרישי... הילד בכה בצרחות מחרידות לב, ומלבד כמה שעות שנה רגועות לא היה להוריו רגע של מנוחה.

ומה לא נסו הללו לעשות: הם פנו לרופאים הבכירים ביותר באזור מגוריהם, פרופסורים ממחים וידועי שם אשר ידע רב להם ברפואת ילדים, אולם אלו פכרו ידיהם בחסר אונים. הבדיקות היו תקינות לחלוטין, ולא זהתה המחלה או המחוש שיגרמו לילד המסכן לבכות כל כך. בצר להם נסו הוריו לפנות לעושי נפלאות למיניהם. הם הוציאו ממייטב כספם על קמעות שונים ומשנים ועל סגלות נדירות שאין בכח השכל להבין את דרך פעלתן, אולם ללא הועיל.

סדר היום בבית השתבש לגמרי, והם החלו לקוץ בחייהם לא היה להם יום ולא לילה, לא זמן אכילה ולא זמן שתיה, לא זמן שחוק ולא זמן עצב... הכל התנהל סביב התינוק המשונה הלזה שלא ידע לעשות כלום, כי אם לבכות ולצרח.

והנה, ביום מן הימים כשעשתה אמו את דרכה לשוק, אחר שהניחה את בנה למשמרת תחת השגחת אמה, הפתעה לגלות לפניך דף הכתוב בלשון הקדש משלך בבזיון על הארץ.

כנשים רבות ומכבדות באותו הדור, אף אשה זאת לא ידעה קרא וכתב, אולם היא הצליחה להבחין לפי צורת הדף כי הוא נתלש מתוך חמש. היא הרימה את הדף כדי לגנוז, אולם פתאום הבליחה במחה מחשבה מוזרה: הן כבר נלאינו למצא מזור לבננו האהוב. נסינו כל תרופה, קמע וסגולה אולם ללא הצלחה. מי יודע, אולי משמים נשלח אלי דף קדוש זה כדי שממנו תצמח הישועה לבני...

אמרה ועשתה. כשהגיעה האשה לביתה נקתה את הדף בחרדת קדש מאבק הדרכים שדבק בו, הניחה אותו למראשותיו של בנה ובד בבד נשאה תפלה חרישית ואמרה: רבון העולמים! אמנם אינני יודעת קרא וכתב, אולם יודעת אני שדף זה שמצאתי ברחוב העיר - קדוש הוא עד מאד, ובכן יהי רצון מלפניך ה' אלקי, מלך רחמן, רחם על ילדי ועל משפחתי ושלח רפואה שלמה לבני היקר, עשה שקולות הבכי יחדלו מביתי, ומעתי ואילך ישמעו בו אך קול ששון וקול שמחה!

עיניה הוצפו דמעות כשעזבה את החדר בשעת ערב מאחרת, ולכן לא הבחינה בכך שהתינוק עצם את שמורות עיניו ונרדם בשלוה.

שעה קלה לאחר מכן שבעלה מעבודתו, ושקט מוזר ומפתיע קדם את פניו. הוא נגש בבקלה מה לחדר בנו ומצאו ישן שנת ישרים. הודה בעלה לה' בלב ופרש לשנת ליל.

בבקר התעורר ושפשוף את עיניו בבקלה. היה זה לילה ראשון מזה עין ועדנים, שבו הצליח לישן ברצף. הוא פנה לזוגתו שהיתה אף היא מפתעת כמותו, ושאל אותה: מה יום מיומים, הכיצד התרחש הנס? האם עשית דבר מה מיוחד אתמול?! אכן! השיבה האשה וספרה לו את מארעות יום האתמול, כיצד מצאה דף קדוש בדרכה לשוק, הניחה אותו כקמע תחת ראש הילד ונשאה תפלה לרפואתו, כנראה הועילה התפלה, סכמה.

שמע זאת הבעל ונגש למטת בנו שקבל את פניו בחיך רגוע ושובה לב. הוא חלץ את הדף מתחת לכרית והתבונן בו... אוי! נפלו לפתע צעקה מפיו, מה עשית?! הלוא תדעי, כי דף זה מפרשת 'פי תבא' הוא? וכך כתוב בו: הקריא הבעל מתוך הדף: "יככה ה בשגעון, ופחדת לילה ויומים. בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בקר..." פעת

הנחת אותו למראשותיו של בננו ומי יודע מה יעלה בגורלו, סיים הבעל בעיניים מבעתות האשה לא נבהלה כלל והשיבה: בעלי היקר, מנין יכלתי לדעת מה כתוב בדף? כל ידיעותי הסתכמו בכך שזהו דף קדוש מהתורה. בקשתי מהקדוש ברוך הוא כי בזכות התורה הקדושה ובזכות השמות הקדושים הכתובים בדף ישלח רפואה שלמה לבננו. בסופו של דבר, ראית שהועילה תפילתי... סימה האשה בתמימות.

והיה רבי יעקב מוצפי מסיים את ספורו ואומר: "ראו נא מה גדול כחה של תפלה הנובעת מאמונה שלמה. תפלה שכזו יכולה להפך את מדת הדין למדת רחמים, ולהפך אף את הקללות הקשות ביותר לברכות מעולות ונשגבות.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא 'ובא לציון גואל'?"

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תְבוֹא

עֲרַשׁ"ק כ' אֵלוֹל תִּשְׁע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) יְצִיאַת הַשְּׁבֻט: 19:43

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוּרִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם לְתֵת מָטָר אֲרֻצְךָ" (דברים כח, יב) (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

מִהַכְּתוּב בַּפְּרִשְׁתָּנוּ, "יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם", לְמַדּוּ חוֹז"ל, שֶׁ"מִפְּתַח שֶׁל גְּשָׁמִים" לֹא נִמְסָר לְשִׁלְיָח(=לְמַלְאָךְ), אֲלֵא הוּא נִמְצָא בְיַדִּי הַקֶּב"ה בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֶצְמוֹ.

וּכְפִי שֶׁשָּׁנִינוּ בְּמִסְכַּת תְּעֵנִית (ב', ע"א): "אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁלֹשָׁה מִפְּתָחוֹת בְּיָדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּא נִמְסָרוּ בְּיַד שְׁלִיחַ וְאֵלּוֹ הֵן: שֶׁל חַיָּה(=יּוֹלְדֵת), מִפְּתַח שֶׁל גְּשָׁמִים, וּמִפְּתַח שֶׁל תַּחֲתֵת הַמַּתִּים.

שֶׁל חַיָּה (מִהֵיכָן אָנוּ לְמַדִּים, שֶׁהוּא בְיַדִּי ה'?), דְּכַתִּיב(=שְׁכַתּוּב): 'וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶלְהִים, וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ(=שֶׁל רָחֵל) (בְּרֵאשִׁית ל', כב). שֶׁל גְּשָׁמִים, דְּכַתִּיב(=שְׁכַתּוּב): 'יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם לְתֵת מָטָר אֲרֻצְךָ'.

וְשֶׁל תַּחֲתֵת הַמַּתִּים, דְּכַתִּיב(=שְׁכַתּוּב): 'וַיִּדְעֲתֶם כִּי אֲנִי ה' בְּפִתְחֵי אֶת קְבֻרוֹתֵיכֶם" (יחזקאל לו', יג).

(רְאוּי לְצִיָּן שְׁבַתְרַגּוּם יּוֹנָתָן בֶּן עוּזִיאֵל הוּא מְפָרֵשׁ, שְׁגַם מִפְּתַח הַפְּרִנְסָה נִמְצָא בְיַדִּי הַקֶּב"ה. וּכְפִי דְבָרָיו הַקָּדוֹשִׁים (שם, מְתוּרָגָם): "אַרְבָּעָה מִפְּתָחוֹת בְּיַדִּי אָדוֹן הָעוֹלָמִים, שֶׁלֹּא מִסְרָם בְּיַדִּי שְׁלִיחַ: מִפְּתַח שֶׁל חַיָּה(=יּוֹלְדֵת), וְשֶׁל קְבוּרָה(=תַּחֲתֵת הַמַּתִּים), וְשֶׁל פְּרִנְסָה, וְשֶׁל גְּשָׁמִים".

(וּנִתְּנוּ חוֹז"ל סִימָן לְזוֹה "מִפְּתַח" רֵאשִׁי תִיבוֹת: מָטָר פְּרִנְסָה תַּחֲתֵת חַיָּה)

אִם כֵּן, שׁוֹאֵל הַגָּאוֹן בְּעַל "מְשֻׁנָּה לְמַלְךְ", בְּסִפְרוֹ "פְּרִשְׁת דְּרָכִים" (דְרוּשׁ א'), אֵיךְ אֶפְשָׁר לֹמַר שֶׁהַקֶּב"ה לֹא מָסַר מִפְּתַח שֶׁל גְּשָׁמִים לְשִׁלְיָח? הֲלֹא כְּתוּב בְּגִמְרָא (תְּעֵנִית כה'): "אָמַר רַבֵּה: לְדִידֵי חוֹזֵי לִי הָאֵי רִידֵיָא(=אָמַר רַבֵּה אָנִי רֵאשִׁי אֶת רִידֵיָא). וּפְרַשׁ רִש"י: "רִידֵיָא (הוּא) מְלֻאָךְ הַמְּמוּנָה עַל הַגְּשָׁמִים, כֵּךְ שְׁמוֹ".

עוֹד אָמְרוּ חוֹז"ל, כִּי יֵשׁ שָׂר שֶׁל הָעֲנַנִּים, שְׂאֵף הוּא אַחֲרָאֵי עַל הַמָּטָר, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (אִיּוֹב לו', יא): "אֵף בְּרִי יִטְרִיחַ עָב, יִפִּיעַ עָנָן אוּרוֹ". וּפְרַשׁ רִש"י: "אֵף בְּרִי – שֵׁם מְלֻאָךְ הַמְּמוּנָה עַל הָעֲנַנִּים. וְהוּא יִפִּיעַ עָנָן – מָטָרוֹ שֶׁל מְקוֹם...".

הִנֵּה, מְבוֹאָר מְכַאֵן, שֶׁהַקֶּב"ה מְנַה מְלֻאָךְ בְּשֵׁם "רִידֵיָא", הַמְּמוּנָה עַל הַגְּשָׁמִים, וּמְלֻאָךְ בְּשֵׁם "אֵף בְּרִי", הַמְּמוּנָה עַל הָעֲנַנִּים. אִם כֵּן, אֵיךְ אֶפְשָׁר לֹמַר שֶׁמִּפְּתַח שֶׁל גְּשָׁמִים מִסוּר בְּיַדִּי הַקֶּב"ה, וְלֹא נִמְסָר לְשִׁלְיָח(=לְמַלְאָךְ)?

וּמִיֵּשֵׁב קוֹשִׁיָה זֹה ה'פְּרִשְׁת דְּרָכִים", וְאוֹמֵר: הִנֵּה, כְּתוּב בְּגִמְרָא (בְּבֵא בְתָרָא כה'): "אָמַר רַפְרָם בְּר פִּפְא, אָמַר רַב חֲסֵדָא: מִיּוֹם שְׁחַרְבַּב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין הַגְּשָׁמִים יּוֹרְדִין מְאוּצָר טוֹב, שְׁנֵאמַר: 'יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב'. (דְּהֵינּוּ), בְּזִמְן שִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׁים רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם, וְיִשְׂרָאֵל שְׂרוּיָן עַל אֲדַמְתָּם, גְּשָׁמִים יּוֹרְדִים מְאוּצָר טוֹב. וּבְזִמְן שִׁאֵין יִשְׂרָאֵל שְׂרוּיִים עַל אֲדַמְתָּם, אֵין גְּשָׁמִים יּוֹרְדִים מְאוּצָר טוֹב".

הִנֵּה, מְבוֹאָר מְכַאֵן, שִׁישׁ שְׁנֵי סוּגֵי גְשָׁמִים. סוּג אֶחָד – גְּשָׁמִים הַיּוֹרְדִים "מְאוּצָר טוֹב", כְּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם, וְהֵם שְׂרוּיִים עַל אֲדַמְתָּם, בְּזִמְן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. הַסוּג הַשְּׁנִי אֵלּוֹ גְּשָׁמִים שִׁיּוֹרְדִים בְּכָל הָעוֹלָם, וְאֵינָם "מְאוּצָר טוֹב".

לְפִי זֶה, אוֹמֵר ה'פְּרִשְׁת דְּרָכִים" חִידוּשׁ גְּדוֹל, שְׁמָה שְׂאֲמְרוּ חוֹז"ל, שֶׁמִּפְּתַח שֶׁל גְּשָׁמִים הוּא בְּיַדִּי הַקֶּב"ה, הַכּוֹנֵה הִיא עַל מִפְּתַח שֶׁל גְּשֵׁם "מְאוּצָר טוֹב", שְׁזוּהוּ גְשֵׁם הַיּוֹרֵד רַק בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, כְּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם. אוֹלָם, מִפְּתַח שֶׁל גְּשָׁמִים, שְׂאֵינָם מְאוּצָר טוֹב, נִמְסָר לְיַדִּי שְׁלִיחַ(=לְמַלְאָךְ), הַנִּקְרָא "רִידֵיָא", או "אֵף בְּרִי".

וּמִבֵּיא לְכֹךְ ה'פְּרִשְׁת דְּרָכִים" הוֹכַחָה מִפּוֹרְשַׁת מִהַכְּתוּב בְּגִמְרָא (תְּעֵנִית י'): "אַרְץ יִשְׂרָאֵל מְשָׁקָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֶצְמוֹ. (וְאֵת) כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ מְשָׁקָהוּ עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, שְׁנֵאמַר (אִיּוֹב ה', י'): 'הִנֵּתָן מָטָר עַל פְּנֵי אֲרֶץ, וְשִׁלַּח מִים עַל פְּנֵי חוּצוֹת'. אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתָה מִי גְשָׁמִים, וְכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ (שׁוֹתָה) מִתְּמַצִּית שְׁנֵאמַר: 'הִנֵּתָן מָטָר עַל פְּנֵי אֲרֶץ...'. אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל שׁוֹתָה בְּתַחֲלָה, וְכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ (שׁוֹתָה) בְּסוּף, שְׁנֵאמַר: 'הִנֵּתָן מָטָר עַל פְּנֵי אֲרֶץ, וְשִׁלַּח מִים עַל פְּנֵי חוּצוֹת'. מְשָׁל לְאָדָם שְׁמַגְבֵּן אֶת הַגְּבִינָה נוֹטֵל אֶת הָאֵכֶל וּמְנִיחַ אֶת הַפְּסֻלָּת".

הֲרִי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים כְּשִׁמְשׁ. הַקֶּב"ה בְּעֶצְמוֹ מְשָׁקָה רַק בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל (בְּזִמְן שְׁעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ), וְעַל זֶה נֵאמַר "יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב" – אֵלּוֹ הַגְּשָׁמִים הַיּוֹרְדִים "מְאוּצָר טוֹב". אֲבָל, כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ – שְׁלִיחַ מְשָׁקָה

אותו, ואלו הם גשמים שאינם "מאוצר טוב".

אלא, שצריכים אנו ביאור על-כך, וכי מה ההבדל בין הגשמים שיוֹרְדִים "מאוצר טוב", לבין הגשמים שאינם יורדים "מאוצר טוב"?

וצריך לדעת, שעתה, בעת הגלות, הגשמים שיוֹרְדִים בארץ ישראל אינם באים מהמים העליונים מאוצר טוב, כי אם מהאדים שעולים מהאוקינוס. ויש בכך חיסרון גדול, כפי שכתוב בדרשות ה"חתם סופר" (דף שעו'), שם הוא מביא יסוד קדוש ונפלא, שהגשם מתהווה ונוצר, לא רק מהאדים העולים מן הימים/האוקינוסים, אלא הוא גם נוצר מהבל פיהם של אנשי העולם, וכפי דבריו הקדושים: "...ידוע שהגשמים מתהווים בטבע, מאדים העולים מן הארץ, והבל פה (של) אנשי העולם. ואם כי זהו רק הכנה (=כמות) קטנה...ועיקר הוא כמאמר חז"ל סוף פרק קמא' דתענית, שהעבים שואבים מימי האוקינוס...מכל מקום, גם זה אמת, כי היות (=יצירת) העבים הוא מהאדים העולים מן הארץ. והיות כן...אם בני אדם, וההבל והאדים העולים מהם, הוא מהבל פה (ש)דובר נבלה ולשון הרע ורכילות, הגשמים המתהווים מזה המה מלוכלכים מזוהמת קליפת עונות ופשעים...והמאכלים המתהווים מזה, מטמאים אוכליהם ביתר שאת...ומגדל אנשים רעים וחטאים יותר...ובטובו של אלוקי ישראל, יתברך שמו, לעצור השמים, ולא יהיה מטר, ולא יולידו פירות רעים, עד שיכנע לבבם הערל (של מדברי לשון הרע והרכילות), וישובו אל ה', ויטהרו האויר, ויהנו מזיו ה' ותפארתו".

הנה, מבואר מדברי "החתם סופר", שמהאדים, העולים מהבל פיהם של אנשים הדוברים לשון הרע ורכילות, מתהווה ונוצר גשם רע, שמטמא את התבואה וגורם לטומאה בעולם, וליצירת אנשים רעים וחטאים. לכן, הקב"ה, ברוב רחמי וחסדיו, עוצר גשם זה, כדי שלא יגרם קלקול לבניו.

וזהו שאומרת הגמרא (תענית ד'): "אמר רבי שמעון בן פזי: אין גשמים נעצרים, אלא בשביל מספרי לשון הרע". שכן, על-ידי דיבור לשון הרע, נוצר הבל שממנו נעשים עננים רעים, הגורמים לגשם טמא, המקלקל ומטמא את הבריות והצמחים. ולכן ה' יתברך, ברוב חסדיו, עוצר את הגשמים, כדי שיששראל בניו לא ינזקו מהם.

מעתה זכינו להבין את החיסרון הגדול של גשמים, היוֹרְדִים בזמן הגלות. שכן, האדים שעולים מלמטה, מהאוקינוסים, למעלה, מתחברים עם האדים שעולים מהבל פיהם של אנשים המדברים רכילות ולשון הרע, ומזה יורד גשם שמטמא את העולם, כפי שאומר ה"חתם סופר": "הגשמים המתהווים מזה המה מלוכלכים מזוהמת קליפת עונות ופשעים...והמאכלים המתהווים מזה מטמאים (את) אוכליהם ביתר שאת".

אולם, הגשמים היוֹרְדִים בארץ בזמן שבית המקדש היה קיים היו יורדים מהמים העליונים, שלא נפגמו כלל בעונותיהם של התחתונים (לשון הרע ורכילות). ומגשמים טהורים אלו, שאין בהם שום זוהמא, מתהווים הצמחים והפרות הטהורים, שמסיעים למי שאוכלם להתעלות בקדושה ובטהרה. וזהו שמדגיש הכתוב: "יפתח ה' לך את אוצרו הטוב...ולברך את כל מעשה ידך". הנה, הדגיש הכתוב לומר "אוצרו הטוב", כדי ללמדנו, כי גשמים כאלו היוֹרְדִים מלמעלה הם כלם רק "טוב", כי אין בהם שום התערבות של אדים רעים ממעשה התחתונים, ועל-ידי כך "ולברך את כל מעשה ידך". שכן, כל מה שיצמח בשדות ובכרמים יהיה כלו טהור בברכה העליונה, בלי התערבות מהבל פיהם של בני האדם, המדברים רכילות ולשון הרע, והבל פיהם עולה לשמים.

"יככה ה' בשחין רע על הברכים ועל השקים אשר לא תוכל להרפא מכף רגלך ועד קדקדך" (כח, לה)

על הכתוב, "יככה ה' בשחין רע על הברכים ועל השקים אשר לא תוכל להרפא מכף רגלך ועד קדקדך", אומרים חז"ל: אתה לא תוכל להתרפא, אבל הקדוש ברוך הוא, אב הרחמן, ישלח לך את המלאך רפאל, והוא ירפא אותך. והרמז הוא: "ועל השקים אשר לא תוכל להרפא מכף רגלך" – סופי תיבות "מלאך רפאל".

"והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה"

פעם בקר אצל רבי יחזקאל מקוזמיר אורח חשוב מארץ ישראל, והאדמו"ר הפליג עמו בשיחה ארוכה על הנעשה בערי הארץ העתיקות והחדשות. תוך כדי שיחה שאל רבי יחזקאל את אורחו: מפני מה קרויה ארצנו הקדושה "ארץ ישראל", ואינה קרויה "ארץ אברהם", או "ארץ יצחק"?

השיב הרב האורח לאדמו"ר: אילו נקראה ארץ הקדש בפנינו "ארץ אברהם" היתה גם לצאצאי ישמעאל הזכות לתבוע בה חלק, על יסוד הטענה שהם מזרע אברהם. ואילו נקראה ארץ נחלתנו בפנינו "ארץ יצחק", היו נטפלים כל מיני עמים לטעון, שגם להם יש חלק ונחלה בארץ, כי הם מזרע עשו.

משום כך קרויה ארצנו הקדושה מאז ועד היום "ארץ ישראל" – כדי להדגיש קבל עולם ומלואו, שהיא שייכת אך ורק לבני ישראל (צאצאי השבטים, בני יעקב). ולי נראה – העיר רבי יחזקאל לאורחו – שהפנינו "ארץ ישראל" בא גם לצנו, שיש חלק ונחלה בארץ – רק למי שמתנהג כבן ישראל פיהודי אמיתי... שבת שלום לכל בית ישראל!

”ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא יבא לציון גואל?”

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תבוא

עֲרַשׁ"ק כ' אֵלוֹל תִּשְׁע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) יְצִיאַת הַשְּׁבֹת: 19:43

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוּרִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל"

על הכתוב בפרשה, "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה", אומרים חכמי ישראל, שזהו המקור היחידי (המפורש), בכל התורה כלה, המורה לנו שצריך לעבוד את ה' בשמחה. ועל סמך פסוק זה אמר נעים ומירות ישראל, דוד המלך (תהלים ק, ב): "עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה" – שצריך לקיים את כל מצוות ה' יתברך בשמחה וברננה.

ומוסיף רבנו בחיי: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה" – יאשימנו הכתוב (אם) בעובדו (את) ה' יתברך, ולא היתה העבודה בשמחה. לפי שתיב האדם על השמחה בהתעסקו במצוות, והשמחה במעשה המצוה (היא) מצוה בפני עצמה. (פלומר), מלבד השכר שיש לו על המצוה יש לו שכר על השמחה, ועל-כן יעניש (הקב"ה)...למי שעובד עבודת המצוה כשלא עשה בשמחה. ולכך צריך שיעשה האדם (את) המצוות בשמחה ובכונה שלמה".

וכמה מופלאים דברי מאורו של עולם, ה"חתם סופר" ("ויחי", "וירא יוסף"), שמכאן אנו למדים שיש מצוות 'עשה' מהתורה לשמוח בעבודת ה' יתברך. וכפי דבריו הקדושים: "ואמרת, שזהו מצוה ראשונה שמקיים הנער (בר מצוה), מיד בכניסת שנת י"ד בצאת הכוכבים, (ו)הוא שיש ושמח שזוכה לקבל על מלכות ה' אלקיו, והשמחה היא מצוות עשה דאורייתא לעובדו בשמחה ובטוב לבב מרב כל...".

ועתה, בא וראה מה שפתוב בספר "חרדים" (התנאי הרביעי) בשם רבנו האריז"ל, שכל מה שזכה רבנו האריז"ל להשגות בתורה וברוח הקדש, הוא בשכר השמחה הגדולה שהיתה לו בעבודת ה'. וכפי לשונו הקדושה: "וכן גלה החסיד המקובל מוהר"ר יצחק אשכנזי(=האריז"ל) לאיש סודו(=רבי חיים ויטאל), שכל מה שהשיג, שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקדש, (היה) בשכר שהיה שמח בעשיית כל מצוה בשמחה גדולה לאין תכלית...".

הנה, נמצאנו למדים מכאן, שצריכים אנו לשמוח בעבודת ה', כאשר אנו מקיימים את מצוותי יתברך. אם כך, וצריכים אנו לעבוד את ה' בשמחה גדולה, צריך להבין ענין זה, האם מספיקה פונת הלב בלבד בשמחה (על שזכינו לעבוד את מלך מלכי המלכים הקב"ה)? או שמא צריך גם להביע את שמחתנו בשמחה חיצונית בפועל ממש?

תחילה, נקדים להביא את דבריו הנפלאים של הנשר הגדול הרמב"ם, הכותב בספרו ('היד החזקה', הלכות לולב): "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בה, עבודה גדולה היא. וכל המונע עצמו משמחה זו, ראוי להפדע ממנו, שנאמר: 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל'. וכל המגיס דעתו(=שהוא גם רוח וגאותו) וחולק כבוד לעצמו, ומתכבד בעיניו במקומות אלו(=שאין זה מכבודו לשמוח בגלוי בעבודת ה'), חוטא ושוטה (הוא). ועל-כך הזהיר שלמה ואמר: 'אל תתהדר(=תתגאה) לפני מלך'(=הקב"ה). וכל המשפיל עצמו ומקל גופו במקומות אלו(=שלא חס על כבודו, ועובד את ה' בשמחה, גם אם נראה הדבר בעיני הבריות כבזיון), הוא הגדול המכובד העובד מאהבה. וכן דוד מלך ישראל אמר (שמואל ב, ו' כב): 'ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני, ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה', שנאמר (שם ו' יד): 'ודוד מכרכר בכל עז לפני ה'". כאשר נתבונן בדבריו המאירים של הרמב"ם, נראה שיש בהם חידוש גדול. שכן, הרמב"ם מקשר בין עבודת ה' בשמחה לבין מידת הענוה, עד כדי כך שמי שאינו עובד את ה' בשמחה הוא "מגיס דעתו(=שהוא גם רוח וגאותו) וחולק כבוד לעצמו...".

ולכאורה תמוה הענין. שפן, איזה קשר יש בין העדר השמחה בעבודת ה' לבין גאווה וחלוקת כבוד עצמי? אך הביאור על-כך הוא, שהרמב"ם מבאר לנו שעבודת ה' בשמחה צריכה להיות לא רק בפנימיות הלב, אלא גם בחיצוניות, בכל רמ"ח איברים ושס"ה גידים של האדם. ולכן כותב הוא, שכל מי שנמנע להביע את שמחתו

בפועל בגלוי, משום שהוא מִפְחָד שִׁילְעָגוּ לוֹ הַבְּרִיּוֹת, הוא בְּבַחֲיַנַּת "מִגִּיס דַּעַתוֹ (=שֶׁהוּא **גַּם רֹחַ וְגֵאוֹתוֹ**) וְחוֹלֵק כְּבוֹד לְעַצְמוֹ... **חוּטָא וְשׁוּטָא** (הוא)".

וְלִכֵּן בָּחַר הַרְמַב"ם לְקַבּוֹעַ הַלֶּכֶה זֶה (שְׁצַרְיָה לְשִׁמוּחַ בְּקִיּוּם הַמִּצְוֹת), דּוֹקָא בְּסוּף הַלְכוֹת לִוְלָב, וְהִבִּיא שֵׁם מָה שֶׁהַפְּלִיגוֹ חז"ל בְּשִׁמְחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֵבָה, כְּפִי שְׂמוּבָא בְּגִמְרָא (סוּפָה נג'): "אִמְרוּ עֲלֵינוּ, עַל רַבִּי שְׂמֵעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, כְּשֶׁהָיָה שִׁמַּח שְׂמַחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֵבָה, הָיָה נוֹטֵל שְׂמוּנָה אֲבוּקוֹת שֶׁל אֹרֶךְ בֵּידוֹ אַחַת, וְזוֹרְקֵן כָּל־פִּי מֵעֵלָה, וְזוֹרֵק אַחַת וּמְקַבֵּל אַחַת, וְאֵין אַחַת מֵהֶן נּוֹגַעַת בַּחֲבֵרְתָּהּ, וְכִשְׁהוּא מִשְׁתַּחֲוֶה – נּוֹעֵץ שְׁנֵי גּוּדְלֵיו בְּאַרְצֵי וְשׁוּחָה, וְנוֹשֵׁק אֶת הַרְצָפָה וְזוֹקֵף, מָה שְׁאֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת כֵּן".

מִכָּאן, אֹמֵר הַרְמַב"ם, אֲנִי לְמִדֵּים שְׁצַרְיָה הָאָדָם לְהַבִּיעַ אֶת הַשְּׂמִיחָה בְּעִבּוּדַת ה' בְּפּוֹעֵל מִמֶּשׁ, בְּלִי שׁוּם בּוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ הַתְּנָאִים בְּשִׁמְחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֵבָה, כְּאֲשֶׁר בִּטְלוּ אֶת כְּבוֹדָם לְפָנֵי הַקַּב"ה.

בְּעֵינֵינוּ זֶה רְאוּי לְהִבִּיא מָה שְׂמַצִּינוּ אֶצְל דּוּד הַמְּלָךְ, שֶׁהִיָּה מְכַרְכֵּר בְּכָל עוֹז לְפָנֵי אַרְוֹן ה', כְּאֲשֶׁר הִחְזִירוּ אֶת אַרְוֹן ה', שֶׁהִיָּה בֵּיד הַפְּלִישִׁתִּים בְּשָׁבִי, וְכִפִּי שְׁכָתוּב: "וְדוּד **מְכַרְכֵּר** בְּכָל עוֹז לְפָנֵי ה'... וְדוּד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵעַלִּים אֶת אַרְוֹן ה' בַּתְּרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר. וְהִיָּה אַרְוֹן ה' בָּא עִיר דּוּד וּמִיכָל בַּת שְׂאוּל נִשְׁקָפָה בְּעַד הַחֲלוּן וַתֵּרָא אֶת הַמְּלָךְ דּוּד **מִפְּנֵוּ וּמְכַרְכֵּר** לְפָנֵי ה' וַתְּבוֹז לוֹ בְּלִבָּהּ... וַתֵּצֵא מִיכָל בַּת שְׂאוּל לְקִרְאָת דּוּד וַתֹּאמֶר: מָה נִכְבַּד הַיּוֹם מְלָךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינֵי אִמְהוֹת עֲבָדָיו כְּהַגְלוֹת נִגְלוֹת אַחַד הַרְקִים. וַיֹּאמֶר דּוּד אֶל מִיכָל: לְפָנֵי ה' אֲשֶׁר בָּחַר בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל בֵּיתוֹ לְצוֹת אֶתִּי נִגִּיד עַל עַם ה' עַל יִשְׂרָאֵל, וְשִׁחַקְתִּי לְפָנֵי ה' וְנִקְלַתִּי עוֹד מִזֹּאת וְהִיִּיתִי שְׁפֵל בְּעֵינֵי... וְלִמִּיכָל בַּת שְׂאוּל לֹא הָיָה לָהּ יֶלֶד עַד יוֹם מוֹתָהּ".

וְהֵנָּה, צָרִיךְ לְהַבִּין עֵינֵינוּ זֶה. שְׁהָרֵי יְדוּעַ שְׂמִיכָל בַּת שְׂאוּל הִיָּתָה צְדָקַת גְּדוּלָּהּ, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (עִירוּבִין צו'), שֶׁהִיָּתָה מְנִיחָה תְּפִילִין וְלֹא מִיחוּ בָּהּ חֻכְמִים. אִם כֵּן, אֵיךְ יִתְכַּן **שְׂבוּתָהּ** בְּלִבָּהּ אֶת דּוּד הַמְּלָךְ עַל שֶׁהִיָּה **מִפְּנֵוּ וּמְכַרְכֵּר בְּשִׁמְחָה** לְפָנֵי אַרְוֹן ה'?

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שְׂמִיכָל בַּת שְׂאוּל חֲשָׁבָה שְׂמִצְוֹת הַשְּׂמִיחָה בְּעִבּוּדַת ה' צָרִיכָה לְהִיֹּת דּוֹקָא בְּפָנִימִיּוֹת הַלֵּב, וְלֹא בְּגִלּוּי. וְלִכֵּן, כְּאֲשֶׁר רָאִתָּה אֶת דּוּד הַמְּלָךְ מְכַרְכֵּר בְּשִׁמְחָה, הַתְּלוּנָנָה לְפָנֵינוּ שֶׁהוּא מְשַׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ לְפָנֵי הָעַם כְּאֶחָד הַרְקִים.

וְעַל-כֵּן עָנָה לָהּ דּוּד הַמְּלָךְ, שְׂטָעוֹת בִּידָהּ. שְׁכֵן, הַשְּׂמִיחָה בְּעִבּוּדַת ה' הִיא לֹא רַק בְּפָנִימִיּוֹת הַלֵּב, אֲלֵא צָרִיךְ לְהַבִּיעַ אֶת הַשְּׂמִיחָה גַּם בְּפּוֹעֵל מִמֶּשׁ, עַד כְּדֵי כֵּן שִׁישְׁפִּיל הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ לְפָנֵי הַקַּב"ה בְּגוּדֵל **שְׂמִיחָתוֹ**.

וְלִכֵּן **נִעְנְשָׁה** מִיכָל בַּת שְׂאוּל, כְּפִי שְׁכָתוּב: "לְמִיכָל בַּת שְׂאוּל לֹא הָיָה לָהּ יֶלֶד עַד יוֹם מוֹתָהּ". וְכָל זֹאת, עַל **שְׂבוּתָהּ** לְדוּד הַמְּלָךְ בְּלִבָּהּ, כִּיּוֹן שֶׁהַקַּב"ה מְדַקְדֵּק עִם הַצְּדִיקִים כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה.

אֲלֵא, שְׁעֵתָה מוֹטְלַת עֲלֵינוּ הַחוּבָה לְבָאֵר אֶת הַפְּלִיאָה הַעֲצוּמָה, אֵיךְ יִתְכַּן שְׁפֵל הַעוֹנְשִׁים הַקָּשִׁים וְהַמְרִים שֶׁל קַלְלוֹת הַתּוֹכַחָה הֵם רַק מִפְּנֵי שִׁישְׁרָאֵל לֹא עָבְדוּ אֶת ה' בְּשִׁמְחָה, כְּפִי שֶׁהִבְאֵנוּ לְעֵיל: "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׁמְחָה וּבְטוֹב לֵב מְרַב כָּל".

תַּחֲלִילָה, נִקְדִּים לְהִבִּיא מָה שְׂמִבּוֹאֵר בְּזוֹהַר הַקְּדוּשׁ (תּוֹלְדוֹת קַלְח'): "דְּאֵלְמָלָא יִצְרַר הָרַע חֲדוּתָא דְשְׂמַעְתָּא לֹא לְהוּי" (=אִם לֹא הִיָּה **יִצְרַר הָרַע**, לֹא הִיָּתָה **חֲדוּתָא וְשְׂמִיחָה** בְּסוּגִיּוֹת הַתּוֹרָה).

וַיִּצְרִיכִים אֲנִי לְהַבִּין חֲדוּשׁ עֲצוּם זֶה. שְׁכֵן, מָה עֵינֵינוּ הִיָּצַר הָרַע לְשִׁמְחָה בְּסוּגִיּוֹת הַתּוֹרָה?

אֹמֵר עַל-כֵּן הַ"מְאֹר עֵינִים" (בְּרֵאשִׁית) "כְּנוֹדַע, שִׁישׁ בְּאָדָם תְּרִי חֲלָלִי דְלִבָּא (=שְׁנֵי חֲלָלִים בְּלִב): מִשְׁכֵּן יִצְרַר טוֹב בִּמְיִינוּ (=בְּחֲלָל הִמְנִי שְׁפֵלִב), וּמִשְׁכֵּן יִצְרַר הָרַע בְּשִׂמְאָלוּ (=בְּחֲלָל הַשְּׂמָאֲלִי שְׁפֵלִב). וְעַל-יְדֵי טוֹב הַהִתְגַּבְּרוּת, נִכְלָל הַשְּׂמָאֵל בִּימִין, וְנִמְחַק הָרַע וְנַעֲשֶׂה טוֹב. וְאֶדְרְבָּהּ, מִסִּיעָהוּ (=יִצְרַר הָרַע) לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, וְכִמְאֹר רִז":

'אֵלְמָלָא יִצְרַר הָרַע חֲדוּתָא דְשְׂמַעְתָּא לֹא לְהוּי'. כִּי עֵיקַר הַזְּרִיזוֹת וְהַחֲשֵׁק בְּעִבּוּדָהּ בָּא מִצֵּד הַיִּצְרַר הָרַע שְׂנִמְתָּק. וְקִטְיָגוֹר נַעֲשֶׂה סְנִיגוֹר, שְׁזוּהוּ מָה שְׁכָתוּב (דְּבָרִים ו, ה'): 'וְאֶהְבֵּת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ'. 'בְּכָל לִבְבְּךָ' – בְּשְׁנֵי יִצְרִיךְ... שְׁעֵיקַר הַתְּשׁוּקָה וְהַחֲשֵׁק לְעִבּוּדָהּ נַעֲשֶׂה מֵהַמְתָּקַת הַיִּצְרַר הָרַע, שְׁאֵין לָךְ תַּעֲנוּג שִׁישׁ לְבוֹרָא גְּדוֹל מְזוּה, שְׁדַבֵּר הַמוֹנַע (=הַיִּצְרַר הָרַע) מִתְּהַפֵּף לְטוֹב".

נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים מְדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"מְאֹר עֵינִים", שְׁצַרְיָה לְעִבּוּד אֶת ה' לֹא רַק בִּירְאָה, אֲלֵא גַּם בְּאַהֲבָה וְחַמִּימִיּוֹת מִתּוֹךְ **שְׂמִיחָה** וְתִשְׁוֹקַת הַלֵּב בְּהַתְּלַהֲבוֹת אֵשׁ קוֹדֵשׁ. שְׁכֵן, בְּזִכּוֹת זֶה תּוֹכָה לְעִבּוּד אֶת ה' "בְּכָל לִבְבְּךָ", וְדָרְשׁוּ חז"ל (בְּרֵכּוֹת נד'): "בְּכָל לִבְבְּךָ' (לְשׁוֹן רַבִּים) – בְּשְׁנֵי יִצְרִיךְ, בִּיִּצְרַר טוֹב וּבִיִּצְרַר רָע". שְׁכֵן, הַיִּצְרַר הָרַע נִהְפָּךְ לְטוֹב עַל-יְדֵי שְׂמִשְׁתֵּמְשִׁים בּוֹ לְעִבּוּדַת ה'. וְהוֹסִיף הַרְה"ק מִקְמָאֲרָנָא זִיע"א בְּ"זוֹהַר חֵי" (חֵלֵק ד, דף קנב), שְׁעַל-יְדֵי

עבודת ה' בחמימות של **שמחה**, זוכים להפוך את יצר הרע לטוב, שמסיע לאדם בעבודת ה' והנה, על הכתוב בפרשה השניה של "קריאת שמע" (דברים יא, יג), "לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם", דרשו חז"ל: ("ולעבדו") – "אי זו היא עבודה שהיא בלב? הוי אומר, זו תפלה". נמצאנו למדים, שמאחר וכתוב "ולעבדו בכל לבבכם", לבבכם בלשון רבים, בשני לבבות, שהם יצר הטוב ויצר הרע, הרי מבואר שצריך לעבוד את ה' גם עם יצר הרע, וזה אפשר רק על-ידי תפילה ב**שמחה** ובחמימות הלב, שעל-ידי כך זוכים להפוך את יצר הרע ליצר טוב.

ומעתה יאירו עינינו להבין, איך אפשר שכל **הקלות** בפרשת התוכחה באו על "אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל"? וכי אפשר שכל **הקלות הנוראות** הללו באו רק מחמת העדר **שמחה** בעבודת ה'? אך לפי האמור יש לומר, שאמנם נכון שהקלות באות על **החטאים והעונות והפשעים**. אולם, שורשם של כל אלו הוא רק משום שלא עבדו ישראל את ה' **בשמחה**.

והענין הוא, **שהיצר הרע** משתוקק מאד שיהפכו אותו לטוב, כדי שגם לו יהיה חלק ונחלה בעבודת ה' מצד **הקדושה**. וראיה לדבר מציינו בגמרא (ב"ב טז), שרב אחא בר יעקב דרש בשבח השטן, ואמר שהוא (=השטן) מתכונן לשם שמים. ועל-כך "אתא שטן נשקיה לכרעיה" (=בא השטן ונשק את רגלו של רבי אחא). ומזה נשכיל להבין, כי היצר הרע, שהוא השטן, משתוקק שהאדם יעבוד את ה' **בשמחה**, כדי שעל-ידי כך יתהפך גם הוא ליצר טוב, ויסיע לאדם בעבודת ה'.

אולם, כאשר האדם אינו עובד את ה' **בשמחה**, הרי היצר הרע נשאר ברעתו, ואז **פועם** הוא מאד על האדם, על שלא תקנו והפך אותו לטוב. וכנקמה על-כך היצר מונע גם מן האדם להיות טוב ולהתעלות בעבודת ה', ובכל יום מתגבר היצר בכל כוחו כדי להפיל את האדם ברשתו, לא עלינו.

אם כן, יוצא אפוא, שזהו פירוש הכתוב: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך **בשמחה** ובטוב לבב מרב כל". שכן, אם היית עובד את ה' **בשמחה**, היית הופך את היצר הרע לטוב, ואז לא היית בא לידי **עבירה** (שכן היצר לא היה מתנקם בך), וממילא לא היו באות כל **הקלות** שכתובות בפרשה. (ומה מאד מדויק לשון הכתוב בתורה: "ובטוב לבב" (=לשון רבים), ולא "ובטוב לב" – ללמדנו, שעל-ידי עבודת ה' **בשמחה** זוכים לבחינת "טוב לבב" – שני הלבבות – היצר הטוב והיצר הרע – יהיו רק טוב, בלי שום רע כלל). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

"והיה כאשר שש ה' עליכם להיטיב אתכם... כן ישיש ה' עליכם להאביד אתכם" (כח' סג)

לכאורה יש מקום לשאול, מה המקום לשמוח בשעת אובדן ישראל חלילה? והרי השם יתברך הוא רחמן, מלא רחמים, ואיך יתכן שישמח להאביד את ישראל? אלא שידוע, שכאשר יהודי מקבל ענש ויסורים על עונותיו, אין הדבר בא לו כנקמה, חלילה, מאת ה' יתברך. אלא, הכל הוא לטובת האדם, כדי לזכרו ולצחצחו. וכשם שלאחר שמכבסים את הבגד שמחים על-כך שהבגד יצא נקי, כך יש גם שמחה כאשר יהודי מתנקה מעונותיו. לכן אמר הכתוב: "כן ישיש ה' עליכם להאביד אתכם" – הקב"ה שש ושמח על בניו היקרים, שהתנקו מעונותיהם, ועתה הם כבגד חדש, ללא רבב.

"מפת חרחר"

בעיר אחת במזרח אירופה, פרצה פעם מחלוקת חריפה בענין מינויו של רב חדש בקהילה. רבים מבני המקום צדדו במועמד ותיק, שהיה גדול בתורה ומעורב עם הבריות. אך בסופו של דבר, זכה במינוי אברך צעיר, שעדין לא גלה את כחו בהוראה ובניהול קהילה בישראל. אולם הוא היה נין ונקד לאדמוריים נודעים, ומכח ייחוסו הרם, נכנעו לו ראשי הקהילה והושיבוהו על כסא הרבנות בעירם. באותו זמן, פהן הגאון רבי שמואל מוהליבר כמורה הוראה בקהילת ביאליסטוק הגדולה, והיה נערץ על ידי המוני היהודים במזרח אירופה כגדול בתורה וכמנהיג ישר ומסור לרבים. פנו, אפוא, כמה מבני הקהילה לרבי שמואל, שירים קולו כנגד אותו אברך יהיר, שתפס, שלא פדין את כהנת הרבנות בעירם. אולם רבי שמואל, שהיה גם איש המעשה, וחכם מופלג, לא הסכים להתערב בעניני אותה קהילה, ואמר לפונים אליו בנימת צער: בעונותינו הרבים, אף זאת מקלות התוכחה של פרשת "כי תבוא", ששם נאמר: "יככה ה' בשחפת ובקדחת ובדלקת ובחרחר...". והנה אנו מכירים את המכות המנויות באותו פסוק, חוץ מאחת – "בחרחר". אמרתי אפוא, לפרש מפה זו, ששמה "חרחר", בדרך של נוטריקון (=ראשי תיבות): חצי רב חצי רבי...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

"ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא 'ובא לציון גואל'?"

כניסת השבת: 18:36

פרשת השבוע: כי תבוא

ערש"ק כ' אלול תשע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) **צִיאַת הַשַּׁבָּת: 19:43**

הַפְּטָרָה: "קומי אורי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא 'ובא לציון גואל'?" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

התנא האלקי רשב"י מבאר בזהר הקדוש (שמות ז'), שבשמים יש היכל בשם "קן ציפור", והוא היכל המשיח, שבו נמצא מלך המשיח עד זמן הגאולה. וכאשר יגיע הזמן לגאול את ישראל, יצא המשיח מהיכלו, "קן ציפור", כדי לגאול את ישראל גאולת עולם. ובלשון קודשו של הזהר (מתורגם): "באותו זמן יתעורר מלך המשיח לצאת מתוך גן העדן, מאותו מקום שנקרא 'קן ציפור', ויתעורר ויתגלה בארץ הגליל".

ועל זה היה אומר הבעש"ט: אָנָּא, ריבוננו של עולם! אימתי תפתח את היכל 'קן ציפור' ויצא משם משיח מלובש בלבושי נוקמא (=נקמה). אימתי ירוחם המשיח, כמו שכתוב במדרש... שהוא בייסורים גדולים, (ואסור) בשלשלאות של ברזל, ומלכי בית דוד ונביאי ישראל מנחמים אותו (=את המשיח) שיצא לחירות, ושלשלאות הברזל שעליו יתנתקו. אימתי (יתקיים) 'מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון' ועריכת נר לבן ישי משיחך? אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא 'ובא לציון גואל'?"

ראוי להביא בענין זה של הגאולה את דברי ה"אגרא דכלה" ("וישב", "ואתחנן"), האומר: הנה, שנינו בגמרא (נדה ל'): "דרש רבי שמלאי: למה הולך דומה במעי אמו? לפנקס שמקופל ומונח, ידיו על שני צדעיו, ושני אציליו על שני ארכובותיו, ושני עקביו על שני עגבותיו, וראשו מונח לו בין ברכיו, ופיו סתום, וטבורו פתוח, ואוכל ממה שאמו אוכלת, ושותה ממה שאמו שותה, ואינו מוציא רעי, שמא יחרוג את אמו. ופיון שיצא לאויר העולם - נפתח הסתום, ונסתם הפתוח, שאלמלא כן, אינו יכול להחיות אפלו שעה אחת". ופרוש הכתוב "נפתח הסתום, ונסתם הפתוח" הוא, שהפה של העובר, שהיה סגור/סתום - נפתח. ואילו הטבור, שהיה פתוח - נסגר/נסתם עתה.

אולם יש לומר, שהרמז כאן הוא על הגלות, שהרי הגלות המרה והכואבת היא בבחינת "עבור והריון", עד בוא הגאולה השלימה, שהיא בבחינת "לידה" של התגלות מלך המשיח.

ולכן, כל זמן הגלות (שהיא כאמור בבחינת עיבור), היכל המשיח ("קן ציפור") סתום, בבחינת ס' סתומה מכל צדדיה, ואילו חומת ירושלים פרוצה ופתוחה, בבחינת מ' פתוחה.

אבל, בשעת "הלידה" (=הגאולה), כאשר יצא משיח צדקנו לאויר העולם, הנה "נפתח הסתום" - ה-ס' הסתומה "נפתחת", לרמז שהיכל "קן הציפור" נפתח, כדי להוציא/להוריד את נשמת המשיח לעולם הזה. "ונסתם הפתוח" - ה-מ' הפתוחה, המרמזת על הפרצה בחומות ירושלים, תסתם לעד ולעולמי עולמים, אמן כן יהי רצון. וזהו מה ששנינו בגמרא (בבב"ב כ"ט): "אין בן דוד (=המשיח) בא, עד שיכלו כל הנשמות שבגוף". ופרש רש"י, שיש בשמים אוצר נשמות, ושמו "גוף", (ורק כשיכלו (=יגמרו) כל הנשמות באוצר נשמות זה, הנקרא "גוף" - יבוא המשיח).

והנה, ידוע, שתכלית הנישואין בין איש לאשה היא לקיים את מצות פרו ורבו, ולהביא בנים ובנות לעולם הזה. לכן נמצא, כי כאשר מקיימים החתן והכלה מצוה זו, ומביאים זרע ילדים לעולם, הנה, על-ידי כך מתמעטות הנשמות שבאוצר הנשמות, ועל-ידי כך מקרבים הם את ביאת משיח צדקנו. לכן, בשעה שיוצא המשיח לאויר העולם, "נפתח הסתום, ונסתם הפתוח" - נפתח היכל "קן הציפור" למעלה בשמים, שהוא בבחינת ס' סתומה, וכן, "נסתם הפתוח" - תסתם הפרצה בחומות ירושלים, אמן...

ועתה, בא וראה דברים נפלאים על מה שאמר הנביא (ישעיה ט"ו), על המלך חזקיהו: "לם רבה המשרה ולשלוס אין קץ על פסא דוד ועל ממלכתו". ונמסר במשורה לכתוב את תיבת "לם רבה" באות ס' סתומה, ולא באות מ' פתוחה.

אם כך, הענין לכאורה תמוה. שכן, איך אפשר שתופיע ס' סתומה בתוך המלה ולא בסופה? שנינו על-כך בגמרא (סנהדרין כד'): "לם רבה המשרה ולשלוס אין קץ". אמר רבי תנחום, דרש בר קפרא בצפורי, מפני מה כל מ"ם שבאמצע תבה - פתוחה, וזו ("לם רבה") סתומה? (אלא, מבאר רבי תנחום) בקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו - משיח, וסנחריב - גוג ומגוג. אמרה מידת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, ומה דוד מלך ישראל, שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך, לא עשיתו משיח, חזקיהו, שעשית לו כל הנסים הללו (שהרגת את כל צבא אשור העצום), ולא אמר לפניך שירה, תעשה משיח? לכך נסתתם". ופרש רש"י לומר: נסתמו הדברים שעלו במחשבה (לפניו יתברך), ולא נעשה

והנה, המקובל האלקי, בעל ה"מגלה עמוקות" (ואתחנן) מתחס גם למה שמצינו בכתוב (נחמיה ב', יג): "ואהי שבר בחומת ירושלים אשר המ פרוצים ושעריה". ונמסר במשורה לכתוב את תיבת "ס" עם מ' פתוחה, כן "המ". ומבאר ה"מגלה עמוקות" ענין זה, ואומר: כל עוד היכל "קו ציפור" סגור עם נשמת המשיח בתוכו, בבחינת האות ס', שהיא סתומה וסגורה מכל צדדיה, כי אז חומת ירושלים פרוצה בבחינת מ' פתוחה. אולם, כאשר יגיע הזמן, תפתח האות ס' הסתומה של "קו ציפור", ויצא משם מלך המשיח, הנה מיד תסתם חומת פרצת ירושלים, להיות בבחינת ס' סתומה. וכל זה נרמז במה שאמר הנביא "לסרבה המשרה" - התפון על היכל "קו ציפור", שהוא סגור ומסוגר בבחינת ס' סגורה, עד בוא הגאולה. וכאשר יגיע זמן גאולתם של ישראל, אז יתקיימו דברי הנביא נחמיה בחומת ירושלים, "אשר המ פרוצים". תיבות "המ" יהפוך לתיבת "הס" - לרמוז שעתי, לאחר הגאולה, תסתם פרצת ירושלים. "שובו אלי ואשובה אליכם"

הרב הקדוש והנורא רבי נפתלי צבי מראפשיץ מבאר בספרו "זרע קדש", (פרשת תולדות) את הויכוח הידוע בין פנסת ישראל, לבין אבינו שבשמים על התשובה, ובו אומר הקב"ה לישראל: "שובו אלי ואשובה אליכם" (מלאכי ג', ז). כלומר, קדם עשו אתם את הצעד הראשון בתשובה, ואחר-כך אני "ואשובה אליכם". ואילו פנסת ישראל אומרת לקב"ה: "השיבנו ה' אליך ונשובה" (איכה ה', כא). כלומר, אתה ה', עשה את הצעד הראשון לעורר אותנו בתשובה, ורק אחר-כך אנחנו "ונשובה" אליך.

אומר על-כך הרה"ק מראפשיץ זיע"א: למעשה בויכוח זה, הצדק והאמת הם גם עם הקב"ה וגם עם פנסת ישראל. שכן, בלי התעוררות מלמעלה של הקב"ה, על-ידי בת הקול שיוצאת כל יום מהר חורב ומכרזת "שובו בנים שובבים", לא היינו יכולים להתעורר בתשובה, וכמו שאמרו חז"ל בגמרא (קידושין ל'): "יצרו של האדם מתגבר עליו בכל יום, ומבקש להמיתו, שנקמר: 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו'. ואלמלא הקב"ה עוזרו (=לאדם), אין (האדם) יכול לו (=ליצר הרע), שנקמר: 'ה' לא יעזבנו בידו'. ועל-כך אנו מתפללים לה' יתברך "השיבנו ה' אליך ונשובה". כלומר, אתה ה', עשה את הצעד הראשון לעורר אותנו בתשובה, ורק אחר-כך אנחנו "ונשובה" אליך.

כ"ק האדמו"ר מרן רבי יששכר דב מפעלזא: "חסרה לי פתקה"

הרה"ק ר' יאשע ברדא ספר מעשה מופלא ששמע מדודו, שהיה חסיד גור: "פעם לרגל מסחרי נזדמנתי לעירה הולושיץ, ומצאתי את העירה כמרקחה, המוני אדם נרגשים הולכים ומדברים. לאחר בירור שערכתי ספרו לי כי קדוש וגדול מישאל נמצא בעירה, הלא הוא הצדיק כ"ק האדמו"ר מרן רבי יששכר דב מפעלזא, שיושב שם, והעולם עוברים לפניו עם פתקאות לקבל את ברכתו הקדושה. מיד עמדתי בתור עם קהל עצום ורב, ופתבתי "קויטל" (=פתק בקשות וברכות).

מאות רבות של אנשים עמדו שם בתור, ומרן רבי יששכר דב ישב ליד שלחן גדול, ובזה אחר זה נגשו לפניו כל הקהל העצום ומסרו את ה"קויטל" (=פתק בקשות) ופסוף לפדיון. הכל הלך במהירות יחסית, כמעט בלי עיכובים, מרן ברך איש כברכתו, וגם אני ביניהם. ואני לאחר שהגשתי את פתקתי, מיד לאחר מכן חזרתי לעסקי.

והנה, כאשר גמרתי את עסקי אחר הצהריים, נודע לי שהרכבת שלי עומדת לנסוע מאוחר בלילה. לכן נשכבתי לישון על ספסל בפנינת האולם שבו היה מרן מברך את האנשים. כשהתעוררתי משנתי ראיתי שהמקום ריק מאנשים, רק הרבי עודנו יושב במקומו, והגבאי רבי אהרן יהושע אוסף את הפסוף מהשלחן, והולך להניחו במקום שמור.

בינתיים אסף מרן רבי יששכר דב את כל ערימת הקויטל מהשלחן. אולם כאשר חזר הגבאי, אמר לו מרן: 'ר' אהרן יהושע, חסרה לי פתקה'. מיד לקח הגבאי המסור את הנרות שעל השלחן (פידוע, המנהג להדליק נרות על השלחן בעת קריאת הקויטל) והתחיל לחפש ליד הרבי, אולי נפל שם הקויטל, אך לשוא, והרבי אומר שוב: 'ר' אהרן יהושע, חסרה לי פתקה', ושוב חפש הגבאי ולא מצא. לבסוף קם מרן רבי יששכר דב בעצמו והלך יחד עם הגבאי שהחזיק את הנר, ובדקו בכל האולם, מהקיר עד השלחן, אולי נפל ה"קויטל" בין סדקי הקרשים על הרצפה, אך לשוא, הקויטל לא נמצא. באין ברירה הניח ר' אהרן יהושע את הנר, אחז את השלחן הכבד מצד אחד, ורבינו מרן בצד השני, היזו אותנו במקצת, והמשיכו לחפש, ואכן מצאו את הקויטל בין הקרשים של השלחן.

סים הרה"ק ר' יאשע ברדא את סיפורו, ואמר: זה שכ"ק האדמו"ר מרן רבי יששכר דב מפעלזא הרגיש ברוח קודשו שנגעלם קויטל, זהו דבר גדול ונורא. אך מה שרגש אותי יותר מכל הוא, שרבינו, שהיה זקן ותשוש-כח, הטריוח עצמו מעל לפוחותיו בכדי למצוא קויטל של יהודי פשוט אחד, שכתב שם בקשות לרב, זה עשה עלי רושם גדול מאד, וישאר בזכרוני כל ימי חיי...!".

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא 'ובא לציון גואל'?"

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תְבוֹא

עֲרַשׁ"ק כ' אֵלוֹל תִּשְׁע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) **צִיָּאת הַשְּׁבֻת: 19:43**

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוּרִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְלִקְחֹתָ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב בפרשה (כו' ב'): "וְלִקְחֹתָ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה", אומר רש"י: "מֵרֵאשִׁית, אָדָם יוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ, וְרוֹאֶה תֵּאֵנָה שֶׁבְּכֶרָה, כּוֹרֵץ עָלֶיהָ **גְּמִי** (=קנה סוף) לְסִימָן, וְאוֹמֵר: הֲרִי זֶה בִּיכּוּרִים." ומקור הדברים במשנה (בכורים ג', א'): "כִּיצַד מְפָרִישִׁין הַבִּיכּוּרִים? יוֹרֵד אָדָם בְּתוֹךְ שְׂדֵהוּ וְרוֹאֶה תֵּאֵנָה שֶׁבְּכֶרָה, אֲשֶׁכּוֹל שֶׁבְּכַר, רִמּוֹן שֶׁבְּכַר - קוֹשְׁרוֹ בְּגִמִּי, וְאוֹמֵר: הֲרִי אֵלוֹ בִּיכּוּרִים."

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עִנְיָן זֶה. וְכִי אִם יְכַרֵּץ הָאָדָם עֲלֵיהֶם חוּט פְּשָׁתָן, אוֹ חוּט שֶׁל כּוֹתֵנָה לְסִימָן פְּסוּלִים הֵם? וְהֲרִי בּוֹדָאֵי שֶׁשָּׂשֶׁר הַדְּבַר! וְאִם כֵּן, לָמָּה כְּתוּב בַּמִּשְׁנָה דוֹקָא **"גְּמִי"**? וּמוֹבָא בְּ"לִיקוּטֵי בְּתַר לִיקוּטֵי", בְּשֵׁם רַבִּי מִשָּׁה לֵיב מְסָאסוּב זצ"ל, שֶׁהִסִּיבָה לְכַךְ שֶׁצָּוָה ה' לְהִבִּיא בִּיכּוּרִים הֵיא, שֶׁהָאָדָם, הַעוֹבֵד אֶת שְׂדֵהוּ, וְרוֹאֶה אִיךָ שֶׁבְּעֵמְלוֹ הָאֲדָמָה מְצַמִּיחָה פִּירוֹת/יִרְקוֹת נְאִים וּמְשׁוּבְּחִים, מְתַגָּאָה בְּעֵמְלוֹ זֶה, וְאוֹמֵר: שְׁלִי הַמְשׁוּבְּחִים מִכֶּלָם! וְאִיךָ הִגַּעְתִּי לְתוֹצֵרֶת מְשׁוּבַּחַת זֹאת יוֹתֵר מֵאַחֲרִים? אֲלֵא, שְׁאֲנִי יוֹדֵעַ לְעִבּוֹד! אֲנִי יוֹדֵעַ אִיךָ לְהַשְׁקִיעַ. וְעַל-יְדֵי כֵךְ בָּא הוּא לְיַדֵּי חֲטָא הַנְּגָאוֹה, שֶׁ"כַּחֲסִי וְעֵצִים יְדֵי עֲשָׂה לִי אֶת הַחִיל הַזֶּה!"

עַל-כֵּן אוֹמֵר לוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ: אֶת הַפִּירוֹת הָרֵאשׁוֹנִים, שֶׁעֲלֵיהֶם גִּאֲוֹתֶךָ - אוֹתָם תְּבִיא לִי בִּיכּוּרִים, וְעַל-יְדֵי כֵךְ תִּזְכּוֹר שְׁאֲנִי הוּא הַגּוֹרֵם, וְלֹא אֶתָּה.

וְעַל-כֵּן רָמַז רִש"י הַקְּדוֹשׁ בְּמִתְקַן לְשׁוֹנוֹ: "כּוֹרֵץ עָלֶיהָ גְּמִי לְסִימָן" - **"גְּמִי"** רֵאשִׁי תִּיבוֹת: **"גְּדִלִים מְעֵשִׂי יִי"** (תהילים קיא, ב') - כְּדֵי לְהַזְכִּיר לְאָדָם שֶׁהוּא רַק עֲשָׂה הַשְּׂתַדְלוּת (זְרִיעָה, חֲרִישָׁה, קְצִירָה וכו') כְּדֵי לְהוֹרִיד אֶת הַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי, וְשֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְשֶׁלֹּא יַחְטָא בְּ"כַחֲסִי וְעֵצִים יְדִי".

וְכֵן כּוֹתֵב רַבִּי אֶהֱרֹן הַלְוִי בְּ"סֵפֶר הַחִינּוּךְ", מְצָוָה צֵא: "מִשְׁרָשִׁי הַמְצָוָה הוּא כְּדֵי לְהַעֲלוֹת דְּבַר ה' יִתְבָּרֵךְ עַל רֹאשׁ שְׂמִחָתָנוּ, וְנִזְכּוֹר וְנִגְדַע כִּי מֵאִיתוֹ יִתְבָּרֵךְ, יִגִּיעוּ לָנוּ כָּל הַבְּרָכוֹת בְּעוֹלָם". מְצָוֹת הַבִּיכּוּרִים נּוֹעְדָה, לְפִי זֶה, לְעִקּוֹר מְלֵב הָאִיכָר אֶת הַתְּחוּשָׁה שֶׁל **"כַּחֲסִי וְעֵצִים יְדִי"**, בְּשַׁעַת אֲסִיפַת יְבוּלֵי הַשְּׂדֵה וְהַגֶּן, אֶל בֵּיתוֹ. וְהִנֵּה, בְּעִנְיָן זֶה אוֹמֵר הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבֶרְג זצ"ל הִי"ד, בְּסִפְרוֹ "אֶהְלִי שֵׁם", שֶׁהִבְאֵת הַבִּיכּוּרִים הֵיא תִיקוֹן **לְחֲטָא** עַץ הַדַּעַת (שֶׁהִיא תֵּאֵנָה, לְפִי אַחַת הַגְּרָסָאוֹת), כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא: "אֵילָן שְׂאֵכַל מִמֶּנּוּ אָדָם הָרֵאשׁוֹן... רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר, תֵּאֵנָה הִזְיָה, דְּבִדְבַר שְׁנַתְקַלְקְלוּ בּוֹ (=תֵּאֵנָה) - נִתְקַנו, שְׁנִגְמָר (בְּרֵאשִׁית ג', ז'): 'וַיִּתְפָּרוּ עָלֶיהָ תֵּאֵנָה'".

וְצָרִיכִים אָנוּ בִּיאוֹר עַל-כֵּן, אִיךָ בְּהִבְאֵת מִנַּחַת הַבִּיכּוּרִים יֵשׁ תִּיקוֹן **לְחֲטָא** עַץ הַדַּעַת: הָאֲלֵשִׁי"ךְ הַקְּדוֹשׁ בְּתַחֲלִיל פְּרֻשָׁתָנוּ מְבָאֵר וְאוֹמֵר, שֶׁכָּל הִבְאֵת הַבִּיכּוּרִים הֵיא, כְּדֵי לְעוֹרֵר בְּאָדָם אֶת מִידַת הַכֶּרֶת הַטוֹב לְבוֹרָא עוֹלָם.

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים: "הִנֵּה, בְּעִינַי כָּל רוּאֵי, אֶת כָּל הַחֲרָדָה הַהֵיא אֲשֶׁר חָרַד הוּא יִתְבָּרֵךְ עַל מְצוֹת בִּיכּוּרִים הַזֹּאת, שֶׁיַּחֲרַד אִישׁ מִבֵּיתוֹ וּמִעִירוֹ, וַיִּלָּךְ רַגְלֵי בְּאֲשֶׁכּוֹל עֲנָבִים אֶחָד מִן הַתֵּאֵנִים מֵעַט מְזַעֵיר... וַיִּשֶׁם בְּטָנָא, וְעַל כֵּתֵף יִשְׁאֲנוּ אִם דַּל וְאִם עָשִׁיר, וְאֶפִּילוּ אַגְרִיפָס הַמְּלָךְ (עֲשָׂה כּו'). וַיִּתְקַבְּצוּ יַחַד כָּל בְּנֵי עִיר וְעִיר בְּחִלְלִיל... וּמִיָּנִי זְמֶרָה בְּשִׁירֵי זְמֶרָה, וּבְכָל עִיר יְבוֹאוּ בָּהּ יִצְאוּ לְקִרְאָתָם זְקִנְיָהּ וְשׁוֹפְטֵיהָ וְרַבִּים שְׂרִיָּה, לְפִי כְּבוֹד הַנְּכֻסִים בְּהִלָּל וְהוֹדוֹת לַה'... וּבְהִגִּיעַם בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם יְרוֹמוּ קוֹל אוֹמְרִים 'שְׂמַחְתֵּי בְּאִמְרִים לִי בֵּית ה' גִּלְגַּל... עֲמֻדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בְּשַׁעֲרֵךְ יְרוּשָׁלַם... כָּכָל הַכְּתוּב בַּמִּשְׁנָה (בְּכּוּרִים פֶּרֶק ג'). וּמָה קוֹל הַחֲרָדָה הַזֹּאת עַל (פְּרִי) פְּחוֹת מִשְׁוֹה חֲצִי דִינָר...?"

אִךְ הִנֵּה יְדוּעַ, כִּי עוֹלָם חֲסֵד יִבְנֶה' (תהילים פט, ג')... אֲמַנָם זֶה חֲסֵדוֹ יִתְבָּרֵךְ, הַחֲפָץ לְהִיטִיב, וְלֹא יִבְקֵשׁ מִבְּעַל דִּינוֹ לְהַחֲשִׁיב עוֹלָמוֹ כְּאֵילוֹ הוּא לָנוּ, רַק שְׂנַחֲזִיק לוֹ יִתְבָּרֵךְ **טוֹבָה**, וְנִפְיֵר כִּי הוּא **אֲדוֹן הַכֹּל**, וְהוּא הַטוֹב וְהַמְּטִיב לָנוּ תְּמִיד, וְנִבְרָךְ וְנִהְלָל לוֹ יִתְבָּרֵךְ... וְהֵן זֹאת כּוֹנֵתוֹ יִתְבָּרֵךְ בַּמְצָוָה הַזֹּאת, כִּי הֵלֵא יְרָאָה הָאָדָם עֲצָמוֹ בְּאֶרֶץ זָבַת חֵלֶב וּדְבֶשׁ, שְׁמֹן וְדָשֵׁן תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תֵּאֵנָתוֹ, וְאִין מְחָרִיד, בְּתִים מְלֵאִים כָּל טוֹב אֲשֶׁר לֹא מְלֵא... הֵלֵא יְדִיחֲנוּ יִצְרוּ בְּשִׁרֵירוֹת לְבוֹ לֵאמֹר **'כַּחֲסִי וְעֵצִים יְדִי עֲשָׂה לִי אֶת הַחִיל הַזֶּה'**... עַל-כֵּן צָוָה לָנוּ יִתְבָּרֵךְ, שְׁנִקַּח מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה, וְנָשִׂים בְּטָנָא, וְנוֹלִיךְ עַד מְקוֹם כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ, כְּאוֹמְרִים לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ: 'לֹא לָנוּ ה', לֹא לָנוּ, כִּי **הַכֹּל שֶׁלְךָ**. וְלַהוֹרוֹת כִּי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ הַכֹּל, הִנֵּה רֵאשִׁיתוֹ נְבִיא בְּטָנָא לְפָנָיו כְּסֵא כְּבוֹדוֹ, כְּאֲשֶׁר יוֹבֵא לְפָנָיו בַּעַל הַכֶּרֶם. וְאִזּוֹ הוּא יִתְבָּרֵךְ נוֹתֵן אֶת הַכֹּל בְּאִמּוֹנָה וּבְמִתְנָה עַל-יְדֵי הַיּוֹתוֹ **בְּלִתֵּי כְּפוּי טוֹבָה**."

והנה, **כפיות הטובה** הראשונה בעולם היתה כַּאֲשֶׁר אָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת. דָּבָר זֶה אָנוּ לְמַדִּים מִמָּה שֶׁשָּׁאֵל הַקַּב"ה אֶת אָדָם לְאַחַר הַחֲטָא (בראשית ג, יא): "וַיֹּאמֶר, מִי הִגִּיד לְךָ... וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הוּא נָתַנָּה לִּי מִן הָעֵץ וְאָכַל", פֶּרֶשׁ רִש"י: "כִּאֵן **כָּפֵר** (הָאָדָם) בְּטוֹבָה". וּמִקּוּר דְּבָרָיו הוּא בְּגִמְרָא (ע"ז ה'): "אָמַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל: כְּפוּיֵי טוֹבָה בְּנֵי כְּפוּיֵי טוֹבָה... כְּפוּיֵי טוֹבָה הֵם, דְּכַתִּיב (במדבר כא): 'וּנְפִשְׁנוּ קִצָּה בְּלַחַם הַקְּלוּקֵל'. בְּנֵי כְּפוּיֵי טוֹבָה, דְּכַתִּיב (בראשית ג): 'הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הוּא נָתַנָּה לִּי מִן הָעֵץ וְאָכַל". וְהוֹסִיף שֶׁם רִש"י וְאָמַר: "אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי, לְשׁוֹן גְּנָאֵי הוּא, שְׁתוּלָה **מַקְלָקְלָה** (= אֶת הַטָּא עַץ הַדַּעַת) בְּמִתְנַתּוֹ שֶׁל מְקוֹם (= בְּאִשָּׁה שֶׁנָּתַן לוֹ הַקַּב"ה), וְהוּא עֲשָׂאָה לוֹ (= לְאָדָם) לְעִזּוֹר".

דְּהִינּוּ, שְׁזֶה גְנָאֵי לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, שְׁתוּלָה/מְאֲשִׁים אֶת הַמִּתְנָה/הָאִשָּׁה שֶׁנָּתַן לוֹ הַקַּב"ה **בְּחֲטָא** עַץ הַדַּעַת, לְמִרוֹת שֶׁהַקַּב"ה בְּרָא לוֹ אֶת הָאִשָּׁה לְעִזּוֹר.

וּלְכַאוּרָה יִפְלֵא הַדָּבָר מֵאֵד. שָׁכַן, לְכַאוּרָה, אָדָם הָרִאשׁוֹן אָמַר אֶת הָאֱמֶת, שֶׁהָרִי הָאִשָּׁה נָתַנָּה לוֹ מֵעַץ הַדַּעַת וְהוּא אָכַל. וּמִדּוּעַ אִם כֵּךְ הֶאֱשִׁימוּ אוֹתוֹ חוּז"ל **בְּכַפּוּיֵי טוֹבָה**? זֹאת וְעוֹד, הָרִי דְּבָרֵי אֱלֻקִּים חַיִּים וְקִיָּמִים לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, וְאִיךְ נִתְקַיֵּם דָּבָר ה' "אֲעֲשֶׂה לוֹ עִזּוֹר כְּנַגְדּוֹ"? שֶׁהָרִי לְמַעֲשֶׂה לֹא רַק שֶׁהָאִשָּׁה לֹא הִיְתָה לְעִזּוֹר לְאָדָם, אֲלֵא אֲדַרְבָּה הִיְתָה "**כְּנַגְדּוֹ**" וְהַכְשִׁילָה אוֹתוֹ בְּעוֹן עַץ הַדַּעַת!

אִךְ הַבִּיאוֹר הָאֱמִיתִי הוּא, שֶׁמֵּאַחַר וְהַקַּב"ה אָמַר בִּיצִירַת הָאִשָּׁה, "אֲעֲשֶׂה לוֹ עִזּוֹר **כְּנַגְדּוֹ**", הָרִי בְּרוּר שֶׁהַקַּב"ה יָצַר אֶת הָאִשָּׁה עִם תְּכוּנוֹת שֶׁתְּהִיָּה "**עִזּוֹר**" לְבַעֲלָהּ. וְאוּלָם, בְּתוֹךְ הַדְּבָרִים רְמוֹז לֹ הַקַּב"ה, שִׁיכוּלָה הִיא לְהִיּוֹת גַּם **כְּנַגְדּוֹ**, כְּפִי שֶׁפֶרֶשׁ רִש"י: "זָכָה - **עִזּוֹר**. לֹא זָכָה - **כְּנַגְדּוֹ** לְהִילָחֵם (בו)". וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁעֲנִין זֶה שֶׁל "**עִזּוֹר כְּנַגְדּוֹ**" הוּא תְלוּי בְּאָדָם עֲצָמוֹ. שָׁכַן, אִם יִשְׁתַּדֵּל הוּא לְעִסּוֹק בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה', תְּהִיָּה לוֹ אִשְׁתּוֹ לְעִזּוֹר, וְתִסְיַע לוֹ בַּעֲבוּדַת ה'. אֲבָל אִם חָלִילָה לֹא יִרְצֶה הָאָדָם לְעִסּוֹק בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה', כִּי אַז לֹא רַק שֶׁלֹּא תְהִיָּה לוֹ הָאִשָּׁה לְעִזּוֹר, אֲלֵא עוֹד תְּהִיָּה "**כְּנַגְדּוֹ**", לְקַלְקְלוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חוּז"ל בְּגִמְרָא (סנהדרין קי): "חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בִּיתָה' (משלי יד) - זֹו אִשְׁתּוֹ שֶׁל אוֹן בֶּן פֶּלֶת, וְאוּלַּת בִּידִיָּה תִהְרַסְנוּ - זֹו אִשְׁתּוֹ שֶׁל קִרְח".

וְהִנֵּה, מֵאַחַר וְאָנוּ רוֹאִים שֶׁהָאִשָּׁה שֶׁבְּרָא הַקַּב"ה לְאָדָם הָרִאשׁוֹן כְּדִי שֶׁתְּהִיָּה לוֹ "**עִזּוֹר**", לֹא רַק שֶׁלֹּא הִיְתָה לוֹ לְעִזּוֹר, אֲלֵא הִיְתָה "**כְּנַגְדּוֹ**", וְהַכְשִׁילָה אוֹתוֹ **בְּחֲטָא** עַץ הַדַּעַת, זֹאת הַהוֹכָחָה הַבְּרוּרָה שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא הִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוּדַת ה'. שָׁכַן, אִם הִיָּה עוֹמֵד כְּסֻלַּע אֵיתָן לְקַיֵּם אֶת אַזְהַרְת ה', שֶׁלֹּא לְאָכּוֹל מֵעֵץ הַדַּעַת, וְהִיָּה מְחֻזַּק אֶת אִשְׁתּוֹ, וּמִכֵּין אוֹתָהּ מֵרֵאשׁ שֶׁלֹּא תִדְבֵר עִם הַנָּחַשׁ, כְּדִי שֶׁלֹּא תִפּוֹל בְּרִשְׁתּוֹ, לֹא הִיָּה נִכְשֵׁל **בְּחֲטָא** הַחֲמוּר שֶׁל אֲכִילָה מֵעֵץ הַדַּעַת. אוּלָם, מֵאַחַר וְאָדָם הָרִאשׁוֹן עֲצָמוֹ נִפְל בְּפִיתוֹי הַיָּצֵר (בְּמַחְשָׁבְתוֹ) לְאָכּוֹל מֵעֵץ הַדַּעַת, זֶה גֵרַם לְכֵךְ שֶׁחֹה אִשְׁתּוֹ נִהְפְּכָה לְבַחֲיִנַת "**כְּנַגְדּוֹ**" לְהַכְשִׁילוֹ. וְהִנֵּה, מֵאַחַר וְאָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא לָקַח אַחֲרָיוֹת עַל עֲצָמוֹ, כְּפִי שֶׁרְאִוִי הִיָּה לְעֲשׂוֹת, וְאָמַר לַהַקַּב"ה: "הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הוּא נָתַנָּה לִּי מִן הָעֵץ וְאָכַל" - דְּהִינּוּ, נָתַתָּ לִּי אִשָּׁה **שֶׁהַכְשִׁילָה** אוֹתִי - לָכֵן אָמַרוּ חוּז"ל עָלָיו, שֶׁ"כִּאֵן **כָּפֵר** בְּטוֹבָה".

בְּדָרְךָ זֶה יֵאִיר לָנוּ לְהַבִּין אֶת הַעוֹנֵשׁ הַקָּשָׁה שֶׁל מִיָּדָה כְּנַגְד מִיָּדָה שֶׁהִטִּיל הַקַּב"ה עַל הָאָדָם וְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלוֹת בּוֹ בְּשַׁעַת הַחֲטָא (שם ג, יז): "בְּזַעַת אֶפְיָךְ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֵךְ אֶל הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ כִּי עָפָר אֶתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב". שָׁכַן, בְּעוֹנֵשׁ קָשָׁה זֶה הַתְּכַוֵּן הַקַּב"ה לְחַנֵּךְ אֶת הָאָדָם שֶׁיִּשְׁפִּיל לְהַבִּין, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת שְׂרֵשׁ הַחֲטָא שֶׁל עַץ הַדַּעַת, עַל-כֵּךְ שֶׁלֹּא הִפִּיר בְּטוֹבָתוֹ שֶׁל הַבּוֹרָא שֶׁהִכִּין לוֹ אֶת עֲצֵי הַגֵּן מוֹכְנִים וּמְזוּמָנִים לְאֲכִילָה, בְּלִי טוֹרַח וּבְלִי יִגִיעָה כָּלֵל. וְלָכֵן, מַעֲתָה לֹא יִזְכָּה עוֹד הָאָדָם בְּפִירוֹת מוֹכְנִים, אֲלֵא יִצְטָרֵךְ לְעַמּוֹל עֲלֵיהֶם קִשׁוֹת בְּזִיעַת אָפוֹ - לְחַרוֹשׁ אֶת הָאֲדָמָה, לְזוֹרַע אֶת הַעֲצִים, לְסַקֵּל אֶת הַקוֹצִים וְהַדְּרָדְרִים. וְכָל זֹאת, תוֹךְ שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל לַה' שֶׁמַּעֲשֶׂה יָדָיו יִצְלִיחוּ, וְהַעֲצִים יִנִּיבוּ לוֹ פִירוֹת טוֹבִים לְמֵאֲכָל.

וְהִנֵּה, עַל-יָדֵי שִׁיעֲשֶׂה כֵּךְ הָאָדָם, בּוֹדָאֵי יִלְמַד **לְהַפִּיר טוֹבָה** לְמִי שֶׁאָמַר וְהִיָּה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא עוֹזְרוֹ **בְּכָל** עֲמָלוֹ, וּ**בְכָל** פְּעָלוֹ. וּבְכֵךְ יִתְקַן מִה שֶׁ**כָּפֵר** בְּטוֹבָתוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, כַּאֲשֶׁר אָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת. הִנֵּה כִּי כֵן עֲתָה יֵאִירוּ דְּבָרֵי הַרַה"ק רַבִּי שֶׁם קְלִינְגֶּבֶרְג זצ"ל, שֶׁאָמַר שֶׁמִּצְוֹת הַבָּאֵת בִּיפּוּרִים הִיא תִיקוֹן **לְחֲטָא** עַץ הַדַּעַת, שָׁכַן מֵאַחַר וְשִׁרֵשׁ חֲטָא עַץ הַדַּעַת הִיָּה בְּפִרֵי הַגֵּן (**בְּחֲסִיר** הַפֶּרֶת הַטוֹב לְבוֹרָא). לָכֵן צוּה הַבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ לְהַבִּיא מְנַחַת בִּיפּוּרִים (=רִאשִׁית פְּרֵי הַגֵּן/הָאֲדָמָה), כְּדִי לְהַפִּיר **טוֹבָה** לְבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא **עוֹשֶׂה הַכֵּל**, וְעַל-יָדֵי כֵךְ יֵשׁ תִיקוֹן נִפְלֵא לְחֲטָא עַץ הַדַּעַת.

"וְהִיָּה כַּאֲשֶׁר שָׁשׁ ה' עֲלֵיכֶם לְהִיטִיב אֶתְכֶם... כֵּן יֵשִׁישׁ ה' עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם" (כח' סג)

לְכַאוּרָה יֵשׁ מְקוֹם לְשִׂאוֹל, מַה הַמְקוֹם לְשִׂמוּחַ בְּשַׁעַת אוֹבְדוֹן יִשְׂרָאֵל חָלִילָה! וְהָרִי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הוּא רַחֲמוֹ, מִלֵּא רַחֲמִים, וְאִיךְ יִתְכַן שִׁישְׁמַח לְהַאֲבִיד אֶת יִשְׂרָאֵל? אֲלֵא שִׂידוּעַ, שֶׁכַּאֲשֶׁר יְהוּדִי מְקַבֵּל עֵשׂ וּיְסוּרִים עַל עוֹנוֹתָיו, אֵין הַדָּבָר בָּא לוֹ כְּנִקְמָה, חָלִילָה, מֵאֵת ה' יִתְבָּרֵךְ. אֲלֵא, הַכֵּל הוּא לְטוֹבַת הָאָדָם, כְּדִי לְזַכְּוֹ וּלְצַחֲצַחוֹ. וְכַשֵּׁם שֶׁלְאַחַר שֶׁמְכַבְּסִים אֶת הַבְּגָדִים שְׂמָחִים עַל-כֵּךְ שֶׁהַבְּגָד יָצָא נָקִי, כֵּךְ יֵשׁ גַּם שְׂמָחָה כַּאֲשֶׁר יְהוּדִי מִתְנַקֵּה מֵעוֹנוֹתָיו. לָכֵן אָמַר הַכְּתוּב: "כֵּן יֵשִׁישׁ ה' עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם" - הַקַּב"ה שָׁשׁ וְשִׂמַח עַל בְּגִיו הַיְקָרִים, שֶׁהִתְנַקּוּ מֵעוֹנוֹתֵיהֶם, וְעֲתָה הֵם כְּבִגְד חֲדָשׁ, לֵלֵא רַבֵּב.

שִׁבְת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

"ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא 'ובא לציון גואל?'"

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תבוא

עֲרַשׁ"ק כ' אָלוּל תשע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) **יְצִיאַת הַשְּׁבֹת: 19:43**

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוֹרֵי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וּרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ, וַיִּרְאוּ מִמֶּךָ" (כח' י') (על פי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לַהֲרַה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל פְּסוּק זֶה, "וּרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ (=הַגּוֹיִים) כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ, וַיִּרְאוּ (=יִפְחָדוּ) מִמֶּךָ", דָּרְשׁוּ חוֹז"ל בַּגְּמָרָא (ברכות ח'): "אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגְּדוֹל: 'כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ' – אֵלּוּ תְּפִילֵין שֶׁבְּרֵאשׁ".

וְהִנֵּה, בְּעַל הַטּוֹרִים רְמוּ, כְּדַרְכּוֹ בַּקֶּדֶשׁ כִּי: "שֵׁם יְהוָה נִקְרָא' – רֵאשֵׁי תִיבוֹת 'שֵׁין' שֶׁל תְּפִילֵין", וְכּוֹנֵת רַבְּנּוּ בְּעַל הַטּוֹרִים הִיא שְׁעַמֵּי הָאָרֶץ יִרְאִים וּמִפְחָדִים מֵאִיתָנוּ בְּגִלְל הָאוֹת ש', שֶׁכְּתוּבָה עַל הַתְּפִילֵין. (כִּידוּעַ עַל ה' בְּיַת"ש" שֶׁל תְּפִילֵין שֶׁל הַרְאֵשׁ יֵשׁ שְׁתֵּי אוֹתֵיּוֹת ש' – אַחַת מִצַּד יְמִין, וְאַחַת מִצַּד שְׂמָאל).

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מִדּוּעַ יִרְאִים עַמֵּי הָאָרֶץ דּוֹקָא מֵהַתְּפִילֵין שֶׁל הַרְאֵשׁ וְלֹא מֵתְּפִילֵין שֶׁל יָד? וְנִרְאֶה לְבָאָר עֲנִין זֶה, עַל-פִּי מָה שֶׁלְּמַדְנּוּ בַּמִּדְרָשׁ (ב"ר כח, ג'): "אֲדַרְיָאנוּס... שָׂאֵל אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא. אָמַר לִיה: מַה־יִּכְן הַקַּב"ה מִצִּיּוֹן (=בוֹרָא) אֶת הָאָדָם לְעֵתִיד לְבוֹא? אָמַר לוֹ: מְלוּז שֶׁל שְׂדֵרָה. אָמַר לוֹ: מִנֵּין אַתָּה יוֹדֵעַ? אָמַר לוֹ: אִיתִיתִיָּה לְיָדִי וְאָנָּה מוֹדֵעַ לָךְ (=בֹּא וְאַרְאֶה לָךְ): טַחְנוּ (אֶת עֵצִים הַלּוּזִים) בְּרַחִים – וְלֹא נִטְחָן. שָׂרְפוּ בְּאֵשׁ – וְלֹא נִשְׂרָף. נָתַנוּ בְּמַיִם, וְלֹא נִמְחָה. נָתַנוּ עַל הַסֶּדֶן, וְהַתְּחִיל מִכָּה עָלָיו בְּפִטְיֵשׁ. נַחֲלַק הַסֶּדֶן וְנִבְקַע הַפְּטִישׁ, וְלֹא חָסַר כָּלוּם (מֵעֵצִים הַלּוּזִים)".

הִנֵּה, רוֹאִים אָנוּ, שֶׁהַקַּב"ה בְּרָא בְּגוֹף הָאָדָם אֶת עֵצִים הַלּוּזִים שֶׁבְּשְׂדֵרָה, שֶׁקִּימַת וְנִשְׁאֲרַת תְּמִיד וּבְכָל מָצָב, וּמִמֶּנָּה עֵתִיד הַקַּב"ה לְבָנוֹת אֶת הַגּוֹף לְעֵתִיד לְבוֹא בְּתַחֲתֵת הַמַּתִּים.

אִם כֵּן, צָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, אִיפֹה נִמְצָאֵת עֵצִים הַלּוּזִים בְּגוֹף הָאָדָם?

וּמִצִּיּוֹנוּ תְּשׁוּבָה עַל-כֵּן בְּסִפְר "אוֹר הַחֲמָה", בְּשֵׁם רַבְּנּוּ חֵיִים וַיִּטָּאֵל: "וְהָעֲנִין כִּי תַחֲתֵת הַמַּתִּים הִיא בְּסוּד הָעֵצִים הַנִּשְׁאָר בַּקֶּרְקַע (=עֵצִים הַלּוּזִים שֶׁלֹּא נִרְקַב בְּאֲדָמָה). וּבְאֵרוֹ בּוֹהֵר ("נַח" סט'), כִּי הוּא עֵצִים שֶׁמִּנִּיחַ בּוֹ (=עָלָיו) קָשֶׁר תְּפִלָּה שֶׁל רֵאשׁ. וְהַטַּעַם, כִּי הוּא גְבוּהָ מִכָּל הַגּוֹף, וְאִינוּ נִהְיֶה מִן הַמֵּאֲכָל, וְלָכֵן אֵין שׁוֹלֵט בּוֹ רִיקְבוֹן, וּמִשֵּׁם נִבְנָה הַגּוֹף...".

וְכֵן מְבוֹאָר בְּ"לִיקוּטֵי תוֹרָה" לַהֲאָרִיז"ל (שׁוֹפְטִים ד'-ה', "וְהִיא יוֹשְׁבַת"): "וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: עֵצִים יֵשׁ בְּאָדָם בְּמִקּוֹם קָשֶׁר תְּפִילֵין (שֶׁבְּעֵרְף) שְׂאִינוּ נִרְקַב, וּמִמֶּנּוּ יִתְגַּדֵּל הַגּוֹף לְעֵתִיד, וְנִקְרָא לּוּז".

וְכֵן מְבוֹאָר רַבְּנּוּ הַאָרִיז"ל בְּ"לִיקוּטֵי הַש"ס" (רֵאשׁ הַשָּׁנָה "סוּד יֵא' יָמִים"): "הַגִּיד שֶׁבְּעֵרְף נִגְדַּד הַלּוּזִים, שְׂאִינוּ נִהְיֶה מֵאֲכִילָה וְשִׁתְיָה כְּלָל, (וְהוּא) סוּד יוֹם הַכִּפּוּרִים, לָכֵן אֵינוּ שׁוֹלֵט שֵׁם הַמּוֹת בְּלוּז".

וְעַתָּה, בֹּא וְרֵאֵה מָה שֶׁמִּצִּיּוֹנוּ בְּעֲנִין זֶה חִידוּשׁ עֲצוּם בְּסִפְר "עֵץ הַדַּעַת טוֹב" (לְרַבֵּי חֵיִים וַיִּטָּאֵל "וַיִּצְא"), שֶׁהַטַּעַם שֶׁהַקַּב"ה יִצַּר אֶת הַלּוּזִים בְּרֵאשׁ הַשְּׂדֵרָה בְּעֵרְף, הוּא כְּדֵי שְׁעֵצִים הַלּוּזִים תִּקְבַּל חַיּוֹת מֵהַקָּשֶׁר שֶׁל תְּפִילֵין שֶׁל רֵאשׁ, וְעַל-יָדֵי כֵּן יוֹכַל הָאָדָם לְקוֹם בְּתַחֲתֵת הַמַּתִּים. וְלָכֵן אִם לֹא הִנִּיחַ אִישׁ יִשְׂרָאֵל תְּפִילֵין (חֲלִילָה), אֵין הַלּוּזִים מִקְבֵּלַת חַיּוֹת מֵהַקָּשֶׁר שֶׁל הַתְּפִילֵין, וּמִמִּילָא אֵין הוּא יְכוֹל לְקוֹם בְּתַחֲתֵת הַמַּתִּים.

וּכְפִי דְבָרֵי רַבְּנּוּ הַמַּהֲרַח"ו: "בְּסִפְר הַזֹּהָר (מוֹבָא) כִּי תַחֲתֵת הַגּוֹף מֵתַחֲתֵל מִן הַחוּלְיָה שֶׁל הַשְּׂדֵרָה הַנִּקְרָאֵת לּוּז, וְהוּא כְּשֹׂאוֹר (=כְּשִׁמְרִים) אֵל הָעִיסָה. וְהוּא עֵצִים קִיָּם לְעוֹלָם, וְאִינוּ נִרְקַב לְעוֹלָם, וְנִקְרָא 'בְּתוֹאֵל הָאָרְמִי מִפְּדֵן אָרֶם'.

וְכֹאשֶׁר הוּא קֶרְקַפְתָּא דְלֹא מְנַח תְּפִילֵין (=כְּאִשֶׁר אֵין הָאָדָם מִנִּיחַ תְּפִילֵין), וְאֵין קָשֶׁר תְּפִילָה שֶׁל רֵאשׁ נִקְשֶׁר שֵׁם בְּעֵצִים, לֹא תַחֲתֵת כְּלָל (עֵצִים הַלּוּזִים). וַיַּעַן בּוֹ תְּלוּיָה הַתַּחֲתֵת... וְנוֹדַע כִּי הַתַּחֲתֵת תַּהִיָּה בְּעֵמֶק יְהוֹשָׁפֵט, סְמוּךְ לַחֹמַת יְרוּשָׁלַיִם, וְשֵׁם יְקוּמוֹ כָּל הַמַּתִּים בְּמִשְׁפֵּט, וְלָכֵן שֵׁם הָעִיר יְרוּשָׁלַיִם תִּקְרָא אֲזוֹ לּוּז, כִּי בָּהּ תַהִיָּה עֵיקַר תַּחֲתֵת הַמַּתִּים".

וְעוֹד הוֹסִיף רַבְּנּוּ (שֵׁם, פְּרֻשַׁת "תְּרוּמָה"): "וְכִזְזָה יִתְבָּאָר לָךְ גְּדֵל מִצּוֹת הַתְּפִילֵין... שְׂאִינָה רַק מִצּוֹת 'עֲשֵׂה' בְּלָבָד. (וְ)כָל הַמְּבִטְלָה נִקְרָא 'קֶרְקַפְתָּא דְלֹא מְנַח תְּפִילֵין', וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא וְלַתַּחֲתֵת הַמַּתִּים. וְהָעֲנִין הוּא כִּי... קָשֶׁר שֶׁל רֵאשׁ הוּא בְּעֵרְף, אֲשֶׁר שֵׁם הַתַּחֲתֵת חוּלְיֵית הַשְּׂדֵרָה הַנִּקְרָא עֵצִים הַלּוּזִים, שֶׁהִיא שְׂאוֹר אֵל עִיסָה – גּוֹף הָאָדָם –

בתחית המתים, כנודע. ולכן, המזלזל בהם (=בהנחת תפילין) אינו קם בתחית המתים".

והמקור למה שכתב רבנו רבי חיים ויטאל – שמי שלא מניח תפילין נקרא "קרקפתא דלא מנח תפילין, ואין לו חלק לעולם הבא ולתחית המתים" – הוא מהכתוב בגמרא (ר"ה יז): "פושעי ישראל בגופן, ופושעי גוים בגופן, יורדין לגיהנם ונדונין בה שנים עשר חדש. לאחר שנים עשר חדש גופן כלה ונשמתן נשרפת, ורוח מפורתן, ונעשים אפר תחת כפות רגלי הצדיקים, שנאמר (מלאכי ג'): 'ועסותם רשעים, כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם'". הרי לנו דברים ברורים, שפושעי ישראל שאינם מניחים תפילין "גופן כלה ונשמתן נשרפת, ורוח מפורתן", ואין הם קמים בתחית המתים.

והנה, לפי האמור, שהשם **שד"י** מתגלה בתפילין של יד וראש, יש לנו לשאול: הרי הכתוב אומר "כי שם יהוה נקרא עליך" (=דהינו, שם הוי"ה), ואיך מתגלה שם הוי"ה (=יהוה) בתפילין? תחילה נקדים להביא מה שמקשה הזוהר החדש בפרשת הבריאה, ושואל: מדוע לא נזכר בכל מעשה בראשית שם הוי"ה (=יהוה), אלא רק שם **אלהים**? (כפי שכתוב: "בראשית ברא **אלהים**... ויאמר **אלהים** יהי אור... ויאמר **אלהים** יהי רקיע... וכו').

ומתוך הזוהר בלשון קודשו, ואומר: "אין נאה למלך הכבוד (=הקב"ה) להזכיר שמו (=שם יהוה) על המתים ועל דבר הנאבד, כדי שלא יאמרו: כשם שכל הבריות שבראם הם כלים ונאבדים, כך גם שמו, חלילה וחס. ולא הזכיר שמו המיוחד (=שם יהוה), עד שנבראו כל הבריות, שהם כלים ונאבדים. לאחר מכן הזכיר את שמו על דבר שהוא קים לעולם ולעולמי עולמים, שנאמר (בראשית ב, ד): 'ביום עשות יהוה **אלהים** ארץ ושמים'".

לפי זה יש לנו לשאול: והלא, ביצירת האדם כן מוזכר שם הוי"ה, כפי שכתוב: "וייצר יהוה אלהים את האדם". והלא אין האדם קים לעולם, ואיך מיחד הקב"ה את שמו, שם הוי"ה, על האדם, שמת ומתכלה בקבר? ויש לומר, שעל-כך רמז הכתוב בבריאת האדם (בראשית ב, ז): "וייצר יהוה אלהים את האדם" ופרש רש"י זצ"ל: "וייצר (כתוב בשני יודין, כיון) (ש)שתי יצירות יצר (הקב"ה): יצירה לעולם הזה, ויצירה לתחית המתים". דהינו, "יצירה לעולם הזה" היא כנגד הגוף שמתקים רק בעולם הזה. ויצירה לתחית המתים" כנגד עצם הלוו, שאינה מתה, אלא חיה ונשארת בשלמות, וממנה יבנה הקב"ה את כל הגוף בתחית המתים.

ועל שתי יצירות אלו הזכיר הקב"ה את שני השמות "יהוה **אלהים**": על היצירה של הגוף, שאינו מתקים, אלא מת ונרקב בקבר, הזכיר את השם **אלהים**. וכנגד עצם הלוו, שקימת לעולם, ואינה מתכלה ונאבדת, הזכיר את השם הוי"ה. וזהו שכתוב "וייצר יהוה **אלהים** את האדם". והפונה בכך היא, שעצם הלוו שמתקימת לעולם נבראה בשם הוי"ה, ואילו הגוף, שאינו מתקים, אלא מת ונרקב, נברא בשם **אלהים**.

נוסיף עוד כאן את דברי האריז"ל ב"ליקוטי הש"ס": "הנה, (קשר) **ד'** של תפילין (=בערף/בראש) הוא על עצם הלוו, והתפילין הם חיים. ומושכים בלוו (=ללוו) חיים על-ידי ב' הרצועות, ולכן משם (=מעצם הלוו) התחיה". והפירוש הוא ש-ד' (=ארבע) הפרשיות שבתפילין של ראש מכונות כנגד ארבע אותיות שם הוי"ה, יתברך שמו. אות י' משם הוי"ה (=יהוה) היא כנגד פרשת "קדש לי כל בכור". אות ה' משם הוי"ה (=יהוה) היא כנגד פרשת "והיה פי יביאך". אות ו' משם הוי"ה (=יהוה) היא כנגד פרשת "שמע ישראל", והאות ה' האחרונה משם הוי"ה (=יהוה) היא כנגד פרשת "והיה אם שמוע".

וזהו פרוש נוסף על הכתוב, "וראו כל עמי הארץ (=הגוים) כי שם ה' נקרא עליך, ויראו (=יפחדו) ממך". דהינו, מאחר ושם הוי"ה (=יהוה) מאיר על ראשך מארבע הפרשיות של התפילין, לכן "וראו (=יפחדו) ממך". והנה, לפי מה שבארנו, שעצם הלוו נבראה בשם הוי"ה, יש לנו לשאול: איך מקבלת הלוו את חיותה משם הוי"ה (=יהוה) מארבע הפרשיות שבתפילין?

ויש לומר, שהקשר של האות **ד'** בערף (שהוא כאמור כנגד עצם הלוו), ושתי הרצועות היוצאות מהתפילין של ראש, מימין ומשמאל, הן בבחינת שני צינורות הממשיכות חיים מארבע הפרשיות שבתוך התפילין (שהם כאמור כנגד שם הוי"ה) לתוך הקשר שבערף.

(ומטעם זה הקשר של תפילין של ראש הוא בצורת האות **ד'**, לרמז שיש שם קיבוץ גדול של **אור** מכל ארבע הפרשיות של התפילין של ראש).

ולכן, כאשר איש ישראל מניח תפילין, הרי הוא ממשיך חיות משם הוי"ה (=יהוה) לעצם הלוו (דרך הקשר של התפילין בערף), ועל-ידי כך זוכה לקום בתחית המתים. ולכן, כאשר יראו כל עמי הארץ את הכח הנפלא של

ישראל – להתקיים לנצח בזכות שם הוי"ה (=יהוה), המאיר ונותן חיות לעצם הלוז – אזי "ויראו ממך" – נופלת עליהם אימתה ופחד.

ומה נחמד להביא את דברי הרמ"ע מפאנו, הכותב (על-פי האר"י הקדוש) בספרו "עשרה מאמרות", שעל ראשו של כל אחד מיישראל מאירים שני שמותיו של הקב"ה, "יהוה" ו-"אלהים". ולעומת זאת, על ראשו של כל גוי מאיר רק שם אחד – השם "אלהים" – וגם הוא (=שם זה) בהיפוך אותיות – "אלה מי".

ולפי האמור, הרי שם הוי"ה מחיה את עצם הלוז, ולכן הוא נצחי, ושם "אלהים" מחיה את הגוף שנגזרה עליו מיתה. והנה, שמות אלו מאירים רק על ראש ישראל המניח תפילין. שכן, כך הוא ממשיך חיות מהשם הוי"ה לעצם הלוז, ויקום בתחית המתים, במהרה בימינו, אמן. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל"

פרשת "כי תבוא" נקראת תמיד בחדש אלול, האחרון בחדשי השנה. רמז לדבר אנו מוצאים במאמר המובא במסכת מגילה (לא, עב): "עזרא הסופר תקן להם, לישראל, שיהיו קוראים (צ"ח=98) קללות שבמשנה תורה (הקללות שבפרשתנו, פרשת "כי תבוא") קודם ראש השנה, כדי שתכלה השנה וקללותיה".

במאמר זה טמון הרעיון, שאם חלילה גזרו מן השמים גזירות על ישראל – יהא קיומן והתגשמותן על-ידי קריאת 98 הקללות שבפרשת "כי תבוא", בבחינת "ונשלמה פרים שפתינו" (=הקללות יאמרו רק בשפתיים, ולא יתקיימו בפועל). וכך יקוימו בנו, בפרוס השנה החדשה, דברי הפיטון: "תכלה שנה וקללותיה – תחל שנה וברכותיה".

והנה, על ענין זה של הקללות, כתב השל"ה הקדוש (סוף "כי תבוא"), בשם רבנו האריז"ל, כי השרש של כל צ"ח(=98) הקללות שבפרשתנו, הוא, כיון שלא עבדו ישראל את ה' בשמחה, כפי שאכן כתוב בפרשה: "ובאו עליך כל הקללות האלה ורדפוה ויהיגוף... תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל".

לכן כותב האר"י הקדוש ב"שער רוח הקדש" (דרוש ג, דף ט'): "...צריך האדם בעת קיומו כל מצוה ומצוה, או בהתעסקו בתורה, או כשמתפלל התפילה, להיות שמח ובטוב-לב, יותר מכאשר מרויח או מוצא אלהים אלפים דינרי זהב... וזהו פירוש הפסוק: 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל' – (כלומר), תשמח יותר מכאשר תרויח רוב ממון שבעולם".

ב"שם שמואל" (סוכות תרע"ג) מובא דבר נפלא בשם אביו הגה"ק בעל ה"אבני נזר": צ"ח(=98) הכבשים שמקריבים בחג הסוכות בבית המקדש, הם כדי לבטל את צ"ח(=98) הקללות שבפרשת "כי תבוא".

ויש לומר, שהיות וסיבת הענש של הקללות הוא: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל" – לכן, הקרבת צ"ח(=98) הכבשים, דוקא בחג הסוכות, שהוא "זמן שמחתנו" (כמו שכתוב (דברים טז, יג): "חג הסוכות תעשה לך... והיית אך שמח"), מבטלת את צ"ח(=98) הקללות והתוכחות.

"והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה"

ד"ר משה ואלאך (1866-1957) נולד בעירה קלוז', בירת טרנסילבניה. לאחר שהשתלם שם ברפואה, עלה והתישב בירושלים, ופעל רבות בקרב הציבור החרדי בעיר הקדש. מפעל חייו היה הקמת בית החולים "שערי צדק" בשנת 1902, שהפך במשך השנים למרכז רפואי חשוב בירושלים. ד"ר ואלאך חי מרבית ימיו בלא שנשא אשה (רק בזקנותו המופלגת נשא אשה, כיון שנוזקק להשגחה צמודה ולטיפול רפואי מסור ומתמיד). זקני ירושלים מספרים שבעירת מולדתו, קלוז', חי עשיר גדול (רבי יהושע הורן), שבתו, שהיתה בת יחידה, נאותה להינשא לד"ר ואלאך, הרופא הצעיר והמסור של ירושלים. אולם, הנערה התנתה תנאי – היא מוכנה להינשא לו, בתנאי שבעלה ידור עמה באחת מארצות אירופה.

ד"ר ואלאך פנה לרבי יוסף חיים זוננפלד, ששמש בימים ההם רב ופוסק ראשי ליהדות החרדית בירושלים, ושאל אותו אם רשאי הוא לפי ההלכה לרדת מן הארץ, כדי לשאת את הנערה שמציעים לו בעירת מולדתו.

הרב חיים זוננפלד הרהר מעט בשאלה שהוצגה לו, ואחר-כך פנה אל ד"ר ואלאך, ושאל אותו: אילו אותה נערה שמציעים לך היתה עניה מרודה, כלום גם אז היית עוזב את ארץ ישראל למענה? סבורני שלא! – השיב ד"ר ואלאך בשפה רפה, כשגופו רועד מהתרגשות. אם כן – קרא הרב זוננפלד – משמע מדברייך, שיציאתך מן הארץ אינה, אלא לשם השגת ממון, ולדבר זה אין לדעתי היתר של ממש...

ד"ר ואלאך קבל עליו, כדרך כל הימים, את פסק דינו של הרב זוננפלד בלא עוררין. ומאז והלאה התמסר יומם ולילה לקידום בית החולים שיסד – בית החולים "שערי צדק" – וחי ערירי ובודד עד שנות זקנה ושיבה. שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא 'ובא לציון גואל'?"

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תְבוֹא

עֲרַשׁ"ק כ' אֵלוֹל תִּשְׁע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) יְצִיאַת הַשְּׁבֹת: 19:43

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוּרִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ (=הַגּוֹיִים) כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ, וְיָרְאוּ (=יִפְחָדוּ) מִמֶּךָ"

על הכתוב בפְּרֶשֶׁתֵנוּ (דברים כח, י'): "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ (=הַגּוֹיִים) כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ, וְיָרְאוּ (=יִפְחָדוּ) מִמֶּךָ", דְּרָשׁוּ חוֹז"ל בַּגְּמָרָא (בְּרֵכוֹת ו'): "אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל: 'כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ' – אֵלּוּ תַפְּלִין שְׁפָרָאשׁ". וְרַמְזוּ בְּעַל הַטּוֹרִים, כְּדָרְכוּ בַקֹּדֶשׁ: "שֵׁם יְהוָה נִקְרָא' – רֵאשֵׁי תִיבוֹת 'שִׁין' שֶׁל תַּפְּלִין". וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ בַחַיִּי: "כִּי נִרְשַׁם כָּאֵן אוֹת שִׁין, שֶׁהִיא הֶלְכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכִאֲלוֹ אָמַר וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שִׁין עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ".

(כְּיָדוּעַ, עַל הַ"בֵּית" שֶׁל הַתַּפְּלִין שֶׁל הָרֵאשׁ יֵשׁ שְׁתֵּי אוֹתוֹת ש' – אַחַת מְצַד יְמִין, וְאַחַת מְצַד שְׂמָאל).

וְצָרִיךְ בִּיאוֹר, מְדוּעַ יֵרָאִים עַמֵּי הָאָרֶץ דּוֹקָא מֵהַתַּפְּלִין שֶׁל רֵאשׁ, וְלֹא מֵתַפְּלִין שֶׁל יָד? תַּחֲלִילָה, נִקְדָּים לְהֵבִיא מָה שְׁפָרַשׁ רַש"י (מְנַחוֹת לה): "כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ' – אֵלּוּ תַפְּלִין שֶׁל רֵאשׁ – שְׁכָתוֹב בּוֹ רוֹב הַשֵּׁם שִׁין וְדַל"ת". (דְּהֵינּוּ, הָאוֹתוֹת ש' וְ-דִי מֵהַשֵּׁם "שְׁדִי").

וְכוֹנֵת רַש"י "רוֹב הַשֵּׁם שִׁין וְדַל"ת", הִיא עַל מָה שְׁשָׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (שְׁבֹת סב'): "אָמַר אַבְיִי: שִׁין שֶׁל תַּפְּלִין – הֶלְכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וְאָמַר אַבְיִי: דַּל"ת שֶׁל תַּפְּלִין – הֶלְכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי" (וּבִיחֻד אוֹתוֹת שְׁדִי").

דְּהֵינּוּ, שְׁצָרִיךְ לְעֲשׂוֹת אוֹת שִׁין מְשָׁנִי הַצְּדָדִים שֶׁל תַּפְּלִין שֶׁל רֵאשׁ, וְצָרִיךְ לְעֲשׂוֹת אֶת הַקֶּשֶׁר בְּתַפְּלִין שֶׁל רֵאשׁ (בְּעוֹרָף) בְּצוֹרֵת הָאוֹת דִּי, וְאֶת הַקֶּשֶׁר בְּתַפְּלִין שֶׁל יָד בְּצוֹרֵת הָאוֹת י' – כְּדִי שֶׁכָּל שְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ יִצְטָרְפוּ לְשֵׁם שְׁדִי".

וּמִכָּאֵן נִמְצָא, כִּי רוֹב הַשֵּׁם שְׁדִי (הָאוֹת ש' מְשָׁנִי צִיִּדֵי הַבֵּית שֶׁל רֵאשׁ, וְהָאוֹת דִּי בְּקֶשֶׁר שֶׁל תַּפְּלִין שֶׁל רֵאשׁ) נִמְצָאִים בְּתַפְּלִין שֶׁל רֵאשׁ. וְרַק הָאוֹת י' נִמְצָאִת בְּקֶשֶׁר שֶׁל תַּפְּלִין שֶׁל יָד. וְלָכֵן אָמַר רַש"י: "כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ' – אֵלּוּ תַפְּלִין שֶׁל רֵאשׁ – שְׁכָתוֹב בּוֹ רוֹב הַשֵּׁם שִׁין וְדַל"ת". וְכוֹנֵתוֹ הִיא, שְׁעַמֵּי הָאָרֶץ (=הַגּוֹיִים) יֵרָאִים מְאֹד מֵהַשֵּׁם שְׁדִי (אוֹתוֹת שְׁדִי), הַמוֹפִיעוֹת בְּתַפְּלִין שֶׁל רֵאשׁ.

(שֵׁם שְׁדִי הוּא אֶחָד מִשְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקַּב"ה, וְהוּא שֵׁם הַצְּמִצּוֹם, כְּפִי שְׁמַצִּינוּ בַּגְּמָרָא (תְּהִלָּה יב'): "אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב: בְּשַׁעַה שְׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם (=כְּדוֹר הָאָרֶץ), הִיָּה מְרַחֵב וְהוֹלֵךְ... עַד שֶׁגָּעַר בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַעֲמִידוֹ, שְׁנֵאָמַר: 'עַמּוּדֵי שְׁמַיִם יְרוּפְפוּ' – וְיִתְמָהוּ מִגְּעָרָתוֹ'. וְהֵינּוּ דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לׁוֹי: מֵאֵי דְכָתִיב (=מֵהִי כּוֹנֵת הַכְּתוּב), 'אֲנִי אֵל שְׁדִי' (וּמְשִׁיב) אֲנִי אֵל שְׁאֲמַרְתִּי לְעוֹלָמֵי דִי").

וְלָכֵן הַשֵּׁם "שְׁדִי", הוּא שֵׁם הַמְּצַמֵּם אֶת כַּח הַיָּצֵר הָרַע, שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר מִן הָרְאוּי. עֲנִין זֶה רְמוּז בְּסוֹפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל תִּיבַת "יָצֵר" – יו"ד צ"ד י' רי"ש. רואים אָנוּ שֶׁהַשֵּׁם "שְׁדִי" אֵינוֹ נוֹתֵן לַיָּצֵר לְהַתְּפַשֵּׁט מֵעֵבֶר לַגְּבוּל שְׁקָבַע לוֹ הַקַּב"ה, וְכִאֲלוֹ הַשֵּׁם שְׁדִי "אוֹחֹז" אֶת הַיָּצֵר בְּסוֹפּוֹ (=בְּסוֹפֵי אוֹתוֹתָיו), שֶׁלֹּא יִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר מִמָּה שְׁקָבַע לוֹ ה' יִתְבָּרַךְ). וְצָרִיךְ לְהֵבִין, מְדוּעַ יֵרָאִים עַמֵּי הָאָרֶץ מֵהַשֵּׁם שְׁדִי?"

וְהִבִּיאוֹר הוּא עַל-פִּי הַיָּדוּעַ, כִּי הַשֵּׁם שְׁדִי מְבָרִיחַ אֶת הַחִיצוֹנִים, וְלָכֵן כּוֹתְבִים אֶת הַשֵּׁם שְׁדִי עַל הַמְּזוּזָה מִבְּחוּץ – כְּדִי שֶׁהַחִיצוֹנִים לֹא יִכְנָסוּ לְבֵית. וְכְפִי שְׁכָתַב הַ"מַּגְלָה עֲמוּקוֹת" ("וְאֶתְחַנֵּן", אֹפֶן קֶצֶה): "וּבִשֵׁם שְׁדִי נִבְרָאֵת אָרֶץ... שְׁכָן, זֶה הַשֵּׁם מְבָרִיחַ כָּל הַשְּׂדִים. וּמְזוּזָה תּוֹכִיחַ שְׁכוֹתְבִים מִבְּחוּץ שֵׁם שֶׁל שְׁדִי".

מְקוֹר הַדְּבָר הוּא בְּזֹהַר הַקְּדוֹשׁ (פִּינְהַס רַנָּא, מְתוּרְגָם): "שֵׁם שְׁדִי שֶׁל מְזוּזָה מְבָרִיחַ אֶת הַשְּׂדִים וְהַמְּזוּזָה שֶׁל הַפֶּתַח". וְהוֹסִיף הַ"מַּגְלָה עֲמוּקוֹת", שֶׁהָאוֹתוֹת הַבָּאוֹת אַחֲרֵי הַשֵּׁם שְׁדִי הֵם אוֹתוֹת "תְּכָה", שֶׁהוּא שֵׁם קְדוֹשׁ, הַמְּכַה אֶת הַחִיצוֹנִים, כְּמִבּוֹאֵר בְּ"פְרִי עֵץ הַחַיִּים", לְרַבִּי חַיִּים וִיטָאֵל זצ"ל, הַכוֹתֵב בְּשֵׁם רַבּוֹ הַקְּדוֹשׁ הָאֲרִיזוֹל (שְׁעַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה פה): "כִּי לֹא עֲזַבְתָּ דוֹרְשֵׁי ה' – סוֹפֵי תִיבוֹת 'תְּכָה', וְהוּא הַשֵּׁם אֲשֶׁר הֵרַג מֹשֶׁה בּוֹ אֶת הַמְּצָרִי (כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: 'וַיֹּאמֶר לְרַשָּׁע) לְמָה תְּכָה רַעַךְ'... וְכָל הַמְּכוֹן בּוֹ (=בִּשֵׁם "תְּכָה") נִיצוֹל מֵאָדָם רָע כָּל הַיּוֹם".

ויש להוסיף ש"תכה" הוא השם השמיני מ-עב'(=72) שמות הקדש. ושם זה יוצא מהפסוק בתהילים (קנ', ו'): "כָּל הַנְּשָׁמָה תִּהְיֶה יְהוָה". והוא נוטריקון של ת' כוחות הטומאה, כדי לרמוז ששם זה מבטל בקדושתו את ת'(=400) כוחות הטומאה של עשו, ההולך לקראת יעקב "וארבע מאות איש עמו".

ונרמז שם זה בכתוב בתהילים (מז', ב'): "כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ", ראשי תיבות "תכה", המכניע את העמים, ולכן מיד לאחר מכן כתוב "ידבר עמים תחתינו, ולאמים תחת רגלינו".

מכל זה נמצא, שכל עמי הארץ והחיצונים יראים ורועדים מתפילין של ראש, שכתוב עליו (רובו של השם) שד"י, ולכן אומר הפתוב: "וראו כל עמי הארץ (=הגויים) פי שם ה' נקרא עליך (=אלו תפילין שבראש), ויראו (=יפחדו) ממך".

(מעשה, יומתק על-פי זה להבין, מדוע הסמיך הקב"ה בפרשה הראשונה של "קריאת שמע" את המצות תפילין ומזוזה, כפי שכתוב: (דברים ו', ח): "ויקשרתם לאות על ידך (=מצות תפילין)... וכתבתם על מזוזת ביתך ובשעריך (=מצות מזוזה)?"

אלא, ללמדנו, כי כמו שהשם שד"י, הרשום על המזוזה בפתח ביתנו, הוא שמירה שלא יכנסו המזיקים הביתה, כך השם שד"י הרשום יחד על תפילין של יד (כנגד הלב) ותפילין של ראש (כנגד המוח), הוא שמירה שלא יכנסו המזיקים וכוחות היצר לתוך לבנו ומוחנו, כדי שנוכל לעבוד את ה' בקדושה ובטהרה, אמן. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"יצו ה' אתך את הברכה באסמך ובכל משלח ידך וברכך בארץ"

על הפתוב, "יצו ה' אתך את הברכה באסמך ובכל משלח ידך", כותב רבנו הקדוש רבי יעקב אביחצירא זצ"ל, בספרו "פיתוחי חותם", שהקללות חלילה באות מצד היצר הרע (=הס"מ), ובת זוגו (=ליליית), הנקראים "ארור" ו"קלה".

וצריך לדעת, שכאשר ישראל עושים רצון קוניהם שבשמים, הרי הברכה שורה בכל. וממילא אלו - יצר הרע (=הס"מ) ובת זוגו (=ליליית) - נכנעים לפניהם, ואין בכוחם להרע לישראל.

וזהו שכתוב: "יצו ה' אתך את הברכה באסמך ובכל משלח ידך וברכך". הנה, "אסמך" (=131) עולה לגמטריה סמאל (=131), "ובכל משלח ידך" (=480) עולה לגמטריה ליליית (=480). וזאת, כדי לומר לך, כאשר הקב"ה מצוה את הברכה בישראל, אין בכוחם של אלו להרע ולהזיק לישראל, שכן הברכה תמיד שורה.

"וה' האמירך היום להיות לו לעם סגלה..."

עד כמה עלינו לדון כל אדם לכף זכות, יעיד המעשה הנ"ל (שכן, אם נחקור ונדרוש בכל מקרה ומקרה, נגלה פי לפעמים פני הדברים הם אחרת).

ולהלן הסיפור מאת בעל המעשה: "אני לומד באחד מבתי המדרש בירושלים. יום אחד, ביורדי במדרגות, כשפנידי כוס קפה מהביל, רץ לעברי בחור הדור בלבשו, ומחמת המהירות, ללא אזהרה מוקדמת נתקל בי בעוצמה רבה, וכתוצאה מכך, כל תכולת הכוס נשפכה על בגדי. המום הבטתי באותו בחור, והוא מולי, מתבונן לעברי, ואומר ברוב חוצפתו: "כמה טוב שהקפה נשפך עליך ולא עלי...".

ברגע הראשון חשבתי לעצמי, איזו חוצפה ועזות פנים! לא די שאינו מתנצל על מעשהו, ואינו מבקש סליחה, אלא עוד הוא מביע את הנאתו וסיפוקו מהתוצאה! לא חלפו שניות אחדות, ואותו בחור הדור בלבשו הסביר את דבריו: "הערב אני מתחנן בעזרת ה' יתברך בבני ברק. המונית שאמורה להסיע אותי עם משפחתי לחופה ממתינה לי למטה. לכן מהרתי להתפלל מנחה, ומיד לאחר מכן, רצתי לעבר המונית הממתינה לי להסיע אותי לחופה, אולם לצערי נתקלתי בך. דע לך, שאין לי כאן בגדים אחרים להחלפה, והשעה מאוחרת, לכן פלטתי, שטוב שהקפה נשפך עליך ולא עלי...כמוכן שאני מתנצל על מה שקרה, אנא סלח לי". לאחר זמן מה העברתי לאשתי שתחיה, הודעה טלפונית בנימה של סיפוק: "חולצתי מלאה פתמי קפה מבחור שנתקל בי. אך כמה טוב שהקפה נשפך עליי ולא עליו..."

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

”ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא יבא לציון גואל?”

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תבוא

עֲרַשׁ"ק כ' אָלוּל תִּשְׁע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) יְצִיאַת הַשְּׁבֹט: 19:43

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוֹרֵי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"ובאו עליך כל הקללות האלה... תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל"

פְּרַשְׁת "כִּי תבוא" נקראת תמיד בחדש אלול, האחרון בחדשי השנה. רמז לדבר אנו מוצאים במאמר המובא במסכת מגילה (לא, עב): "עזרא הסופר תקן להם, לישראל, שיהיו קוראים (צ"ח=98) קללות שבמשנה תורה (הקללות שבפרשתנו, פְּרַשְׁת "כִּי תבוא") קודם ראש השנה, כדי שתכלה השנה וקללותיה".

במאמר זה טמון הרעיון, שאם חלילה גזרו מן השמים גזירות על ישראל – יהא קיומן והתגשמותן על-ידי קריאת צ"ח(=98) הקללות שבפרשת "כִּי תבוא", בבחינת "ונשלמה פרים שפתינו" (=הקללות יאמרו רק בשפתיים, ולא יתקומו בפועל). וכך יקומו בנו, בפרוס השנה החדשה, דברי הפיטן: "תכלה שנה וקללותיה – תחל שנה וברכותיה".

והנה בענין זה, על הכתוב: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב" מפרש ה"אגרא דכלה" ("תחת") שהכונה בכתוב כאן, שפיון שישראל לא ענגו את השבת "בשמחה ובטוב לבב", יבואו חלילה הקללות כמו שכתוב "ובאו עליך כל הקללות האלה".

והביא ה"אגרא דכלה" רמז לכך בכתוב "תחת אשר": הנה, תחת(=אחרי) האותיות "אשר" נקבל אותיות "שבת" (אחרי האות א' באה האות ב', אחרי האות ש' באה האות ת', ואחרי האות ר' באה האות ש', וכך קבלנו את המלה "שבת"). וזהו שכתוב: "ובאו עליך כל הקללות האלה... תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה", על שלא עבדת את ה' בשמחה(=בענג שבת), יבואו **הקללות**, חלילה וחס.

וכפי דבריו הקדושים של ה"אגרא": "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה! ולכאורה הוה לי למימר(=היה צריך לומר): 'על אשר לא עבדת'. וירמוז לדעתי... על אשר לא ענגו את השבת בשמחה, כי אותיות שפ"ת הם תחת אש"ר, הינו אחר אותיות אש"ר הם אותיות שפ"ת".

וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע העונש של ביטול ענג שבת, הוא כל-כך חמור, עד שהוא מביא חלילה ל-צ"ח(=98) הקללות הכתובות בפרשתנו?

תחילה, נקדים להביא מה ששנינו בירושלמי (סוטה ה'): "אברהם עשה (את) יצר רע (ל)טוב. ומאי טעמא (נחמיה ט, ח): 'ומצאת את לבבו נאמן לפניך'... אבל דוד לא היה יכול בו(=ליצר הרע) והרגו בלבבו... (כפי שהעיד דוד המלך על עצמו): 'ולפי חלל בקרבי'".

ומפרש "קרפן העדה": "אברהם עשה (מ)יצר רע טוב. שאף מעשים הצריכים תאנה גופנית, כמו אכילה, שתיה ודומיהן, לא עשה להנאתו, כי אם לאהבת המקום, שנאמר: 'ומצאת את לבבו נאמן לפניך' – שלא היה לו אלא לב אחד, ואפילו לבבו הרע היה נאמן לפני ה'. אבל דוד לא היה יכול לכוף את יצרו כל-כך והרגו בפעם אחת, כלומר הרחיק עצמו מתאות גופניות על-ידי תעניות וסיגופים".

על-פי האמור יאיר לנו להבין שעל-ידי ענג שבת במאכל ובמשחה (שאלו בודאי דברים גשמיים), אנו בעצם הופכים את **היצר הרע** ליצר הטוב. שכן, אנו משתמשים בפליו של **היצר** (=בענינים גשמיים) לענג את השבת. ומטעם זה יש מצוה לבצוע על "לחם משנה", כדי לרמוז שבשבת אנו יכולים להילחם להכניע ולהפוך את **היצר הרע** ליצר טוב, ולעבוד את ה' **ביצר הטוב וביצר הרע**.

וזהו שאומר הכתוב: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב", שהפונה על ענג שבת, כפי שהבאנו. וממשיך הכתוב לומר "ובטוב לבב". שכן, מצות ענג שבת אפשר לעבוד את ה' "בטוב לבב" – בשני הלבבות – **ביצר הרע וביצר הטוב**.

(וכפי שמביא גם ה"פרדס יוסף", בשם "עמק המלך": כי כל מי שאינו מקים מצות ענג שבת (כמו שכתוב (ישעיה נח, יג): "וקראת לשבת ענג"), גורם להפוך את הצירוף "ענג" ל-"נגע". אבל, כל מי שמענג את השבת זוכה

הוא להפוך את הצירוף "נגע" לצירוף "ענג". לכן, נמצא מכאן, שאיש ישראל, שיש לו נגע צרעת או ייסורים, הוא משום שלא קים מצות "וקראת לשבת ענג", ועל-ידי כך נהפך לו הצירוף "ענג" ל-"נגע". ולכן, העצה היעוצה היא לקים ענג שבת כראוי, כדי להפוך את ה"נגע" ל-"ענג".

על דרך זו אפשר לפרש את המשך הכתוב: "מרב כל", כפי שמביא הזוהר הקדוש ששלש סעודות השבת הם כנגד שלשת האבות הקדושים: "תלת סעודתי מהימנותא, סעודתא דאברהם יצחק ויעקב כלילין בהו".

וכתב ה"שפת אמת" (חי שרה תרנ"א), ששלש הסעודות של שבת הן כנגד שלש הברכות שנתברכו האבות: "בכל מפל כל". הנה, על אברהם אבינו כתוב (בראשית כד, א): "וה' ברח את אברהם בכל". על יצחק כתוב: "ואכל מפל". ואילו על יעקב כתוב: "כי חנני אלהים וכי יש לי כל". וזהו "בכל מפל כל". וכפי שמוזכר בגמרא (ב"ב טו, יז): "תנו רבנן: שלשה, הטעמן הקדוש ברוך הוא בעולם הזה מעין עולם הבא, ואלו הם: אברהם, יצחק ויעקב. אברהם, דכתיב ביה 'בכל'. יצחק, דכתיב ביה 'כל'. וביחד "בכל מפל כל". ויש להוסיף על-כך פרפרת נאה על הידוע ששבת נקראת "כלה", כפי שמוזכר בגמרא (בבא קמא לב): "דאמר רבי חנינא: בואו ונצא לקראת כלה מלכתא. ואמרי לה (=ואמרו לה): לקראת שבת כלה מלכתא. רבי ינאי מתעטף... ואמר: בואי כלה, בואי כלה".

והנה, ידוע כי "כלה" הוא ראשי תיבות "כי לה' המלוכה". אם כן, יש לנו להבין מה הקשר של השבת למלכות ה' יתברך? אלא שבשבת קדש מתגלית מלכותו יתברך בישראל, כפי שאנו אומרים בתפילת השבת: "ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג".

ומוסיף ואומר הרה"ק פינחס פרידמן, ש"כי לה' המלוכה" עולה לגמטריה של "בכל מפל כל", כדי לרמוז לנו שבשבת "כלה מלכתא", מתגלים ג' הברכות שנתברכו בהם האבות הקדושים: "בכל מפל כל". וזהו שכתוב "מרב כל", שעל ידי ג' סעודות השבת אנו זוכים ל"...רב כל", לרוב הברכות שהם "בכל מפל כל" שנתברכו בהם האבות. ומעתה מבואר מדוע העונש של ביטול ענג שבת הוא כה חמור, ומביא חלילה לכל התוכחות/הקללות הכתובות בפרשה. שכן, על-ידי מצות ענג שבת כראוי, אפשר להפוך את היצר הרע לטוב, שאז אין הוא יכול לשלוט על האדם לפתותו לעבור על מצות ה', וממילא כשאין עוברים על רצונו יתברך, בודאי שלא יבואו העונשים/הקללות הכתובים בפרשה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) ו"שמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך" (כו' יא)

על פסוק זה היה אומר הצדיק רבי משה ליב מסאסוב: מתי אתה יכול לשמוח "בכל הטוב"? כאשר מקוים כך – "אשר נתן לך ה' אלהיך" – בשעה שהקב"ה מעניק לך שפע ממרומים, ואינך נזקק לעזרת הבריות. כי עדיף קב(=מידת משקל) אחד, הבא בשלום ובנחת מאת ה', מאשר עשרה קבים, המושגים בעמל וביגיעה מידי אדם. הצדיק רבי נחמן מברסלב, נינו של הבעל-שם-טוב, היה אומר על הכתוב שלפנינו: "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך" – אפילו הבכיות של האדם, לפני ה' יתברך, צריכות להיות מתוך שמחה, ולא מתוך עצבות. (שכן, "כל דעביד רחמנא – לטב עביד" (=כל מה שהקב"ה עושה – לטוב עושה). ורמז לדבר: ראשי תיבות של "בכיה" – "בשמך יגילון (=שמחו) כל היום". (תהילים פט' יז) נחפשה דרכינו ונחקרה, ונשובה עד ה'"

בשנת תרכ"ז (1867) פרצה בבויסק מגיפה קטלנית, שהפילה חללים רבים בקרב בני הקהילה. במקובל בישראל, התכנסו יהודי העיר בבתי הפנסיות, כדי לשפוך שיח תפילה לפני השוכן במרומים. וכאשר המגיפה בעיר לא פסקה, נמנו ונמרו ראשי הקהילה להטיל על כמה נכבדים, המקובלים על הרבים כצדיקים גמורים, שייחקרו ויגדרשו בכל שכוונת העיר, אם לא נכשל מישהו בחטא כבד, והביא בכך למקום מגוריו את הצרה הגדולה שנתרגשה עליהם. ולפני שהוציאו לפועל החלטת זו, פנו ראשי הקהילה לרפס האהוב, רבי מרדכי, כדי שיתן את הסכמתו לכך. רבי מרדכי האזין בקשב רב לדברי הבאים, אך דחה בתוקף את ההצעה המעשית של ראשי הקהילה, ואמר להם בין השאר: אני מאמין, כמותכם, שאין ענש בלא חטא, ובכל עת עלינו לפשפש במעשינו ולתקן את דרכינו, כי "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת ז, כ).

אולם בענין זה עלינו לדבוק כל הימים בכלל הבא: עונות וחטאים צריף אדם לחפש, לא אצל אחרים - אלא אצל עצמו! וכאשר כל אדם בעירנו יקום בגופו את "נחפשה דרכינו ונחקרה, ונשובה עד ה'" (איכה ג', מ) - שכן כתוב "נחפשה דרכינו" - את דרכינו שלנו, ולא של אחרים - רק אז יטהר ממילא הציבור הגדול שלנו מכל חטא ועון, ויקום בנו הכתוב (תהילים קמ"ד, יד) "אין פרא (=צרה ושבר)... ואין צנחה ברחבתינו"... ובנדאי אז תעצר המגיפה!

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

”ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא 'ובא לציון גואל?'”

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תְּבוֹא

עֲרַשׁ"ק כ' אֵלוֹל תִּשְׁע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) יְצִיאַת הַשְּׁבֻת: 19:43

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוּרֵי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

”בְּנֵי צִיּוֹן”

כִּלְנוּ צְרִיכִים לְהִיכָנֵס “לְפָנַי וּלְפָנֵים”...

הגה"ק רבי ישראל סלאנטר זיע"א אומר, ששופר של פרה פסול, ומדוע? שכן, "אין קטיגור נעשה סניגור", שהרי שופר של פרה מזכיר את חטא העגל (=שהוא הבן של הפרה). וזאת, כפי ששנינו בגמרא (ראש השנה כו): "אמר רב חסדא: מפני מה אין כהן גדול נכנס ביום הכיפורים בבגדי זהב לפני ולפנים (=לקדש הקודשים) לעבוד עבודה? (ועונה רב חסדא): לפי (=מפני) שאין קטיגור נעשה סניגור".

והפונה שהפנה הגדול לא נכנס לקדש הקודשים ביום הכיפורים בבגדי זהב, מפנין שהזהב מזכיר את חטא עגל הזהב שעשו העם. וכך, במקום לסגור על העם, הופך הזהב לקטיגור שלהם, וזהו "שאיין קטיגור נעשה סניגור". ולכן היה הפנה הגדול פושט את בגדי הזהב, ולובש בגדי לבן.

ומקשה הגמרא על תירוץ זה: הלא הפנה הגדול עושה את עבודתו במשך כל השנה בבגדי זהב, ולא חישנין (=ואין אנו חוששים) לטענה "שאיין קטיגור נעשה סניגור". ומתרצת הגמרא, שרק לגבי העבודה של הפנה הגדול, הנעשית לפני ולפנים (=בקדש הקודשים), אין משתמשים בבגדי זהב, בגלל הסיבה "שאיין קטיגור נעשה סניגור". אבל בעבודה שמחוץ לקדש הקודשים משתמש הפנה הגדול גם בבגדי זהב, ואין כאן חשש "שאיין קטיגור נעשה סניגור".

אם כן, מדוע שיהיה אסור לתקוע בשופר של פרה? והרי לא תוקעים בו לפני ולפנים (=בקדש הקודשים), אלא בחוץ, אז מה הבעיה בכך? ומתרצת הגמרא תירוץ מדהים! "כיון דלזכרון הוא כבפנים דמי". דהינו, היות והשופר הוא לזכרון לפניו יתברך, על-כן דומה הדבר "לפני ולפנים" (=לקדש הקודשים)!

אם כן, מסביר רבי ישראל סלאנטר זי"ע, בואו ונציר לפנינו מה קרה לפני שהפנה הגדול נכנס לפני ולפנים (=לקדש הקודשים)...כמה הכנות היו, כמה הרהורי תשובה הוא עשה לפני כן, כמה הוא חשש לפני שהוא נכנס לקדש הקודשים – למקום שאפילו למלאך לא היתה הרשות להיכנס לשם!

על-כן, כאשר אנו מתקרבים לזמן ראש השנה (=יום הדין), שאז אנו מתחייבים מן התורה לשמוע קול תקיעת שופר, כל אחד ואחד מאתנו צריך לזכור, שזה ממש כמו "לפני ולפנים" (=קדש הקודשים). וצריך הוא להרהר בתשובה שלמה, ולהרבות בתחנונים גדולים לפני הקב"ה, בדיוק כמו הפנה הגדול שנכנס לפני ולפנים (=לקדש הקודשים). וזוהי סיבת ריבוי התפילות והסליחות שאנו מתפללים בימים אלו שלפני ראש השנה. שכן, רוצים אנו שיעלה זכרוננו לפניו יתברך לטובה, כדי שנוכל להיכנס בראש השנה "לפני ולפנים" לשמוע את קול השופר. וברור שצריך לעשות הכנה "לפני" כדי שיהיה לנו "לפנים" (=שיהיה לנו איזה 'פנים') להיכנס למשפט. 'ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך" (כו' יא')

האדמו"ר רבי יצחק מאיר מגור, בעל "חידושי הרי"ם", היה אומר: ישראל נוהגים לעשות לחתן ולפלה שבועה ימי משתה, ובכל יום ויום עורכים לזוג שתי סעודות – בהן קוראים, אחרי ברכת המזון, "שבע ברכות". אם נצרך את כל הברכות שאומרים בכל שבעת ימי המשתה, נגיע אפוא ל-צ"ח ברכות (98 ברכות=7*2*7). צ"ח ברכות אלו, שאנו אומרים כל אימת שמוקמת משפחה חדשה בישראל, באות כנגד צ"ח הקללות המוזכרות בתוכה שבפרשתנו, פרשת "כי תבוא". ובכח ברכות אלו, היוצאות מפיהם של ישראל, אנו מבטלים כליל את השפעת הקללות.

"ברוך אתה בבאך וברוך אתה בצאתך" (כח' ג')

רש"י מפרש ברכה זו, על-פי חז"ל (בבא מציעא קו, עא): שתהא יציאתך מן העולם (=פטירתך מן העולם הזה) בלא חטא, כביאתך לעולם (=כשם שנולדת בלא חטא). מקשים המפרשים: הלא נאמר גם "ארור אתה בבאך וארור אתה בצאתך". האם גם שם אפשר לפרש "יציאתך כביאתך" (=כמו שפרש רש"י)? ואיך אפשר להגיד "ארור

אתה בבאך" – שביאתך לעולם הזה היא קללה ("ארור")? הלא ידוע שתמיד ביאתו של האדם לעולם היא בלא חטא. והדבר יובן על-פי מה ששאלו חכמי ישראל: מדוע מברכים אנו בכל יום "ברוך אתה ה'... שלא עשני גוי", ולא מברכים "ברוך אתה ה'... שעשני ישראל"?

אלא, אמרו חז"ל, "...שנוח לו, לאדם, שלא נברא משנברא" (=עדיף היה לאדם, שלא היה נברא כלל) (עירובין יג.). ולכן, אין האדם יכול לברך על-כך שהוא נברא, אלא מברך הוא על-כך שלפחות לא נברא גוי. אולם ב"תוספות" נאמר, כי רק לגבי סתם בני אדם אמרו חז"ל, "שנוח לו, לאדם, שלא נברא". אבל צדיק, שלומד תורה ומקיים מצוות, אשריו ואשרי דורו. ועליו (=רק על מי שהוא צדיק) אפשר להגיד "ברוך אתה בבאך וברוך אתה בצאתך" – ביאתך לעולם היא בבחינת ברכה וכדאי הוא שנבראת.

אבל כאשר האדם, חלילה, לא מקיים תורה ומצוות, עליו אמרו חז"ל: שנוח לו, שלא נברא משנברא, ולכן עליו אפשר להגיד "ארור אתה בבאך", כיון שעצם בואך לעולם הוא בגדר קללה. (עפ"י "בית יוסף").

"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך"

כח תורתם של צדיקי וגדולי הדורות שבכל דור, הביא לכך, שיראת ה' היתה נסוכה על פניהם, ובכוחה הם גם זכו לפקחות וסיעתא דשמיא מיוחדים בויוחיהם ובמאבקייהם עם הגוים, עד שראו עליהם את הפסוק הנ"ל: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך"

. ועל-כך יעיד הסיפור הבא: הגה"ק רבי חיים (=הגר"ח) מבריסק זיע"א שמש, בעודו צעיר לימים, כ-ר"מ בישיבתו המפורסמת של הנצי"ב מוולוז'ין זיע"א. בתקופה ההיא, התנפלה הממשלה ללומדי התורה (כמו היום...) והחליטה להגביל את מספר התלמידים בישיבה, כשרק מאתיים מהם הורשו לשהות בהיכל הישיבה, ותו לא. והכל ידעו שעבירה על חק ממשלתי זה כרוכה בענש חמור...

למרות זאת המשיכו כל החורים (הרבה יותר ממאתים) ללמוד בישיבה ולשהות בין כתליה. וכאשר היה מגיע מפקח מטעם הממשלה, כדי לבדוק האם מקפידים בוולוז'ין על קיום הצו, שלשלו לידיו שלמונים הגונים, והמפקח דוח לממונים עליו, שהישיבה עושה כמצוה עליה... אבל, יום אחד הודיע השר הממונה, שברצונו להגיע בעצמו להיכל הישיבה ולבדוק את העניינים מקרוב...

עכשיו היה ברור שיש לנקוט בדרך אחרת. שכן, כבר לא מדובר בפקיד זוט, אלא בשר עצמו, אותו אסור כמובן לשחד בממון. ההנהלה לא ידעה להשית עצות בנפש... אבל ר' חיים בריסקער, שכאמור בגיל צעיר מאד כבר התמנה ל-ר"מ בישיבתו וולוז'ין, נגש אל הנצי"ב, ואמר לו: "יניח לי ראש הישיבה לסדר את העניינים על הצד הטוב ביותר, ובעז"ה תבוא הישועה במהרה..."

הרבה ברירות לא עמדו בפני הנהלת הישיבה, ולכן הסכים הנצי"ב להצעתו של הגר"ח, ונתן לו הסכמה לבקשתו. והנה, כאשר הגיע השר להיכל הישיבה, בקש ר' חיים מאנשי הפמלה להתקבל לראיון אצל השר. באותו יום שרר מזג אויר קיצי, אבל הגר"ח, בהיכנסו אל השר, עטה על עצמו לא מעיל חרף אחד, אלא מעיל על מעיל, וכלו מכוסה בגדי חרף חמימים. כשראה אותו השר, מיד שאלו: "מה קרה? מדוע הנך לבוש בבגדים אלו?". השיב לו הגר"ח: "תראה, אדוני השר, סבתא שלי נגלתה אלי אמש בחלום הלילה, ואמרה לי שהיום ירד גשם זלעפות, ורוח עזה תנשב בחוצות...". השר החל לגחך למשמע הדברים, ואז אמר לו ר' חיים: "מה אתה צוחק? אני מוכן להתערב עמך על סך חמש מאות רובל, שהיום ירד גשם כפי שסבתא שלי אמרה!". ואכן, השנים התערבו... ומה אתם חושבים? ירד גשם באותו היום? כמובן שלא... ואז בא ר' חיים לשלם לשר את סכום הפסד שעליו התערבו. בתוך המעטפה הוסיף לו על הסכום שנקבע מראש עוד כהנה וכהנה, כשהוא נותן לשר להבין, שאת היתרה מוסיפה לו הנהלת הישיבה...

לא עבר זמן קצר מאז שקבל את הפסד לגדיו, וגם השר יצא בהודעה רשמית מטעם המשרד הממשלתי שבראשו הוא עומד, שבישיבת וולוז'ין אין יותר ממאתים תלמידים!...

מיד לאחר מכן התאספו כלם אצל הגר"ח, ושאלו אותו בהתפעלות, כיצד הצליח לעשות זאת? ענה להם הגר"ח ואמר, שכאשר שמע שהשר עצמו אמר להגיע לישיבה, הוגיע את מוחו בשאלה כיצד ניתן יהיה בכל אופן לשחד גם אותו בממון. ואז העלה את הרעיון המפוקח להתערב איתו על דבר כזה שיאלץ אותו, את ר' חיים, לשלם כסף שלא בתורת שוחד לגדיו של איש השלטון. ומשיגיעו המצלצלים לכיסו, תהיה כבר אפשרות להוסיף עוד ועוד, ולרמוז באוזנו שהישיבה היא זו המעניקה לו את המצלצלין...

כך ראו כלם את הפסוק הנ"ל ("וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך") מתקיים, כי אדם שמתנהג והולך בדרך התורה וביראת שמים, אזי הקב"ה נותן לו פקחות מיוחדת, כדי שגם הגוי הרשע ביותר מתמוסס מפניו...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

”ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא יבא לציון גואל?”

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תבוא

עַרְשׁ"ק כ' אָלוּל תשע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 19:43**

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוּרֵי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְהִיָּה אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתָיו... וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהַשִּׁיגְךָ"

על הכתוב, "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך", שואלים חכמי ישראל, מה הפונה במלה "והשיגך"? וכי האדם בורח מהברכה, שצריכה היא להשיגו? והלא כלנו מתפללים ומיחלים לברכת ה' שתחול עלינו...

אלא, מסבירים חז"ל, שלפעמים האדם אינו נלהב לקיום תורה ומצוות, ותולה זאת בכל מיני סיבות ומניעות הסובבים אותו: שעות נוספות בעבודה, או שעיף הוא מעבודתו הקשה, ולפעמים הוא אף טוען ואומר: "מה אעשה? דעתי קצרה, ואיני מבין את הלימוד". ויש כאלה שמבקשים מהרב: "תברך אותי שתפתר הבעיה, ומבטיח אני לך שאהיה מהקבועים בשיעור". וצריך לדעת, שקודם כל האדם צריך **להתאמץ ולהשתדל** בעסק התורה, ורק לאחר מכן יקבל ישועה משמים. כמו שכתוב: "וְהִיָּה אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתָיו". ורק אחר-כך יקום בך: "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך".

וזהו "והשיגך". דהיינו, כיון שעשית רצון ה' לאלתרו(=מיד), למרות המניעות ולא התמהמהת שתפתר קודם הבעיה, לכן הברכה תרדוף אחרריך ותשיג אותך, ותהא מבורך בכל הענינים.

סימוכין לכך ראינו בספר "מנוחה וקדושה", שמביא מעשה נפלא ששמע המחבר ממקור ראשון: מעשה ביהודי, שרצה מאד להגיע בכל יום לתפילה בזמן, אך לא עלה בידו להוציא מחשבתו מן הכח אל הפועל, כיון שסבל מאד במעיו, נאלץ להתעכב הרבה זמן בשירותים, ותמיד היה מאחר לתפילה. יום אחד, עשה חשבון נפש נוקב עם עצמו, והחליט: "לא עוד! מהיום אגיע בזמן ויהי מה!" ובאמת, למחרת השכים קום הרבה יותר מוקדם מהרגיל, התכוון לתפילה והגיע בזמן. ואף למחרת, וכן בימים הבאים אחריהם התאזר ברוב עז ותעצומות, ולמרות שהיה עיף מאד מהשכמותיו המוקדמות, לא הפסיד אף יום, ותמיד הגיע בזמן.

וראה זה פלא, כותב ה"מנוחה וקדושה", שבתוך זמן קצר מאד נעלמה מחלתו, והיתה כלא היתה. הרופאים לא ידעו להסביר זאת. שהרי, הכירו את מצבו באופן אישי, ולא היה להם שום הסבר לכך שלפתע נעלמה מחלתו, ואינו חש כלל במעיו.

הם אינם יודעים, אבל אנחנו יודעים, הלא תורתנו מגלה לנו זאת במלה אחת: "והשיגך". וההסבר הוא כך: יש **ליצר הרע** רשות להביא על האדם מניעות וקשיים כדי להפריעו מעבודת בוראו. אך כל זאת בתנאי אחד, והוא: שאכן מניעות אלו יחלישו את כח עבודתו של אותו יהודי. אבל, אם האדם מתחזק ביתר שאת וביתר עז לעבוד את בוראו, ואינו שם לבו לקשיים הסובבים אותו, הרי שנאלץ **היצר הרע**, בעל כורחו, לעוזבו לנפשו. וכך, הוא מניח לו לעבוד את בוראו ללא מפריעים, ומיד "והשיגך"(=משיגים ומדביקים) את אותו אדם כל הברכות האמורות בתורה. (עפ"י "עמודי השלום").

איך לצאת זכאים ביום הדין, בראש השנה?

אומרים חז"ל, שיש לאדם שתי עצות, איך לצאת זכאים בדין בראש השנה: א. העצה הראשונה, כפי שמביא ה"אוהב ישראל", שכיון שהאדמה חטאה ולא עשתה כפי שצוה אותה הבורא, זה מה שגרם לאדם **לחטוא** ולעבור על ציווי הבורא – שכן, האדם נברא עפר מהאדמה. וכפי שאומרים חז"ל, שבבריאת העולם אמר הקב"ה: "תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו...". ופרש רש"י, שהבורא יתברך צוה על הארץ להוציא "עץ פרי עשה פרי" – כלומר "עץ פרי" שטעם גזע העץ יהיה כטעם הפרי, ובנוסף גם "עשה פרי" – שיעשה פרי. אולם הארץ לא עשתה כן, אלא "ותוצא הארץ... עץ עשה פרי". שהוציאה רק "עץ עשה פרי", ולא "עץ פרי"(=שטעם גזע העץ כטעם הפרי).

והנה, ידוע מה שכתב ה"אוהב ישראל", שלארץ, ששנתה מציווי הבורא, היתה פונה לשם שמים, והיא: כדי שיוכל האדם לעשות תשובה על חטאיו, באומרו, כי מה **שחטא**, הוא רק מחמת שגופו נברא עפר מן האדמה –

ומכיון שהארץ שנתה ממה שצוה הבורא, זה מה שגם גרם לאדם לחטוא.

ואכן, מבוואר בספרים הקדושים, שחטא קדמון זה של האדמה (ששנתה מציווי הבורא יתברך) הוא שרש לכל **החטאים** של המין האנושי. ועל זה אנו נתלים ואומרים בתפילות הימים הנוראים: "אבינו מלכנו, זכור כי עפר אנחנו" – אבינו שבשמים, זכר שאתה בראת אותנו עפר מן האדמה, ומאחר והיא שנתה ממה שצוית אותה, גרם הדבר לכך שגם אנחנו שינינו מרצונך, ו**חטאנו** לפניך, ואם כך – רחם עלינו.

עצה שניה כדי לצאת זכאים בראש השנה היא כפי שמביא ה"זרע קדש", שעל-ידי שהאדם עושה **תשובה** למטה, הנה, על-ידי כך הוא גורם שהקב"ה יעשה **תשובה** למעלה בשמים, ויתחרט על שברא את **היצר הרע**, כפי שלמדנו על הכתוב בספר מיכה, שם אומר הקב"ה לנביא (מיכה ד, ו): "הצלעה והנדחה (=ישראל) אקבצה, ואשר הרעתי". ופרש רש"י: "ואשר הרעתי" – שהקב"ה אומר: "אני גרמתי להם, (מכיון) שבראתי **יצר הרע**". כלומר, הקב"ה אומר "הרעתי (=עשיתי רע)" – על שבראתי את **יצר הרע**, ובגללו גרמתי צער לבני, בני ישראל. ומסיף על-כך ה"זרע קדש" בלשון קודשו: "הקב"ה כביכול מתחרט על **היצר הרע**, ובזה הקב"ה מתייש כוחו של **היצר הרע**, שיהיה כח ביד האדם לעשות **תשובה**, וזהו העזר מאתו יתברך שמו".

וכדברי קודשו של ה"זרע אמת": "ושב ה' אלהיך את שבותך". דהנה, כשאדם שב בתשובה, ומתחרט מאד על מעשיו הרעים, שעשה עד עתה...גורם פן למעלה בעולמות העליונים...וכמו שפרש רש"י: 'ה' צלך על יד ימינך', שכביכול כמו הצל...פן גורם האדם במעשיו כביכול לו(=לה) יתברך. ועל דרך זו פרשו הצדיקים ז"ל (את) פירוש...דע מה למעלה ממך...כי הכל תלוי באדם...ולכן כשהאדם עושה **תשובה**, גורם (הוא) **תשובה** למעלה, על דרך שאמרו חז"ל (ברכות לב), שהקב"ה מתחרט על בריאת **היצר הרע**, ואומר: 'ואשר הרעתי...'. ועל-ידי זה, כשיתברך אומר פן, ומתחרט על בריאת **היצר הרע**, מזה נתבטל כח היצר הרע...ונמחה מן העולם. כמו שהאדם, על-ידי החרטה, מוחה פשעיו וחטאתיו...פן נמחה **היצר הרע** על-ידי חרטתו יתברך שמו, על בריאת היצר הרע...".

ומעתה יש לומר, שלשתי העצות הללו התכוונו התנאים הקדושים בגמרא (ראש השנה יז): "ורב חסד' מטה כלפי חסד. היכי עביד? (=ביצד הקב"ה עושה). רבי אלעזר אומר: 'כובש', שנאמר (מיכה ו): 'שוב ירחמנו, יכבוש עונתינו...'. רבי יוסי ברבי חנינא אומר: 'נושא', שנאמר (שם): 'נשא עון, ועובר על פשע'".

ובאור הענין הוא, לפי רבי אלעזר: החסד הגדול של הקב"ה הוא, שהוא מקבל את האדם בתשובה, על-ידי שכובש את **העונות** כלפי **האדמה**, שהיא למטה, כדי ללמד זכות על ישראל, כי מה ששנתה האדמה מציווי ה' יתברך זה מה שגרם לאדם לחטוא, ולכן ראוי לקבלו בתשובה.

ואילו לפי שיטת רבי יוסי ברבי חנינא, חסד ה' יתברך שהוא נושא את **העון** כלפי מעלה, כדי להאשים את עצמו כביכול, שהוא גרם לחטא זה על-ידי שברא את **יצר הרע**. אשרינו מה טוב חלקנו, שיש לנו אב כזה רחמן בשמים, שתמיד מחפש לנו זכויות כדי להוציא את בנינו זכאים בדין. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן) "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך"

בחצרו של הצדיק רבי מנחם מנדיל, היה חסיד אחד שקים כל מצוה בהתלהבות ובשמחת הלב, שהרשימו את הרבים. ואף שהגיע לשנות זקנה ושיבה, היה מזמר ומרקד בשעת התפילה כאחד הנערים. לימים חלה אותו חסיד במחלה אנושה, וחש שקצו קרב. נתפנסו ליד מיטתו כמה חברים ומקורבים כדי לעודדו בשעותיו האחרונות.

הזקן החולה שכב כל הזמן בעינים עצומות, ושפתותיו מלמלו חרש פסוקי תפילה. לפתע הרכין עצמו אחד החסידים, ולחש באזנו: מה מטריד אותך ברגעים אלו? פקח החולה את עיניו, ואמר: יש לי עוגמת נפש בשעה זו, על שאיני יכול לצאת אתכם בריקוד של שמחה. שכן, אני חש שהגיעה שעת להיפטר מן העולם הזה, וכיון שזה רצונו של ה' יתברך, דומה הדבר בעיני למצוה, ואת מצות הבורא צריכים לקים בשמחה...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

"ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא 'ובא לציון גואל'?"

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תָבוֹא

עֲרַשׁ"ק כ' אֵלוֹל תִּשְׁע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) **יְצִיאַת הַשְּׁבֻת: 19:43**

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוּרִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם לְתֵת מָטֵר אֲרֻצְךָ" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

בְּדַרְשׁוֹת הַ"חֲתָם סוֹפֵר" (דף שעו'), הוּא מְבִיא יְסוֹד קְדוּשׁ וְנִפְלָא, וְאוֹמֵר, שֶׁהַגֶּשֶׁם מִתְהוֹה וְנוֹצֵר, לֹא רַק מֵהָאָדָם הָעוֹלָם מִן הַיָּמִים/הָאוֹקֵינוֹסִים, אֲלָא הוּא גַם נוֹצֵר מֵהַבֵּל פִּיהֶם שֶׁל אַנְשֵׁי הָעוֹלָם, וְכַפִּי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "...יְדוּעַ שֶׁהַגֶּשֶׁם מִתְהוֹם בְּטַבַּע, מֵאָדָם הָעוֹלָם מִן הָאָרֶץ, וְהַבֵּל פִּה (שֶׁל) אַנְשֵׁי הָעוֹלָם. וְאִם כִּי זֶהוּ רַק הַכְּנָה (=כְּמוֹת) קִטְנָה...וְעִיקָר הוּא כְּמֵאֲמַר חו"ל סוֹף פֶּרֶק קָמָא דְתַעֲנִית, שֶׁהַעֲבִים שׁוֹאֲבִים מִמִּימֵי הָאוֹקֵינוֹס...מִכָּל מְקוֹם, גַּם זֶה אֱמַת, כִּי הוּיָת (=יְצִירָת) הָעֲבִים הוּא מֵהָאָדָם הָעוֹלָם מִן הָאָרֶץ. וְהִיּוֹת כֵּן...אִם בְּנֵי אָדָם, וְהַבֵּל וְהָאָדָם הָעוֹלָם מֵהֶם, הוּא מֵהַבֵּל פִּה (שֶׁ)דוֹבֵר **נְבִלָה וְלִשׁוֹן הָרַע וְרִכִּילוֹת**, הַגֶּשֶׁם הַמִּתְהוֹם מִזֶּה הֵמָּה **מְלוֹכְלָכִים** מִזִּוְהַמַּת קְלִיפַת **עוֹנוֹת וּפְשָׁעִים**...וְהַמֵּאֲכִלִים הַמִּתְהוֹם מִזֶּה, **מְטַמְּאִים** אוֹכְלֵיהֶם בִּיתֵר שְׂאֵת...וּמַגְדִּיל אַנְשִׁים **רָעִים וְחַטָּאִים** יוֹתֵר...וּבִטּוֹבוֹ שֶׁל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, לְעַצּוֹר הַשָּׁמַיִם, וְלֹא יִהְיֶה מָטֵר, וְלֹא יוֹלִידוּ פִירוֹת **רָעִים**, עַד שִׁכְנַע לְבָבָם הָעֶרֶל (שֶׁל מְדַבְּרֵי לִשׁוֹן הָרַע וְהִרְכִּילוֹת), וְיָשׁוּבוּ אֶל ה', וְיִטְהַרוּ הָאוֹרֵי, וְיִהְיוּ מִזִּיו ה' וְתִפְאֶרְתּוֹ".

הִנֵּה, מְבוֹאֵר מְדַבְּרֵי "הַחֲתָם סוֹפֵר", שֶׁמֵּהָאָדָם, הָעוֹלָם מֵהַבֵּל פִּיהֶם שֶׁל אַנְשִׁים הַדּוֹבְרִים **לִשׁוֹן הָרַע וְרִכִּילוֹת**, מִתְהוֹה וְנוֹצֵר גֶּשֶׁם רָע, **שִׁמְטָמָא** אֶת הַתְּבוּאָה וְגוֹרֵם **לְטוֹמְאָה** בְּעוֹלָם, וְלִיצִירַת אַנְשִׁים **רָעִים וְחַטָּאִים**. לְכֵן, הַקַּב"ה, בְּרוֹב רַחֲמָיו וְחֲסִדָּיו, עוֹצֵר גֶּשֶׁם זֶה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְרַם קְלָקוּל לְבָנָיו.

וְזֶהוּ שְׂאוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (תַּעֲנִית ו'): "אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי: אֵין גֶּשֶׁמִּים נִעְצָרִין, אֲלָא בְּשִׁבִיל מְסַפְרֵי **לִשׁוֹן הָרַע**". שְׁכֵן, עַל-יְדֵי דִיבּוּר **לִשׁוֹן הָרַע**, נוֹצֵר הַבֵּל שֶׁמִּמֶּנּוּ נִעְשִׂים עֲנָנִים **רָעִים**, הַגּוֹרְמִים לְגֶשֶׁם **טְמָא**, הַמְּקַלְקֵל וּמְטַמְּא אֶת הַבְּרִיּוֹת וְהַצְּמַחִים. וְלְכֵן ה' יִתְבָּרַךְ, בְּרוֹב חֲסִדָּיו, עוֹצֵר אֶת הַגֶּשֶׁם, כְּדֵי שִׁישְׂרָאֵל בְּנָיו לֹא יִנְזָקוּ מֵהֶם. אוֹלָם, אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא: "אֲמַר רַבִּי חֲמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: מַה תִּקְנָתוֹ שֶׁל מְסַפֵּר **לִשׁוֹן הָרַע**?...יַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה, שְׁנֵאֲמַר: 'מֵרְפָא לִשׁוֹן **עֵץ חַיִּים**'. שְׁכֵן, אֵלוֹ הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, מֵהַבֵּל פִּיהֶם נִעְשִׂים עֲנָנִים שְׁמוֹרִידִים לְעוֹלָם גֶּשֶׁם **בְּרָכָה**.

עַל-פִּי הָאֲמוּרָה, יֵאִיר לָנוּ לְהַבִּין אֶת הַחֲשִׁיבוֹת וְהָאֲחֵרִיוֹת הָעֲצוּמָה הַמוֹטְלַת עֲלֵינוּ, לְדַבֵּר רַק דְּבָרִים שֶׁל **קְדוּשָׁה**, וְלֹא חֲלִילָה דְּבָרִים רָעִים שֶׁל **לִשׁוֹן הָרַע וְנִיבּוּל הַפֶּה**. שְׁכֵן, כְּאֲמוּרָה, עַל-יְדֵי דִיבּוּרֵי **רָעִים** אֵלוֹ, נִעְצָרִים הַגֶּשֶׁמִּים בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, וּמִמֵּילָא נִעְצָרִים כָּל הַשְּׁפַע וְהַבְּרָכָה לְאֶרֶץ.

וְצָרִיךְ לְשַׁרֵּשׁ עֲנִין זֶה בְּקִרְבָּנוּ, שְׁמֵאֲחֵר וְאֵנוּ נִמְצָאִים בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, יֵשׁ לְשִׁקוּל בְּמֵאוֹנֵי פֶלֶס כָּל דִּיבּוּר וְדִיבּוּר שְׂאֵנוּ מוֹצִיאִים מֵהַפֶּה, שֶׁהָרִי אֵנוּ נִמְצָאִים בְּפִלְטִין שֶׁל מֶלֶךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים, הַקַּב"ה, "אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אֶתָּה תִמְיֵד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּהַ מִרְאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה".

וּמוֹסִיף בְּעֲנִין זֶה הַ"חֲתָם סוֹפֵר" וְאוֹמֵר: הִנֵּה, יְדוּעַ שְׂאֵלֵהוּ הַנְּבִיא עֲצַר אֶת הַגֶּשֶׁמִּים בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁלֶשׁ שָׁנִים בְּזִמְנֵי שֶׁל אַחָב, שֶׁהָיָה עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. וְכַפִּי שְׁמוּבָא (מְלָכִים א' יז', א'): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הַתְּשֻׁבִי מִתְּשֻׁבִי גִלְעָד אֶל אַחָב חֵי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לְפָנָיו אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטֵר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי".

וְהִנֵּה, בְּשָׁנָה הַשְּׁלִישִׁית צִוָּה הַקַּב"ה אֶת אֱלֹהֵי שִׁילָךְ אֶל אַחָב כְּדֵי לְהַבִּיא גֶשֶׁם לְיִשְׂרָאֵל, כְּפִי שְׁכַתוּב: "וַיְהִי יָמִים רַבִּים וְדָבַר ה' הָיָה אֶל אֱלֹהֵי בְּשָׁנָה הַשְּׁלִישִׁית לֵאמֹר לְךָ הִרְאָה אֶל אַחָב וְאַתָּה מָטֵר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה". מִיָּד הִלָּךְ אֱלֹהֵי הַנְּבִיא וְקִבֵּץ אֶת אַרְבַּע מֵאוֹת נְבִיאֵי הַבַּעַל אֶל הַר הַכְּרִמֶּל, כְּפִי שְׁכַתוּב: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הַנְּבִיאֵי הַבַּעַל בַּחֲרוּ לָכֶם הַפֶּר הָאֶחָד וְעֲשׂוּ רֵאשֻׁנָה...וַיִּקְחוּ אֶת הַפֶּר אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם וַיַּעֲשׂוּ וַיִּקְרְאוּ בְּשֵׁם הַבַּעַל מֵהַבְּקָר וְעַד הַצִּהָרִים לֵאמֹר הַבַּעַל עֲנֵנוּ וְאֵין קוֹל וְאֵין עֲנָה".

אוּ אִזּוֹ לָקַח אֱלֹהֵי הַפֶּר הַשְּׁנִי וְשָׁחַט אוֹתוֹ קֶרֶבֶן לַה', וְהַתְּפַלֵּל: "עֲנֵנִי ה' עֲנֵנִי, וַיִּדְעוּ הָעָם הַזֶּה כִּי אֶתָּה ה' הָאֱלֹהִים...וְתַפֵּל אִשׁ ה' וְתֹאכַל אֶת הָעֵלָה וְאֶת הָעֲצִים וְאֶת הָאֲבָנִים...וַיִּרְא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹהִים ה' הוּא הָאֱלֹהִים".

והנה, לאחר שכל העם אמרו "ה' הוא האלהים, ה' הוא האלהים", מיד התפלל אליהו הנביא על הגשמים, עד שאמר לו נערו: "הנה עב קטנה ככף איש עלה מים... ויהי עד כה... והשמים התקדרו עבים ורוח ויהי גשם גדול" וצריך ביאור על-כך. שכן, מדוע עלתה רק "עב קטנה ככף איש", ולא עלו עננים גדולים להוריד גשם גדול על הארץ?

ובאר ה"חתם סופר" ואמר, שמה שנשבע אליהו הנביא: "חי ה' אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי", היתה פונתו שהגשם ירד רק לאחר שתטוהר הארץ מהבל העבודה הזרה שעבדו העם, ויעלה מן הארץ הבל של דברי קדש ותורה. וזהו שאמר אליהו: "כי אם לפי דברי". דהינו, הגשם לא ירד עד שתטוהר הארץ, "לפי דברי" כפי שפי מוציא הבל של אמונה בה' אלקי ישראל.

לכן, כאשר שלח הקב"ה את אליהו כדי להחזיר את הגשם, ידע אליהו הנביא שהאוויר טמא מהבל פיהם של ישראל, שעבדו עבודה זרה. ולכן, כדי לטהר את האוויר, בקש אליהו הנביא להחזיר את ישראל בתשובה שלמה. ולכן קיבץ את כל ישראל אל הר הכרמל, וקדש שם שמים ברבים כאשר ירדה האש על הפר שעשה לה'. וכאשר כל ישראל צעקו בקול גדול, "ה' הוא האלהים, ה' הוא האלהים", הנה מהבל פיהם של אותה צעקה מהכרות קדושה זו נוצר "עב קטנה ככף איש". אמנם חסר היה לעם הבל של תורה ותפילה, שהרי לא עסקו בתורת ה' באותן השנים. אולם גם הכרזה של שש תיבות של קדושה, "ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים", הספיקה כדי שירד גשם גדול.

והמסר מדברי ה"חתם סופר" הוא עצום. שכן, כאשר מתאספים ומתלכדים יחד לומר אפילו פסוק אחד, "ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים", אפשר על-ידי הבל אותו פסוק, לטהר את אויר העולם, ולזככו, ולהוריד שפע על הארץ. אם כך, איזה עוצמת זיכוד יש ללימוד דף גמרא אחד בלבד?

יהי רצון מלפניך אבינו, אב הרחמן, שתעזור ותסייע לנו להוציא מפינו רק הבל דברי תורה ודברי קודש, כדי שנוכל לטהר ולזכך את אויר העולם הזה, ועל ידי כך להחיש את ביאת משיח צדקנו, אמן!

"אני יהודי יהודי לי" – ראשי-תיבות אלול

במשנה ברורה בתחילת הלכות ראש השנה, מובא, שחדש אלול הוא זמן של עת רצון. שכן, בחדש זה (כך כתוב שם): "התשובה מקובלת, להיות לבו (של האדם) קרוב אל דודו (=הקב"ה) בתשובה, ואז דודו (=הקב"ה) קרוב לו (=לאדם), לקבל תשובתו מאהבה".

בספר "בני יששכר" כותב הרה"ק, שמספר השעות של חודש אלול, שהוא כאמור עת וזמן של רצון טוב, נרמזים בכתוב (משלי טו'): "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו".

הנה, כידוע, חודש אלול הוא תמיד בן 29 ימים. על-כן נמצא, שמספר השעות בכל חודש אלול הוא 696 שעות, כמנין "רצות". וזהו שכתוב: "ברצות ה' דרכי איש". דהינו, אם איש ישראל הולך בדרך ה' בכל "רצות" (=696) השעות של חודש אלול, אזי "גם אויביו ישלם אתו" – גם אויביו – הם יצר הרע ותילותיו – יעשו עמו שלום. ועל-ידי כך יוכל לעמוד בתום חודש אלול, בראש השנה, ללא המקטרגים, ויצא זכאי בדינו, אמן.

אפשר גם להוסיף, שאם "ברצות (האדם את) ה'" – כלומר, אם האדם רוצה שהשם יהיה עמו, ויתרצה לתפילותיו ולתחנוניו במידת החסד ובמידת הרחמים, הנה קודם כל, צריך הוא לתקן את "דרכי איש" – צריך הוא לתקן הליכותיו והנהגותיו עם הזולת (=במצות שבין אדם לתברו). ואז יזכה לנאמר בהמשך הפסוק: "גם אויביו ישלם אתו" – יזכה להעביר את יצר הרע לטובתו, ולהופכו מקטגור לסנגור. (חי ציון מזרחי הי"ו) אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחסאה ונקה".

מסופר שפעם אחת בא אצל הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א, יהודי שלבש "איצטלא דרבנו". דהינו, שהתנהגותו החיצונית היתה פשל צדיק ועובד ה' נלהב. אולם, לאמיתו של דבר, "תוכו לא היה כברו", והוא היה רחוק מלהיות צדיק, כרחוק מזרח ממערב.

רבי מאיר'ל, שהכיר את אותו "תלמיד חכם", אמר לו בחריפותו: הנה, כידוע, ב-י"ג מידות הרחמים נמצאת גם מידת האמת. ונשאלת השאלה: הרי "אמת" זה "דין". אם כן, מה מקומה של מידה זו בתוך מידות הרחמים? אלא, אמר לו רבי מאיר'ל: כשהיהודי כמותך מתחפש לצדיק, צריך הקב"ה להתנהג אתך בדין, ולהעניש אותך מידה כנגד מידה, על-ידי שיתחשב אתך כמו עם צדיק, שהקב"ה מדקדק אתו כחוט השערה. אולם, הקב"ה, בעל הרחמים, מתנהג אתך לפי מידת ה"אמת" – כפי שהנך באמת – ומעביר על מידותיו, ואינו מדקדק עמך בהקפדה יתרה...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"ולקח הפהן הטנא מידך והניחו לפני מזבחה" (כו', א')

שָׁנִינוּ בְּמִשְׁנַת בִּיכּוּרִים (ג', ח): "הַעֲשִׂירִים מִבִּיאִים בִּיכּוּרֵיהֶם בְּקִלְתוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב, וְהָעֲנִיִּים מִבִּיאִים אוֹתָם בְּסָלֵי נֹצְרִים שֶׁל עֲרֵבָה קְלוּפָה (=בְּסָלִים הָעֲשׂוּיִים מֵעֲנָפֵי עֲרֵבָה מְקוּלָפִים), וְהַסָּלִים וְהַבִּיכּוּרִים נִתְּנִים לַכֹּהֲנִים" (=סָלֵי הַנֹּצְרִים שֶׁל הָעֲנִיִּים נִתְּנוּ לַכֹּהֵן עִם פִּירוֹת הַבִּיכּוּרִים, וְאֵילוֹ סָלֵי הָעֲשִׂירִים הוּחָזְרוּ לְבַעֲלֵיהֶם). בְּמִסְכַּת בְּבֹא קָמָא (צב', עא') מוּבָא מִכָּאן רְאִיָּה לְפַתְגָּם "בְּתַר עֲנִיא אֲזֵלָא עֲנִיוֹתָא" (=אַחֲרֵי הָעֲנִי הוֹלֶכֶת הָעֲנִיוֹת). שְׂדוּקָא הָעֲנִיִּים נֶאֱלָצוּ לְהַשְׁאִיר אֶת סָלֵי הַבִּיכּוּרִים בְּיַדֵי הַכֹּהֲנִים. וְתַמוּזָה הַדְּבָר מְאֹד. שְׁפָן, מְדוּעַ לְקַחוּ מֵהָעֲנִיִּים אֶת הַסָּל הַדָּל וְהַקָּטָן שֶׁל הַנֹּצְרִים, וְאֵילוֹ סָלֵי הָעֲשִׂירִים, הָעֲשׂוּיִים מְקִלְתוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב, הוּחָזְרוּ לָהֶם? וְתַרְץ הַרְה"ק רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דָּב מִבְּעַלְזָא זִיע"א וְאָמַר: הִנֵּה, רַש"י מְפָרֵשׁ עֲנִין זֶה: "בֵּת קוֹל מְבָרְכָתוֹ (=מְבָרְכָת אֶת הָעֲנִי כֹף): הַבֵּאת בִּיכּוּרֵי הַיּוֹם, תִּשְׁנָה לְשָׁנָה הַבְּאָה". דְּהִינּוּ, הַשְּׁנָה, מִפְּאֶת עוֹנֵיךָ הַבֵּאת בִּיכּוּרִים בְּסָלֵי נֹצְרִים. יְהִי רִצּוֹן, שֶׁבַשְׁנָה הַבְּאָה תִּשְׁנָה וְתִבֵּיא בְּגִלְל עוֹשֶׁרְךָ בִּיכּוּרִים בְּסָלֵי כֶּסֶף וְזָהָב. וְלָכֵן, לְעֲשִׂירִים מְחֻזְרִים אֶת כָּלִי הַכֶּסֶף, כְּדֵי שִׁבְיָאוּ גַם לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּכָלִים הַלְלוּ. אוּלַם, מֵהָעֲנִי לֹקְחִים אֶת כָּלִי הַנֹּצְרִים, וְאוֹמְרִים לוֹ שֶׁבַשְׁנָה הַבְּאָה יִזְכֶּה לְהִבֵּיא בְּכָלִים שֶׁל כֶּסֶף וְזָהָב. וְזֶה מָה שֶׁאָמְרוּ חו"ל: "בְּתַר עֲנִיא אֲזֵלָא עֲנִיוֹתָא" (=אַחֲרֵי הָעֲנִי הוֹלֶכֶת הָעֲנִיוֹת). דְּהִינּוּ, לְאַחַר שֶׁהָעֲנִי הוֹלֵךְ לְבֵיתוֹ, הוֹלֶכֶת וְחוֹלֶפֶת גַּם הָעֲנִיוֹת, וְלֹא תִשׁוּב אֵלָיו עוֹד. כְּעֵין זֶה אָמַר הַרְה"ק רַבִּי שְׁלוֹם מִבְּעַלְזָא זִיע"א לְפָרֵשׁ: "בְּתַר עֲנִיא אֲזֵלָא עֲנִיוֹתָא" (=אַחֲרֵי הָעֲנִי הוֹלֶכֶת הָעֲנִיוֹת). דְּהִינּוּ, אַחֲרֵי הָאוֹתִיוֹת "עֲנִי" בְּאוֹת הָאוֹתִיוֹת "כֶּסֶף" (אַחֲרֵי הָאוֹת ע' בְּאָה פ'). אַחֲרֵי נ' בְּאָה הָאוֹת ס'. אַחֲרֵי הָאוֹת י' בְּאָה הָאוֹת כ'. וּבִיחַד – אוֹתִיוֹת "כֶּסֶף". לֹמַר לָךְ, שְׁלֹאֲחַר שִׁישְׂרָאֵל מִבִּיאִים בִּיכּוּרִים, צְרִיכָה הָעֲנִיוֹת לְלַכֵּת מֵאֲתָם. "אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר, וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים".

כ"ק האדמו"ר מְרַן שְׁלוֹם זִיע"א אוֹמֵר, שְׁשְׁלִימוֹת הַתְּשׁוּבָה הִיא כְּשֶׁעוֹשִׂים אוֹתָהּ בִּימֵי הַבְּחָרוֹת (=בִּימֵי נְעוּרָיו שֶׁל הָאָדָם), וְכִשְׁהָאָדָם בְּמִלּוֹא כּוּחוֹ וְאוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חו"ל (ע"ז יט'): "אֲשֶׁרֵי אִישׁ יִרָא אֶת ה'" – אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה כְּשֶׁהוּא אִישׁ, וּפְרַשׁ רַש"י: "כְּשֶׁהוּא בְּחוּר בְּכוּחוֹ. כְּלוּמַר, מְמַהֵר לְהַכִּיר (אֶת) בּוֹרְאוֹ קֹדֶם יְמֵי הַזְּקֵנָה". וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ עַל הַפְּסוּק "מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם" (ויקרא יט', לב') – שֶׁעִיקַר הַקִּיּוּמָה לְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו בְּתִשׁוּבָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת "מִפְּנֵי שִׁיבָה", כְּלוּמַר לְפָנֵי שִׁיבּוֹאוֹ יְמֵי הַשִּׁיבָה וְהַזְּקֵנָה – "תִּקּוּם", תַּחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה, וְכְמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֶה הַמֶּלֶךְ (קְהֵלֶת יב', א'): "וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךָ בִּימֵי בְּחוּרֶיךָ...".

אוּלַם אִם חָס וְחָלִילָה לֹא זָכָה הָאָדָם לְהִטִּיב אֶת דְּרָכָיו וְלְתַקְּנָם בִּימֵי בְּחָרוֹתוֹ, וְהוּא כְּבָר עוֹמֵד בִּימֵי הַזְּקֵנָה – אֵל יִתְיָאֵשׁ! וְאִפְּלוֹ שֶׁהוּא בְּעָרוֹב יְמָיו, יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל כָּל עוֹנוֹתָיו, כְּפִי יְכוּלָתוֹ וּבְכָל כּוּחוֹ, וְהַקֵּב"ה, בְּרוֹב רַחֲמָיו וְחַסְדָּיו, יִקְבַּל אֶת תְּשׁוּבָתוֹ, וְיַחֲשֵׁב לְפָנָיו כְּאֵילוֹ עֲשֶׂה תְּשׁוּבָה בִּימֵי בְּחָרוֹתוֹ, וְכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהילים צ', ג'): "תִּשָּׁב אֲנוּשׁ עַד דִּכָּא" – שֶׁהַקֵּב"ה מְקַבֵּל אֶת הַתְּשׁוּבָה "עַד דִּכָּא" – עַד דְּכִדּוּכָה שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, כְּלוּמַר עַד יוֹם הַמִּיתָה. עֲנִין זֶה, אוֹמֵר הַאֲדַמו"ר מְרַן שְׁלוֹם זִיע"א, נִרְמָז בְּפֶרֶשֶׁת הַתְּמִידָה: "אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר, וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים... כְּמִנְחַת הַבֶּקֶר וְכִנְסָכוֹ תַעֲשֶׂה אִשֶׁה רִיחַ נִיחַח לָהּ" (במדבר כח', ד-ח).

"כְּבֶשׂ", אוֹמֵר הַאֲדַמו"ר מְרַן שְׁלוֹם, רוֹמֵז עַל הַתְּשׁוּבָה, כִּי עַל-יַדֵי הַתְּשׁוּבָה הַקֵּב"ה כּוֹבֵשׂ אֶת עוֹנוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ הָאָדָם. וְזוֹהִי כּוֹנֵת הַכְּתוּב "אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד" – אֶת הַתְּשׁוּבָה הָאֶחָת וְהַמִּיּוּחָדָת, "תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר" – "בַּבֶּקֶר", כְּשֶׁאֲתָה עֹדֵין צָעִיר, וּבִימֵי הַבְּחָרוֹת.

אוּלַם אִם לֹא חָזַר הָאָדָם בְּתִשׁוּבָה בִּימֵי הַבְּחָרוֹת, אֵל יִתְיָאֵשׁ, אֵלָּא "וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים" – תּוֹכַל לַעֲשׂוֹת אֶת הַתְּשׁוּבָה גַם בְּעָרוֹב יְמֵיךָ, בִּימֵי הַזְּקֵנָה, הַמְּכּוֹנִים "בֵּין הָעֲרֵבִים". וְאִם יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה זֶה בְּכָל כּוּחוֹ, אֲזִי נַחֲשֵׁב לוֹ הַדְּבָר "כְּמִנְחַת הַבֶּקֶר וְכִנְסָכוֹ תַעֲשֶׂה" – נַחֲשֵׁב הַדְּבָר כְּאֵילוֹ עֲשֶׂה תְּשׁוּבָה בִּימֵי הַבְּחָרוֹת. וּמִסִּים הַפְּסוּק:

"אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לָהּ" – גַּם תְּשׁוּבָה זוֹ, שֶׁל בֵּין הַעֲרֵבִים (בִּימֵי הַזִּקְנָה) הִיא לְרִיחַ נִיחַח לָהּ...
 "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ, וַיֵּרְאוּ מִמֶּךָ" (כח' י) (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פִּינְחָס פְּרִדְמָן)

על פסוק זה, "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ (=הגויים) כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ, וַיֵּרְאוּ (=יפחדו) מִמֶּךָ", דָּרְשׁוּ חז"ל בַּגְּמָרָא (ברכות ח'): "אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגְּדוֹל: 'כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ' – אֵלּוּ תַפְּיִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ".

וְהִנֵּה, בְּעַל הַטּוֹרִים רַמְזוּ, כְּדָרְכּוּ בַקֶּדֶשׁ כִּי: "שֵׁם י-ה-ו-ה נִקְרָא" – רֵאשִׁי תִיבוֹת 'שִׁין' שֶׁל תַּפְּיִלִּין, וּכְפֹנֵת רַבְּנּוּ בְּעַל הַטּוֹרִים הִיא שְׁעֵמֵי הָאָרֶץ יֵרָאִים וּמִפְּחָדִים מֵאִיתָנוּ בַגֶּלֶל הָאוֹת ש', שְׁכַתּוּבָה עַל הַתַּפְּיִלִּין. (כִּידוּעַ עַל הַ"בֵּית" שֶׁל תַּפְּיִלִּין שֶׁל הַרֹאשׁ יֵשׁ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת ש' – אַחַת מִצַּד יְמִין, וְאַחַת מִצַּד שְׂמָאל).

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מִדּוּעַ יֵרָאִים עַמֵּי הָאָרֶץ דּוֹקָא מֵהַתַּפְּיִלִּין שֶׁל הַרֹאשׁ וְלֹא מֵתַפְּיִלִּין שֶׁל יָד? וּמִדּוּעַ הֵם יֵרָאִים מֵהָאוֹת ש' שֶׁעַל הַתַּפְּיִלִּין?

אוֹמֵר עַל-כֵּן הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", צָרִיכִים לְדַעַת שֶׁבְּכּוּחוֹת הַטּוֹמָאָה יֵשׁ קְלִיפָה (=כַּח טוֹמָאָה) הַנִּקְרָאת "שְׁקָר", וְהִיא שֶׁרַשׁ הַטּוֹמָאָה.

אוֹלַם, אוֹמֵר הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", הָאוֹת ש' שֶׁל קְלִיפַת "שְׁקָר" הִיא מִצַּד הַקְּדוּשָׁה. שָׁכֵן, צָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת שֶׁלְּפַל קְלִיפָה (=כַּח טוֹמָאָה) חֲטִיבַת לְהִיּוֹת חַיּוֹת מִצַּד הַקְּדוּשָׁה, אַחֲרַת אֵין לָהּ קִיּוּם וְהִיא תִתְבַּטֵּל מִן הָעוֹלָם. וְלָכֵן, הָאוֹת ש', שִׁישׁ בָּהּ שְׁלֹשָׁה קוּיִם, שֶׁהֵם פְּנִגְדַּת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, הִיא הַנִּיצוּץ הַקְּדוּשׁ הַמְּחַיֶּה אֶת קְלִיפַת שְׁקָר. וְכֵן כֵּן הַדְּבָר גַּם בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל רִשָּׁע – הָאוֹת ש' שֶׁבְּאַמְצַע הִיא הַנִּיצוּץ הַקְּדוּשׁ, הַנּוֹתֵן אֶת הַחַיּוֹת לְכּוּחוֹת הַרִשָּׁע

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", שְׁכַאֲשֶׁר יִגִּיעַ זְמַן הַתִּיקוֹן הַשְּׁלֵם בַּגְּאוּלָּה הַקְּרוּבָה, יוֹצִיא הַקַּב"ה אֶת הַנִּיצוּץ הַקְּדוּשׁ, אֶת הָאוֹת ש' מֵאוֹתִיּוֹת רִשָּׁע, וַיִּשְׁאַרוּ אוֹתִיּוֹת רַע, בְּלִי שׁוּם נִיצוּץ קְדוּשׁ, וְאֵז יִתְבַּטֵּל אוֹתוֹ רַע וַיַּעֲבוֹר מִן הָעוֹלָם. וְזֶהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה ג', יא): "אוֹי לְרִשָּׁע רַע, כִּי גְמוּל יָדָיו יַעֲשֶׂה לוֹ". כְּלוֹמַר אוֹי לְרִשָּׁע, כִּיִּן שְׁכַאֲשֶׁר תִּסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ הָאוֹת ש', הַמְּחַיֶּה אוֹתוֹ, וַיִּשְׁאַרוּ אוֹתִיּוֹת רַע – "גְמוּל יָדָיו יַעֲשֶׂה לוֹ" – יִקְבַּל כְּגְמוּלוֹ, וְתִיכַף יִתְבַּטֵּל הוּא וַיַּעֲלֵם מִן הָעוֹלָם.

וְזֶהוּ שְׂאֵמֵר דּוֹד הַמְּלֶךְ (תהילים ג', ח'): "שְׁנֵי רִשָּׁעִים שֶׁבְּרַת" – ה' יוֹצִיא מֵהַרִשָּׁע אֶת הָאוֹת ש', אֶת כַּח הַקְּדוּשָׁה שֶׁבְּאוֹתָהּ הַקְּלִיפָה, וְאֵז יִתְבַּטֵּל הַרִשָּׁע מִן הָעוֹלָם, וְלֹא יוֹכַל לְהִזִּיק לָנוּ. וְעוֹד אוֹמֵר דּוֹד הַמְּלֶךְ (שם קכד', ו'): "בְּרוּךְ ה' שֶׁלֹּא נִתְּנָנוּ טְרַף לְשִׁנְיָהֵם" – שֶׁלֹּא נִתְּנָנוּ טְרַף לְאוֹת ש' שֶׁל הַרִשָּׁע, שֶׁהִיא הַמְּחַיֶּה אוֹתָם (=אֶת כּוּחוֹת הַרִשָּׁע), וְנוֹתֵנַת לְרִשָּׁע כַּח לְהִזִּיק לָנוּ. וְזֹאת גַּם כּוֹנֵנַת בְּעַל הַהַגְּדָה, בַּתְּשׁוּבָה לְרִשָּׁע: "אֵף אֶתָּה הִקְהָה אֶת שִׁינְיוֹ", כְּלוֹמַר תּוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה שֶׁל "שִׁינְיוֹ", הָאוֹת ש' שֶׁבְּקִרְבוֹ, וְאֵז יִתְבַּטֵּל אוֹתוֹ כַּח הַרִשָּׁע שֶׁבְּקִרְבוֹ. "וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יִשִּׁיבָנוּ. וּנִפְשׁוּ אוֹתָהּ וַיַּעַשׂ. נוֹרָא וְקְדוּשׁ" (איוב כג', יג') (מֵתוּךְ תַּפְּיִלַת רֹאשׁ הַשְּׁנָה)

עַל הַכְּתוּב כָּאֵן אוֹמֵר הַרְה"ק רַבִּי שְׁמַעֲלֶקָא מְנִיקְלֶשְׁבוּרְג זִיע"א: יְדוּעַ מָה שְׂאֵמֵרוּ חז"ל, שֶׁגְּדוֹל כַּח הַמְּבָרַךְ כְּאֲשֶׁר יֵשׁ מִי שְׁעוֹנָה אֲמֵן לְבִרְכוּתָיו. וְלַעֲוֹמַת זֹאת, מוֹבָא בַּגְּמָרָא (בְּרִכּוֹת נג'): "רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: גְּדוֹל הָעוֹנָה אֲמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרַךְ". (דְּהֵינּוּ, שְׁנִינְיָהם גְּדוֹלִים, אֲלֵא שֶׁהָעוֹנָה אֲמֵן גְּדוֹל יוֹתֵר). עַל-כֵּן מָה יַעֲשֶׂה הָאָדָם הַרוֹצֵה לְבָרַךְ, וְהוּא יוֹשֵׁב בְּדֶד, וְאֵין מִי שִׁיעֲנָה אֲמֵן לְבִרְכוּתוֹ? וְעַל-כֵּן רַמְזוּ הַכְּתוּב: "וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יִשִּׁיבָנוּ. וּנִפְשׁוּ אוֹתָהּ וַיַּעַשׂ. נוֹרָא וְקְדוּשׁ". דְּהֵינּוּ, אָדָם ש' הוּא בְּאֶחָד וּמִי יִשִּׁיבָנוּ – שִׁוּשֵׁב יְחִיד בְּבֵיתוֹ וְרוֹצֵה לְבָרַךְ, "וּמִי יִשִּׁיבָנוּ"? – אֵין מִי שִׁיִּשֵׁב אֲמֵן לְבִרְכוּתוֹ. אוֹלַם "וּנִפְשׁוּ אוֹתָהּ" – דְּהֵינּוּ, מֵאֵד חֲשָׁקָה נִפְשׁוּ שִׁימְצֵא מִי שִׁיעֲנָה אֲמֵן לְבִרְכוּתוֹ, כְּדִי לַעֲשׂוֹת אֶת הַמְּצוּה בְּשִׁלְמוֹת. עַל-כֵּן אוֹמֵר הַמְּשִׁיב הַכְּתוּב: "וַיַּעַשׂ נוֹרָא וְקְדוּשׁ" – הַקַּב"ה נוֹרָא וְעוֹשֶׂה לוֹ מְלֶאךְ נוֹרָא וְקְדוּשׁ שִׁיעֲנָה אֲמֵן לְבִרְכוּתוֹ. בְּעֵנִין זֶה מְסוּפֵר עַל הַגַּה"ק רַבִּי חַיִּים מוּוֹלוּז'יִן זִיע"א, שֶׁנִּהְיָ לְהַקְפִּיד שֶׁלֹּא לְבָרַךְ שׁוּם בְּרָכָה, אִם לֹא הָיָה לִידוֹ מִי שִׁיעֲנָה אֲמֵן. פֶּעַם בְּאַמְצַע הַלֵּילָה, הָיָה צִמָּא מְאֹד, וּבִקֵּשׁ לְשִׁתּוֹת. אוֹלַם, כָּלֵם כְּבָר הָיוּ יִשְׁנִים, וְהוּא לֹא רָצָה לְהַעֲרִים. יָשָׁב הַגַּה"ק רַבִּי חַיִּים מוּוֹלוּז'יִן, וְהִתְיַסֵּר בְּצִמָּאוֹנוֹ. לְפַתַּע שָׁמַע קוֹל דּוֹפֵק עַל דַּלְתּוֹ. כְּאֲשֶׁר פָּתַח, רָאָה אֶת אֶחָד מִבְּחוּרֵי הַיְשִׁיבָה, שֶׁבָּא לְשֹׂאֵל פֶּשֶׁט בַּגְּמָרָא. רַבִּי חַיִּים שָׁמַח מְאֹד לְקִרְאתוֹ, בְּרַךְ בְּשִׁמְחָה "שֶׁהַכֵּל נִהְיָ בְּדַבְּרוֹ...". שְׁתָּה, וּבְרַךְ לְאַחַר מִכֵּן "נוֹרָא נְפֹשׁוֹת". וְלֵאחֲרַי מִכֵּן הִסְבִּיר לְבַחֲרוֹר אֶת דְּבָרֵי הַגְּמָרָא, וּנְפָרַד מִמֶּנּוּ לְשִׁלּוּם. לְמַחֲרַת בְּבִקְרָא, נִגַּשׁ לְבַחֲרוֹר הַהוּא, כְּדִי לְהוֹדוֹת לוֹ שְׁנִית עַל שֶׁאֲפָשֶׁר לוֹ לְבָרַךְ, בְּעֵנִית הָאֲמֵן שְׁלוֹ. אוֹלַם, הַבַּחֲרוֹר תָּמָה וְלֹא הִבִּין עַל מָה הֵרַב מְדַבֵּר. שָׁכֵן, הוּא לֹא יָדַע מִזֶּה מְאוּמָה... אֵז הִבִּין רַבִּי חַיִּים, כִּי מִשְׁמִים סִיעוּ בִּידוֹ לְעֲמוּד עַל גְּדֵרוֹ, וְשִׁלְחוּ לוֹ שְׁלִיחַ מִשְׁמִים...
 שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!
 נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּיִן

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעָה: כִּי תְּבוֹא

עֲרַשׁ"ק כ' אֵלוֹל תִּשְׁע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) יְצִיאַת הַשְּׁבֻט: 19:43

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוּרִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי הָרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

יְדוּעַ הָעֲנִיָּן וּמְפֹרָסֵם הַדְּבָר מֵה שְׁכַתְּבוּ הַקְּדָמוֹנִים, כִּי חֲדָשׁ אֵלוֹל רְמוּז בְּפָסוּק בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (ו', ג'): "אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי הָרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים". שָׁכֵן, "אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי" הֵם רְאשֵׁי-תִיבוֹת אֵלוֹל, שֶׁהוּא כִּדְוֹעַ חֲדָשׁ הַתְּשׁוּבָה, וְעַל-כֵּן מִתְקַשְּׂרִים הַקַּב"ה וְיִשְׂרָאֵל, בְּבַחֲנֵת "אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי" – "אֲנִי", כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, חוֹזֶרֶת בְּתְשׁוּבָה "לְדוּדֵי", הוּא הַקַּב"ה. "וְדוּדֵי לִי" – הַקַּב"ה מְשַׁפֵּיעַ עָלַי חֶסֶד וְרַחֲמִים.

עֲנִיָּן זֶה מוֹבָא בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשׁ הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" (אֵלוֹל מֵאִמֵּר א', אוֹת טו'): "אֲמָרוּ דוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת (אֲבוֹדָהּ תְּפִילַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה) אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי, רְאשֵׁי-תִיבוֹת אֵלוֹל, שָׂאֵז ה' יִתְבָּרַךְ פּוֹתֵחַ יָד לְקַבְּלָנוּ בְּתְשׁוּבָה, וְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עוֹרְגוֹת (=מִשְׁתַּקְּקוֹת) לוֹ... אַחֲרֵי ה'... (וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף) (ש) סוֹפֵי תִיבוֹת ד' תִיבוֹת הִלְלוּ ("אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי") הֵם ד' יוֹדִי"ן (=ל') – בְּגַמְטְרִיָּה אַרְבָּעִים. (וְהֵם) מְרַמְזִין לְאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁהִיָּה מֹשֶׁה בְּהָר (סִינַי) לְקַבֵּל לוחות האחרונות, מִן רֹאשׁ חֲדָשׁ אֵלוֹל עַד יוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְהֵמָּה עַד הַיּוֹם יָמֵי רְצוֹן".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה, לְמָה דוֹקָא אַרְבָּעִים יוֹם, הֵם יָמִים שֶׁל רְצוֹן טוֹב לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ? וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׂאֲרָבְעִים הַיָּמִים הִלְלוּ, יָמֵי הַסְּלִיחוֹת וְהַרְחָמִים (30 יָמֵי חֲדָשׁ אֵלוֹל וְעִשְׂרֵת יָמֵי תְשׁוּבָה), הֵם כְּנֶגֶד יְצִירַת הַוָּלָד, כְּפִי שְׁמוֹבָא בְּגַמְרָא (בְּכוּרוֹת כ"א): "אֲמַר רַב הַסְּדָא... (זְמַן/מִשְׁךָ) יְצִירַת הַוָּלָד בְּאִשָּׁה – אַרְבָּעִים יוֹם". נִמְצְאוּ לְמַדִּים מִכָּה, כִּי כָּל יְצִירַת חֲדָשָׁה נִמְשַׁכֶּת אַרְבָּעִים יוֹם. וְנִרְאָה כִּי דְבָרֵי רַב הַסְּדָא הֵם הַמְקוּר לְמָה שְׁכַתְּבֵי ר' אֱלִימֶלֶךְ מְלִיזֶנְסֶק זִיע"א בְּ"צַעֲטִיל קָטָן" (סַעֲיָף טו'): "הָאָדָם לֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם, (אֵלָּא) רַק לְשִׁבְרַת אֶת הַטְּבַע (=מִידוּתֵי). לְכֵן יִזְרוּ אֶת עֲצָמוֹ לְתַקֵּן מִדוּתֵי בְּשֵׁנָת (=בְּגִיל) שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה דוֹקָא, כְּמוֹ שְׂאֲבָאָר. כְּגוֹן, מִי שְׁנוֹלָד בְּטַבַּע שֶׁל עֲקֻשָׁנוֹת, יִשְׁבֵּר אֶת טְבַעוֹ אַרְבָּעִים יוֹם רְצוּפִים לְעֲשׂוֹת דוֹקָא לְהִיפֵךְ מִמָּה שֶׁיַּעֲלֶה בְּמַחְשְׁבָתוֹ. וְכֵן מִי שֶׁבְטַבַּע עֲצָל, יִרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ אַרְבָּעִים יוֹם רְצוּפִים לְעֲשׂוֹת כָּל דְּבָר בְּזִרְיוֹנוֹת".

וְהַבִּיאֹר הוּא כִּי אַרְבָּעִים יוֹם רְצוּפִים, הֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁל יְצִירַת הַוָּלָד, שְׁזֶה הוֹמָן הַמֵּתָאִים לְאָדָם לְשָׁנוֹת אֶת טְבַעוֹ, וְלִיצֵר אֶת עֲצָמוֹ בְּבַחֲנֵת יְצִירָה/בְּרִיָּה חֲדָשָׁה. וּמִכָּאֵן יִפְתַּח לָנוּ פֶּתַח לְהַבִּין, שֶׁהַסִּיפָה שְׁעָלָה מֹשֶׁה רִבְנוֹ לְשָׁמַיִם לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה אַרְבָּעִים יוֹם בְּדִיוֹק, הִיא כִּיּוֹן שְׂאֲרָבְעִים יָמִים אֵלוֹ, הֵם בְּבַחֲנֵת יְצִירָה חֲדָשָׁה לְכָלֵל יִשְׂרָאֵל, שְׁנִתְהוּוּ לְהִיּוֹת לְעַם הַתּוֹרָה. וְכִפִּי שְׁכוּתָב הַ"שְׁפָתֵי כְּהֵן" ("עַקֵּב", ד"ה וְאִשָּׁב): "וְאִשָּׁב בְּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה". מֵה שֶׁהִיוּ אַרְבָּעִים כְּנֶגֶד יְצִירַת הַוָּלָד, כְּמוֹ שֶׁיְצִירַת הַגּוֹף בְּאַרְבָּעִים יוֹם, כֵּן הִיָּה צָרִיךְ אַרְבָּעִים יוֹם לְתוֹרָה".

נִמְצְאוּ לְמַדִּים, שְׂאֲרָבְעִים הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁשָּׁהָה מֹשֶׁה רִבְנוֹ בְּשָׁמַיִם הָיוּ כְּדִי לִיצֵר אֶת יִשְׂרָאֵל כִּיְצִירָה חֲדָשָׁה שֶׁל עַם הַתּוֹרָה. וְאֵילוֹ אַרְבָּעִים הַיָּמִים הַנוֹסְפִים שֶׁשָּׁהָה מֹשֶׁה רִבְנוֹ (מִרֹאשׁ חֲדָשׁ אֵלוֹל עַד יוֹם הַכִּיפּוּרִים) הָיוּ כְּדִי לִיצֵר אֶת יִשְׂרָאֵל יְצִירָה חֲדָשָׁה שֶׁל בְּעֲלֵי תְשׁוּבָה לְאַחַר חֲטָא הָעֲגֹל. וּמִכָּאֵן מוֹבָן, מְדוּעַ הוּא יִתְבָּרַךְ נִתֵּן לָנוּ אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁל סְלִיחָה וְכִפְרָה. שָׁכֵן, צְרִיכִים אָנוּ לִיצֵר בְּיָמִים אֵלוֹ שֶׁל תְּשׁוּבָה אֶת עֲצָמָנוּ לְבְרִיָּה חֲדָשָׁה, וְלְעֲמוּד לְפָנָיו זְכִים וְטָהוּרִים, כְּתִינּוּק שְׁזֶה עֵתָה נּוֹלָד. (וְלִכֵּן כְּתוּב (תְּהִלִּים יד ז'): "מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב ה' שְׁבוֹת עֲמוֹ יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל". הִנֵּה, רְאשֵׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל "יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל", אַרְבָּעַה יוֹדֵי"ן – גְּמַטְרִיָּה אַרְבָּעִים. לוֹמֵר לָךְ, שִׁישׁ גִּילָה וְשִׁמְחָה גְדוֹלָה, כְּאֲשֶׁר הַקַּב"ה נּוֹתֵן כַּח וּיְכוּלֵת לְיִשְׂרָאֵל לְשׁוּב בְּתְשׁוּבָה ("בְּשׁוּב ה' שְׁבוֹת עֲמוֹ"). וְזֹאת, עַל-יְדֵי שְׁנוֹתָן לָהֶם אַרְבָּעִים יָמִים שֶׁל סְלִיחָה וְכִפְרָה, בְּאִמְרַת יג' מִידוּת הַרְחָמִים. (רְמֹז ל'–יג' מִידוּת רְחֻמִּים: "יִגַּל" אוֹתִיוֹת יג' ל' (=30) שֶׁל חֲדָשׁ אֵלוֹל).

"רְבוֹת רְעוֹת צְדִיק וּמְכֻלָּם יִצְלָנוּ ה'"

יְדוּעַ שְׁבִתוֹרָה יֵשׁ שְׁתֵּי פְרָשׁוֹת שֶׁל תּוֹכְחוֹת: פְּרָשָׁתְנוּ, פְּרָשַׁת "כִּי תְּבוֹא", וּפְרָשַׁת "בְּחַקְתִּי". וַיֵּשׁ לוֹמֵר שְׂרָאשֵׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל שְׁתֵּי פְרָשׁוֹת אֵלוֹ "כִּי תְּבוֹא בְּחַקְתִּי" הוּא "כְּתָב". וְזֹאת, כְּדִי לוֹמֵר לָנוּ, שְׁלֹא צָרִיךְ

שְׁהַקְלָלוֹת/הַעֲוֹנוֹשִׁים הַכְּתוּבִים בְּהֵן יָבוֹאוּ בַפּוּעֵל עֲלֵינוּ, אֲלֵא מִסְפִּיק שְׁהַעֲוֹנֵשׁ נִכְתָּב בַּתּוֹרָה **שֶׁבְכַתְּבֵהּ**, כִּי עַל-יְדֵי הַקְרִיאָה בַּתּוֹרָה **שֶׁבְכַתְּבֵהּ** יִחְשַׁב כְּאִילוֹ קִבְּלָנוּ אֶת הַעֲוֹנֵשׁ בַּפּוּעֵל.

וְהִנֵּה, בְּעֵנֵינוּ זֶה נִשְׁאֵל הַרְדַּב"ז (שו"ת חלק ב', סימן תשס"ט), מִדּוּעַ **בְּקִלְלוֹת** שֶׁל פֶּרֶשֶׁת "בַּחֲקֵתִי" נִזְכְּרוּ דְבָרֵי נַחֲמָה ("וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֵף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר... וְאֵף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאָרֶץ אֲיִבֵיהֶם לֹא מֵאֲסֹתִים וְלֹא גַעְלָתִים לְכַלְתָּם לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם"), וְאִילוֹ **בְּקִלְלוֹת** שֶׁבִּפְרֹשֶׁת "כִּי תָבוֹא" לֹא נִזְכְּרוּ כָּלֵל דְבָרֵי נַחֲמָה?

וְתִרְץ הַרְדַּב"ז בְּדְבָרֵי קוּדְשׁוֹ, וְאָמַר: "וְמָה שֶׁנִּרְאָה לִי לְתִרְץ, כִּי אֵין צְרִיךְ נַחֲמָה בִּפְרֹשֶׁת 'כִּי תָבוֹא', לְפִי שֶׁנַּחֲמָתָם בְּצֵדָם. שְׁ(הֲרִי) אֵין פְּסוּק וּפְסוּק שֶׁלֹּא הוּזְכָּר בּוֹ שֵׁם הוֹי"ה (=י-ה-ו-ה), הַמּוֹרָה עַל מִידַת הַרְחָמִים. (וְזֹאת, כְּדִי) לְהוֹדִיעַ שֶׁהַמִּידָה הִיא **בְּרַחֲמִים**, עַל דֶּרֶךְ (מָה שֶׁכְּתוּב): 'כִּי הוּא (=הַקַּב"ה)... יִמְחֵץ, וְיִדְּיו תִרְפִּינָה', וְאֵין לָךְ נַחֲמָה גְדוּלָה מְזוּ". כְּלוּמָר אֹמֵר הַרְדַּב"ז, מֵאַחַר וְשֵׁם הַרְחָמִים שֶׁל הַקַּב"ה, שֵׁם הוֹי"ה (=י-ה-ו-ה), מוֹפִיעַ בְּפְסוּקֵי הַתּוֹכְחָה שֶׁל פֶּרֶשֶׁת "כִּי תָבוֹא", אֵין צוּרֶךְ בְּדְבָרֵי נַחֲמָה כְּמוֹ בִּפְרֹשֶׁת "בַּחֲקֵתִי". שֶׁכֵּן, אֵין לָךְ נַחֲמָה גְדוּלָה מְזוּ שֵׁם הַחֲסֵד וְהַרְחָמִים שֶׁל הַקַּב"ה נִמְצָא בִּיחַד עִם הַקְּלָלוֹת.

וְהִנֵּה, כְּאִשֶּׁר נִתְּבוּנָן בִּפְרֹשֶׁה, נִרְאָה שֵׁשׁ **בְּקִלְלוֹת/בַּתּוֹכְחוֹת** כו' (=26) שְׁמוֹת הוֹי"ה, כְּמוֹ שֶׁכְּתַב "בְּעַל הַטּוֹרִים": "כו' שְׁמוֹת בַּתּוֹכְחָה כְּנֶגֶד כ"ו שְׁמוֹת (הוֹי"ה) שֶׁבַּתְּפִילַת י"ח (תְּפִילַת שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה)".

וּבְעֵנֵינוּ זֶה מְצִינוּ דְבַר נִפְלָא בְּסִפֵּר "יוֹסֵף תְּהִילוֹת" (לְהַגְהֵ"ק הַחִיד"א, מְזִמּוֹר ס', בְּשֵׁם הַרְשֵׁן הַמוֹפְלָא רַבִּי יְהוּדָה אֲרִיָּה לִיִּים), שְׂאֵמֵר, כִּי **בְּקִלְלוֹת** שֶׁבִּפְרֹשֶׁת "כִּי תָבוֹא" יֵשׁ כו' (=26) פְּעָמִים שְׁמוֹת הוֹי"ה, כְּדִי לְבַטֵּל אֶת הַקְּלָלוֹת. דְּהֵינּוּ, שֵׁם הוֹי"ה עוֹלָה, כְּפִדּוּעַ, לְמִנְיָן כו' (=26). עַל-כֵּן, אִם נִכְפִּיל אֶת שֵׁם הוֹי"ה (=26) בְּמִסְפָּר הַפְּעָמִים שֶׁהוּא מוֹפִיעַ בְּקִלְלוֹת (26x26), נִקְבֵּל 676, כְּמִנְיָן "רְעוֹת" (=676).

וְזֹאת, כְּדִי לְרְמוֹז לָנוּ, **שְׁהַקְּלָלוֹת** הַרְעוֹת שֶׁבִּפְרֹשֶׁת "כִּי תָבוֹא" מֵתְּבַטְּלוֹת עַל-יְדֵי שֵׁם הוֹי"ה (=י-ה-ו-ה), שֵׁם הַחֲסֵד וְהַרְחָמִים, שֶׁל הַקַּב"ה.

וְהִבִּיא עַל-כֵּן הַ"לֵּב אֲרִיָּה" רְמֵז מֵהַפְּסוּק בַּתְּהִילִים (לד, כ'): "רְבוֹת רְעוֹת צְדִיק וּמְכַלֵּם יַצִּילָנוּ ה'". דְּהֵינּוּ, "רְבוֹת רְעוֹת צְדִיק" – הַקְּלָלוֹת שֶׁבִּפְרֹשֶׁת "כִּי תָבוֹא" הֵן בְּבַחֲנֵינָת "רְעוֹת". אִוְלָם, "וּמְכַלֵּם יַצִּילָנוּ ה'" – עַל-יְדֵי כו' (=26) פְּעָמִים שֵׁם הוֹי"ה, שְׁעוֹלִים בְּגִימְטְרִיָּה "רְעוֹת", מֵתְּבַטְּלוֹת הַקְּלָלוֹת.

עַל-פִּי הָאֵמֹר, יִפְתַּח לָנוּ פֶּתַח לְהַבִּין אֶת מִנְהַג יִשְׂרָאֵל, לּוֹמֵר פְּעָמִים בְּיוֹם – בַּתְּפִילַת שַׁחֲרִית וּבַתְּפִילַת עֶרְבִית – אֶת הַמְּזִמּוֹר "לְדוֹד ה' אֹרִי וְיִשְׁעִי". שֶׁכֵּן, כְּתוּב בְּסִידוֹר הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ: "כָּל הָאֹמֵר מְזִמּוֹר (כ"ו), 'לְדוֹד ה' אֹרִי וְיִשְׁעִי', מֵרֵאשׁ חֲדָשׁ אֱלוֹל עַד לְאַחַר שְׁמַחַת תּוֹרָה עֶרֶב וּבִקְרָה, דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, אֲנִי, מוּבְטָח הוּא שְׁמוֹצִיא שְׁנוֹתָיו בְּטוֹב, וְיַעֲרַב לוֹ. וְאִפְּלוֹ גְזִירָה רְעָה (הַכְּתוּבָה עַל הָאָדָם מִן הַשָּׁמַיִם, יְכוּל לְבַטֵּל, וּמַעֲבִיר מַעֲלָיו כָּל הַמְּקַטְרָגִים וְשִׁטְנִים... וּמְבַטֵּל מַעֲלָיו כָּל גְּזִירוֹת קִשּׁוֹת וְרְעוֹת, וְיוֹצֵא בְּדִימוּס וְכָפֵי בְּדִין, וְעַל-יְדֵי זֶה יִכְרִיעַ כָּל הַמְּקַטְרָגִים... (שֶׁכֵּן) יֵשׁ בּוֹ (=בְּמְזִמּוֹר זֶה) יג' שְׁמוֹת הוֹי"ה... וְעַל-יְדֵי אֲמִירָה זֶה אֲנוּ פּוֹעֲלִים וּמְבַטְּלִין מַעֲלָינוּ (אֶת) הַבֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה...". וְיֵשׁ לּוֹמֵר, שְׂמֵאֲחַר וּבְמְזִמּוֹר זֶה יֵשׁ יג' (=13) פְּעָמִים שְׁמוֹת הוֹי"ה (=י-ה-ו-ה), הִנֵּה, עַל-יְדֵי שְׂאֵנוּ אֹמְרִים אוֹתוֹ פְּעָמִים בְּיוֹם, הִנֵּה הַזְּכָרָנוּ כו' (=26) פְּעָמִים שֵׁם הוֹי"ה, שְׁעוֹלִים לְגִמְטְרִיָּה "רְעוֹת", שֶׁבְּכּוֹחַם לְבַטֵּל כָּל גְּזִירוֹת קִשּׁוֹת וְרְעוֹת. אֲמֵן. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וּבָאוּ עֲלֵיךְ כָּל הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהַשִּׁיגְךָ"

תְּלַמִּידֵי הַרֶש"ש הַקְּדוֹשׁ (הַרְבַּ שְׁלוֹם שְׂרַעְבִּי) זְצוּק"ל זִיע"א שְׂאֵלוּהוּ כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים, אֵיךְ זָכָה לְהַגִּיעַ לְאוֹתָן דְּרָגוֹת נִפְלְאוֹת? (כְּפִדּוּעַ, כָּל הַמְּקוֹבְלִים בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ מֵתְּפִלָּים עַל-פִּי הַכּוֹנְנוֹת שְׁעָרָךְ וְכַתַּב הַרֶש"ש בְּסִידוֹרוֹ). הַרֶש"ש נִהַג תְּמִיד לְהַתְחַמֵּק מֵהֶם, אֵךְ בְּרְבוֹת הַיָּמִים, כְּשֶׁהַפְּצִירוֹ בּוֹ מָאֵד, עָנָה לָהֶם כֵּן: בְּאַחַד מְלִילוֹת הַחוֹרֶף הַמוֹשְׁלָגִים, יִצְאָתִי מִבֵּיתִי לְבֵית הַכְּנֶסֶת, לְפָנּוֹת בִּקְרָה לְתְּפִילַת שַׁחֲרִית, וּבְדֶרֶךְ רֵאִיתִי אִשָּׁה עוֹרֶת מוּבְלָת עַל-יְדֵי יְלָדָה קִטְנָה, וּמִשְׂרַכֶּת אֶת דֶּרֶכָה בְּכַבְדוֹת בְּרַגְלָיִם יַחְפוֹת בַּתּוֹךְ הַשִּׁלְגַּ הַנוֹרָא. וּמִיָּד, לֵלֵא שׁוֹם הַיָּסוּס, חָלַצְתִּי אֶת נַעֲלֵי מַעַל רַגְלִי, הַתְּכּוֹפְפֵתִי לְאָרֶץ, וְנַעֲלָתִי אוֹתָן לְרַגְלֵי הָאִשָּׁה הַיַּחְפָּה. וְאֵף אֶת הַסּוֹדֵר שֶׁעָלִי הוֹרְדָתִי וְעֻטְפָתִי בּוֹ אֶת הַיְלָדָה הַרוֹעֶדֶת מְקוֹר. לְאַחַר מִכֵּן חָשִׁיתִי לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְיִצַר הָרַע נִסָּה לְהַטְרִידָנִי: אֵיךְ הוֹלֵךְ אֶתָּה יַחַף? וְמָה עִם כְּבוֹד הַתּוֹרָה שְׁבָךְ? מִיָּד בְּטָלְתִי מַחְשְׁבוֹת אֱלֹהִים, וְאִמְרָתִי: "אֵין בִּי כְלוּם! זֶהוּ כְבוֹד שָׁמַיִם!" וְאֵז הַרְגַּשְׁתִּי שֶׁלְּבִי נִפְתַּח כְּאוֹלָם, וּמֵאֵז זְכִיתִי וְנִתְּעַלִּיתִי...

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

”ריבוננו של עולם!...אימתי יעמוד מיכאל על ההר, ויקרא 'ובא לציון גואל'?”

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תבוא

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵט: 18:36 עֲרַשׁ"ק כ' אֵלוֹל תִּשְׁע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) יְצִיאַת הַשְּׁבֵט: 19:43

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוּרֵי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְהִיא כִּי תבוא אֶל הָאָרֶץ... " (כו' א')

פְּרַשְׁת "כִּי תבוא" נִקְרָאת תְּמִיד בְּחֹדֶשׁ אֵלוֹל, הָאֲחֵרוֹן בְּחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה. רִמְזוּ לְדָבָר אָנוּ מוֹצְאִים בְּמֵאֵמֶר הַמוֹבָא בְּמִסְכַּת מְגִילָה (לא', עב'): "עוֹרָא הַסּוֹפֵר תִּקֵּן לָהֶם, לְיִשְׂרָאֵל, שִׁיְהִיו קוֹרְאִים קְלָלוֹת שְׁבַמְשָׁנָה תוֹרָה (=צ"ח=98) הַקְּלָלוֹת שְׁבַפְרָשְׁתָּנוּ, פְּרַשְׁת "כִּי תבוא" קוֹדֵם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, כְּדֵי שְׁתַּכְּלֶה הַשָּׁנָה וְקְלָלוֹתֶיהָ".

בְּמֵאֵמֶר זֶה טְמוֹן הַרְעִיוֹן, שְׂאֵם תְּלִילָה גִזְרוּ מִן הַשָּׁמַיִם גִּזְרוֹת עַל יִשְׂרָאֵל – יְהִי קִיּוּמָן וְהַתְּגַשְׁמוּתָן עַל-יְדֵי קְרִיאַת 98 הַקְּלָלוֹת שְׁבַפְרָשְׁת "כִּי תבוא", בְּבַחֲנִיַת "וְנִשְׁלַמָּה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ" (=הַקְּלָלוֹת יֵאָמְרוּ רַק בְּשִׁפְתַיִם, וְלֹא יִתְקַיְמוּ בַפּוֹעַל). וְכֵן יִקְוִימוּ בְּנוֹ, בְּפָרוֹס הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה, דְּבַרֵי הַפִּיטוֹן: "תַּכְּלֶה שָׁנָה וְקְלָלוֹתֶיהָ – תַּחַל שָׁנָה וּבְרִכּוֹתֶיהָ".

"וְלִקְחַת מְרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה" (דברים כו', ב')

עַל הַפְּסוּקָה, "וְלִקְחַת מְרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה", אוֹמֵר רַש"י: "מְרֵאשִׁית, אָדָם יוֹרֵד לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ, וְרוֹאֵה תְּאֵנָה שְׁבַכְרָה, כּוֹרֵךְ עָלֶיהָ גְּמִי (=קִנְיָה סוּף) לְסִימָן, וְאוֹמֵר: הֲרִי זֶה בִּיכּוּרִים".

וּמְקוֹר הַדְּבָרִים בְּמִשְׁנֵה (בכורים ג', א'): "כִּיצַד מְפָרְשִׁין הַבִּיכּוּרִים? יוֹרֵד אָדָם בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ וְרוֹאֵה תְּאֵנָה שְׁבַכְרָה, אֲשֶׁכּוֹל שְׁבַכְרָה, רְמוֹן שְׁבַכְרָה, קוֹשֶׁרוֹ בְּגִמִּי, וְאוֹמֵר: הֲרִי אֵלוֹ בִּיכּוּרִים".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. וְכִי אִם יְכַרֵּךְ הָאָדָם עָלֵיהֶם חוֹט פְּשָׁתָן, אוֹ חוֹט שֶׁל פּוֹתְנָה לְסִימָן פְּסוּלִים הֵם? וְהֲרִי בּוֹדָאי שְׁכַפֵּר הַדְּבָרִי! וְאִם כֵּן, לְמָה כְּתוּב בְּמִשְׁנֵה דוֹקָא "גְּמִי"?

מוֹבָא בְּ"לִיקוּטֵי בְּתֵר לִיקוּטֵי", בְּשֵׁם רַבִּי מִשֶּׁה לִיב מְסַאסוֹב זצ"ל, שֶׁהִסִּיבָה לְכַךְ שְׁצוּהָ ה' לְהֵבִיא בִּיכּוּרִים הִיא, שֶׁהָאָדָם, הַעוֹבֵד אֶת שָׂדֵהוּ, וְרוֹאֵה אֵיךְ שְׁבַעֲמָלוֹ הָאֲדָמָה מְצַמִּיחָה פִּירוֹת/יִרְקוֹת נְאִים וּמְשׁוּבְּחִים, מְתַנְּאָה בְּעַמְלוֹ

זֶה, וְאוֹמֵר: שְׁלִי הַמְּשׁוּבְּחִים מְכַלְסִים! וְאֵיךְ הַגְּעֵתִי לְתוֹצְרַת מְשׁוּבַחַת זֹאת יוֹתֵר מְאֻחָרִים? אֵלָּא, שְׂאֲנִי יוֹדֵעַ לְעַבּוֹד! אֲנִי יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהַשְׁקִיעַ. וְעַל-יְדֵי כֵךְ בָּא הוּא לְיַדֵּי חֲטָא הַגְּאֻוָּה, שְׁ"כַחֵי וְעֲצֵם יְדֵי עֲשֵׂה לִי אֶת הַחִיל הַזֶּה".

עַל-כֵּן אוֹמֵר לוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ: אֶת הַפִּירוֹת הָרֵאשׁוֹנִים, שְׁעָלֵיהֶם גְּאֻוָּתָךְ – אוֹתָם תְּבִיא לִי בִּיכּוּרִים, וְעַל-יְדֵי כֵךְ תִּזְכּוֹר שְׂאֲנִי הוּא הַגּוֹרֵם, וְלֹא אַתָּה.

וְעַל-כֵּן רִמְזוּ רַש"י הַקְּדוֹשׁ בְּמִתְקַן לְשׁוֹנוֹ: "כוֹרֵךְ עָלֶיהָ גְּמִי לְסִימָן" – "גְּמִי" רֵאשִׁי תִיבּוֹת: "גְּדִלִים מְעֻשֵׂי יָי" (תהילים קיא, ב') – כְּדֵי לְהַזְכִּיר לְאָדָם שֶׁהוּא רַק עֲשֵׂה הַשְּׁתַדְלוֹת (זְרִיעָה, חֲרִישָׁה, קְצִירָה וכו') כְּדֵי לְהוֹרִיד אֶת הַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי, וְשֶׁכַּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְשֶׁלֹּא יַחְטָא בְּ"כַחֵי וְעֲצֵם יְדֵי".

"אֲשַׁרְיִכֶם יִשְׂרָאֵל, לִפְנֵי מִי אַתֶּם מְטַהְרִין. מִי מְטַהֵר אֶתְכֶם? – אֲבִיכֶם שְׁבַשְׁמִים"

יְדוּעַ הַעֲנִין וּמְפוֹרָסִם הַדְּבָר מֵה שְׁכַתְּבוּ הַקְּדוּמוֹנִים, כִּי חֲדָשׁ אֵלוֹל רְמוֹז בְּפִסּוּק בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (ו', ג'): "אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי הָרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים". שָׁכֵן, "אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי" הֵם רֵאשִׁי-תִיבּוֹת אֵלוֹל, שֶׁהוּא כִּידוּעַ חֲדָשׁ הַתְּשׁוּבָה,

וְעַל-כֵּן מְתַקְשְׂרִים הַקַּב"ה וְיִשְׂרָאֵל, בְּבַחֲנִיַת "אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי" – "אֲנִי", כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, חוֹזֵרֶת בְּתְשׁוּבָה "לְדוּדֵי" הַקַּב"ה. "וְדוּדֵי לִי" – הַקַּב"ה מְשַׁפֵּיעַ עָלַי חֶסֶד וְרַחֲמִים.

עֲנִין זֶה מוֹבָא בְּסִפֵּר הַקְּדוֹשׁ הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" (אֵלוֹל מֵאֵמֶר א', אוֹת טו'): "אֲמָרוּ דוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת (אֲבוֹדְרָהָם תְּפִילַת רֵאשׁ הַשָּׁנָה) אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי, רֵאשִׁי-תִיבּוֹת אֵלוֹל, שְׂאֲזוּ ה' יִתְבָּרֵךְ פּוֹתַח יָד לְקַבְּלָנוּ בְּתְשׁוּבָה, וְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עוֹרְגוֹת (=מְשִׁתְּוֹקְקוֹת) לוֹ...אֲחֵרֵי ה'... (וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף) (ש)סוֹפֵי תִיבּוֹת ד' תִיבּוֹת הִלְלוּ ("אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי") הֵם ד' יוֹדִי"ן (=י) – בְּגִמְטְרִיָּה אַרְבַּעִים. (וְהֵם) מְרַמְזִין לְאַרְבַּעִים יוֹם שֶׁהִיא מִשֶּׁה בְּהַר (סִינַי) לְקַבֵּל לוחוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת, מִן רֵאשׁ חֲדָשׁ אֵלוֹל עַד יוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְהֵמָּה עַד הַיּוֹם יְמֵי רְצוֹן".

הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" אוֹמֵר, כִּי אַרְבַּעִים יְמֵי הַתְּשׁוּבָה, מֵרֵאשׁ חֲדָשׁ אֵלוֹל וְעַד לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים הֵם בְּבַחֲנִיַת מְקוּוֹה טְהָרָה לְיִשְׂרָאֵל. וְכִמוֹ שְׁבַמְקוּוֹה טְהָרָה יִשְׁנֵם אַרְבַּעִים סָאָה מִיָּם, הַמְעַלִּים אֶת הָאָדָם מְטוּמְאָה לְטְהָרָה, כֵּן אַרְבַּעִים יְמֵי

התשובה מראש חדש אלול ועד ליום הכיפורים, שהם ימים של חסד ורחמים, מעלים את האדם מטומאת עונותיו, לטהרה.

ויש לנו לשאול, אומר ה"בני יששכר": מדוע דוקא שעור של ארבעים סאה מים של מקנה מסוגל לטהר את הטמאים, ולא שעור אחר?

ומפרש ענין זה ה"בני יששכר", ואומר שידוע שארבעים סאה הם 960 לוגין (כל סאה היא 24 לוגין). ומאחר ומבואר בירושלמי (תרומו פ"י ה"ה), כי בר"ה (=יצור חי) בטלה ב-960. אם כן, כשאדם טובל במקנה מים, שבו 960 לוגין מים, הרי הוא מתבטל מטומאתו, ונולד ככריה חדשה וטהורה.

ויש עוד לומר מאחר וכל יום כלול מ-24 שעות, על כן בארבעים ימי התשובה יש אפוא 960 שעות (24x40=960), שהם בבחינת "960 לוגין מים", כדי לטהר את ישראל על-ידי "טבילה" בארבעים ימי התשובה, ועל-ידי כך הם נחשבים ככריה חדשה.

וזהו פרוש המשנה (יומא פה, מט'): "אמר ר' עקיבא: אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין. מי מטהר אתכם? – אביכם שבשמים, שנאמר: 'זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם'. ואומר: מקנה ישראל ה'. מה מקנה, מטהר את הטמאים – אף הקב"ה מטהר את ישראל". כי כמו שמקנה הטהרה מטהר את ישראל בארבעים סאה, שהם 960 לוגין, אף הקב"ה מטהר את ישראל בארבעים ימי התשובה, שהם 960 שעות, כדי שבגמר החתימה, ביום הכיפורים, יהיו ישראל ככריה חדשה, כמו שנאמר (ויקרא טז, ל'): "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך"

מסופר על חוטב עצים אחד שיצא יום יום לעבודה, ופרנסתו היתה קשה מאד. באחד הימים כשישב ביער תחת אחד העצים כדי לנוח, ראה רועה ההולך לתומו, ועדר העיזים לפניו. והנה לפתע סטתה אחת העיזים מן העדר, והלכה ונעלמה לה בסבך העצים, בלי שהרועה הבחין בכך. וכך הדבר חזר ונשנה גם למחרת וגם ביום שאחריו, בכל פעם הולכת עז אחת ונעלמת, בלי שהרועה יבחין בכך. אמר החוטב בלבבו: אלך ואראה לאן הולכת העז הנוטשת את העדר, וכך עשה והלך אחרי העז. והנה הגיעה העז לפתח מערה אחת, ושם ישב דב קטוע-רגלים, ומיד נהם הדב, והעז קפצה לו לתוך פיו, וזה הדב אכל את העז בתיאבון. כשראה כך חוטב העצים, חשב בלבבו: אכן מעשה פלאים הוא זה. ואם כך, למה לי לחטוב עצים? "מי שמאכיל את הדב – יאכיל גם אותי", ומיד אסף את כליו ושם אל ביתו. אשתו, שקבלה את פניו, שאלה אותו בתימהון: איפה המזון? ואיפה העצים? – ענה לה בעלה: "מי שמאכיל את הדב – יאכיל גם אותנו". כשמוע זאת אשתו, רגזה עליו ואמרה לו: האם דעתך נטרפה עליך? מה קרה לך? ספר לי... ובעלה ענה לה: "מי שמאכיל את הדב – יאכיל גם אותנו". כעבור שעה קלה נכנסו אליהם שני אנשים, ובקשו לשכור את החמור של חוטב העצים, למשך יומים. אמר החוטב לאשתו: רואה את שאין מה לדאוג? הנה יש לנו פרנסה ליומים.

אך כעבור יומים, משלא הושב החמור, אמרה לו אשתו: ראה מה עשית, אינך רוצה לעבוד, וגם חמור אין לנו עכשיו! ענה לה בעלה: "מי שמאכיל את הדב – יאכיל גם אותנו".

האנשים ששכרו את החמור היו שודדים ורוצחים, ששדדו והרגו אדם אחד, וכשחפרו בור כדי לקבור אותו, מצאו מתחת לאדמה אוצר גדול של זהב ויהלומים. ומאחר והאוצר היה רב, החליטו לשכור חמור בכדי להעביר את האוצר משם ולחלקו ביניהם. וכך עשו. מלאו הם את כל האוצר בשקים, טענו אותו על החמור ששכרו מחוטב העצים, ויצאו לדרךם. אולם האוצר הגדול "עור" את עיניהם של השודדים, וכל אחד מהם החליט להרוג את חברו כדי שהוא יזכה לבדו באוצר. אחד השודדים הכין לחם והכניס לתוכו רעל, והגישו לחברו. והשני, לפני שהכניס את האוכל לפיו, התנפל על חברו, הרגו, ואחר ישב לאכול. ולאחר כמה נגיסות מהלחם, התפתל מכאבים, ונפל מת גם הוא.

והחמור, לעת ערב, כשהרעב הציק לו, הלך בדרך העולה לבית אדונו, הלא הוא חוטב העצים. כשראה חוטב העצים את חמורו, שמח מאד ומהר לפרוק ממנו את משאו, ופתח את אחד השקים, ומיד אורו עיניו מהכסף מהזהב, ומהיהלומים שראה. מיד קרא לאשתו, ואמר לה: ראי, גם החמור שב אלינו, וגם התעשרנו. אמרתי לך: "מי שמאכיל את הדב – יאכיל גם אותנו..."

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תְּבוּאָה
 פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: כִּי תְּבוּאָה
 כְּנִיסַת הַשְּׁבֻט: 18:36

עֲרַשׁ"ק כ' אֵלוֹל תִּשְׁע"ח (31.8.18) bnei-zion.com (ר"ת 20:23) יְצִיאַת הַשְּׁבֻט: 19:43

הַפְּטָרָה: "קוֹמֵי אוּרִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְהָיָה כִּי תְּבוּאָה אֶל הָאָרֶץ..."

בְּפֻרְשַׁתְנוּ, פְּרֻשַׁת "כִּי תְּבוּאָה", אָנוּ מוֹצֵאִים אֶת אַחַת הַפְּרֻשִׁיּוֹת הַקְּשׁוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, הֲלֹא הִיא פְּרֻשַׁת הַתּוֹכְחָה, עִם צ"ח(=98) **הַקְּלָלוֹת** הַקְּשׁוֹת בְּיוֹתֵר הַכְּתוּבוֹת בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה.

וְעַל זֶה אָמְרוּ חו"ל (מְדַרְשׁ תַּנְחוּמָא נִיּוּצִיבִים): "לְפִי שֶׁשָּׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֵה **קְלָלוֹת** חֶסֶר שְׁתֵּיִם(=תִּשְׁעִים וּשְׁמוֹנֶה קְלָלוֹת), מִלְּבַד אַרְבָּעִים וְתִשְׁעַת הַקְּלָלוֹת שֶׁבַּפְּרֻשַׁת "בְּחֻקֹּתַי", שֶׁבְּסֵפֶר "וַיִּקְרָא" – הוֹרִיקוּ פְּנִיָּהם(=הַחֲזִירוּ פְּנִיָּהם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִרֹב פֶּחַד), וְאָמְרוּ: מִי יוּכַל לְעִמּוֹד בְּאֵלוֹ(=**בְּקְלָלוֹת** הַמְרוּבוֹת הַלְלוֹ)?!

וְאוּלָּם צְרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, אֵינן צוֹרֵךְ לְהִבְהֵל מִכָּל הַקְּלָלוֹת הַלְלוֹ, אֲלֹא רְאוּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְזַכּוֹר דְּבַר הַשּׁוֹב מֵאֵד, כִּי בַשְּׁבֻט קִדְשׁ, כְּאֲשֶׁר יִקְרָא בְּעַל הַקּוֹרָא בַּתּוֹרָה בְּפֻרְשַׁת הַתּוֹכְחָה אֶת הַקְּלָלוֹת, נִכּוֹן לְכוֹן בְּכוֹנָה גְּדוּלָּה מֵהַ שְׁשֵׁנִיּוֹ בְּמִסְכַּת מְגִילָה (לא, עב): "עֲזָרָא הַסּוֹפֵר תִּקֵּן לָהֶם, לְיִשְׂרָאֵל, שִׁיְהִי קוֹרְאִים **קְלָלוֹת** שֶׁבַּמְשֻׁנָּה תּוֹרָה(=צ"ח הַקְּלָלוֹת שֶׁבַּפְּרֻשַׁתְנוּ, פְּרֻשַׁת "כִּי תְּבוּאָה") קוֹדֵם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, כְּדֵי שֶׁתִּכְלֶה הַשָּׁנָה וְקְלָלוֹתֶיהָ". דְּהִינּוּ, עֲצֵם הַקְּרִיאָה שֶׁל הַקְּלָלוֹת קוֹדֵם רֵאשׁ הַשָּׁנָה הִיא סְגוּלָּה נִפְלְאָה, שֶׁמְבִיאָה "שֶׁתִּכְלֶה הַשָּׁנָה וְקְלָלוֹתֶיהָ".

וּמִבְּאֵר עֲנִין זֶה כ"ק הַאֲדַמּוֹר מֶרֶן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִבְּעִלְזָא זִיע"א וְאוֹמֵר, שֶׁאֲמַנָּם הַקַּב"ה קָצַב **עוֹנָשִׁים וְתוֹכְחוֹת**, אִם יַעֲבְרוּ יִשְׂרָאֵל חֲלִילָה עַל הַפְּתוּב בַּתּוֹרָה. אֲךָ יֵשׁ עֲצָה נִפְלְאָה, שֶׁאֲפִילוֹ אִם חָטָא הָאָדָם, הוּא לֹא יִצְטָרֵךְ לְקַבֵּל אֶת הָעוֹנָשִׁים בְּפוּעַל מַמְשׁ.

וְזֹאת, עַל-פִּי מַה שְׁשֵׁנִיּוֹ בְּגַמְרָא בְּמִסְכַּת מְנַחוֹת (ק"י, עב): "אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: מֵאִי דְכָתִיב(=מִהֵי כּוֹנֵת הַפְּתוּב וַיִּקְרָא וְ, לו): 'זֹאת הַתּוֹרָה לְעֵלָה לְמַנְחָה וְלַחֲטָאָת וְלְאָשָׁם?' – (וּמְשִׁיב): כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה – כְּאִילוֹ הַקְּרִיב עֲלָה, מְנַחָה, חֲטָאָת וְאָשָׁם... אָמַר רַבָּא: כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה – אֵינּוּ צְרִיךְ לֹא עֲלָה, לֹא חֲטָאָת, וְלֹא מְנַחָה, וְלֹא אָשָׁם".

מִבּוֹאֵר מִכָּאן, כִּי סְגוּלַת הַתּוֹרָה הִיא שֶׁכָּל הָעוֹסֵק בָּהּ – כְּאִילוֹ קִים בְּפוּעַל אֶת כָּל מַה שֶׁלְּמַד בַּתּוֹרָה, בְּבַחֲיִנַת (הוֹשֻׁעַ יד, ג): "וַיִּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפֵתֵינוּ"(=בְּמִקּוֹם לְעִשׂוֹת בְּפוּעַל, הַתְּשֻׁלוּם יְהִיָּה רַק בַּשְּׁפֵתִים, בְּאֲמִירָה בְּלִבָּד).

כְּמוֹ-כֵן, עַל-יְדֵי שִׁיעּוֹסוֹק אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּפֻרְשַׁת הַתּוֹכְחָה, הַמְתַּאֲרֶת אֶת הָעוֹנָשִׁים הַקְּשִׁים, וְיִלְבִּישׁ עֲצָמוֹ בְּפֶחַד ה' וְהָדָר גְּאוּנוֹ – יִחְשַׁב לוֹ כְּאִילוֹ קִבֵּל אֶת הַיִּסּוּרִים בְּפוּעַל, וְיִנְצַל מִיִּסּוּרִים מַמְשׁ.

וְהוֹסִיף מֶרֶן מֵהַר"י לְפָרֵשׁ עַל-פִּי זֶה אֶת הַפְּסוּק בַּתְּהִלִּים (צד, יב): "אֲשֶׁרִי הַגְּבַר אֲשֶׁר תִּיִסְרְנוּ יְהִי וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמַדְנוּ". דְּהִינּוּ, מֵאַחַר וְאָמְרוּ חו"ל (בְּרֻכּוֹת ה'): "**יִיסוּרִין** מִמְּרַקִּין עוֹנוֹתֵינוּ שֶׁל אָדָם" – לְכֵן "אֲשֶׁרִי הַגְּבַר אֲשֶׁר תִּיִסְרְנוּ יְהִי" – טוֹב לוֹ לְאָדָם כִּי יִנְיֵן שְׁעַל-יְדֵי הַיִּסּוּרִים מִתְּמַרְקִים(=מִתְּלַבְּנִים) עוֹנוֹתֵינוּ. אֲבָל, לֹא עַל-יְדֵי **יִיסוּרִים** הַבָּאִים בְּפוּעַל עֲלֵינוּ, אֲלֹא יִיסוּרִים שֶׁהֵם "וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמַדְנוּ" – דְּהִינּוּ, עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסֵק הָאָדָם בַּתּוֹרָה בְּפֻרְשַׁת הַתּוֹכְחָה וְהַיִּסּוּרִים, כְּאִילוֹ קִבֵּל אֶת הַיִּסּוּרִים בְּפוּעַל.

הִנֵּה כִּי כֵן זֶהוּ בִּיאוּר הַגְּמָרָא: "עֲזָרָא הַסּוֹפֵר תִּקֵּן לָהֶם, לְיִשְׂרָאֵל, שִׁיְהִי קוֹרְאִים **קְלָלוֹת** שֶׁבַּמְשֻׁנָּה תּוֹרָה(=צ"ח הַקְּלָלוֹת שֶׁבַּפְּרֻשַׁתְנוּ, פְּרֻשַׁת "כִּי תְּבוּאָה") קוֹדֵם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, כְּדֵי שֶׁתִּכְלֶה הַשָּׁנָה וְקְלָלוֹתֶיהָ". כְּלוֹמֵר, עַל-יְדֵי עֲצֵם הַקְּרִיאָה בַּתּוֹרָה תִּכְלֶה הַשָּׁנָה וְקְלָלוֹתֶיהָ, מִכִּיּוֹן שִׁיְחַשֵּׁב כְּאִילוֹ כְּבָר קִיְמוּ וְקִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הָעוֹנָשִׁים, בְּבַחֲיִנַת "וַיִּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפֵתֵינוּ". וְעַל כֵּן, אֵינן סִפֵּק שְׂרָאוּי וְנִכּוֹן לָנוּ לְכוֹן כְּדֵי, בְּעַת שְׁמִיעַת צ"ח(=98) הַקְּלָלוֹת שֶׁבַּפְּרֻשָּׁה. וְכֵן גַּם כְּתַב הַ"תְּפָאֶרֶת שְׁלֹמֹה": "יֵשׁ לְתַת טַעַם בְּעֲנִין הַתּוֹכְחָה, מֵהַ שְׁאָנוּ קוֹרְאִים בְּעַת הַזֹּאת, שֶׁתִּכְלֶה הַשָּׁנָה וְקְלָלוֹתֶיהָ, וְהוּא כְּמוֹ שְׂאוּמְרִים: 'וַיִּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפֵתֵינוּ' – שְׂאָם חֶסֶד וְשִׁלוּם נִגְזַר אֲשֶׁר לֹא טוֹב, הִנֵּה יִצְאָנוּ יְדֵי חוֹבוֹתֵינוּ בְּקְרִיאַת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וּמִמִּילָא יִתְהַפְּכוּ לָנוּ כְּלָם לְבִרְכָה".

וְיֵשׁ לוֹמֵר בְּזֶה רְמִז: שֶׁהִנֵּה, יְדוּעַ שֶׁבַּתּוֹרָה יֵשׁ שְׁתֵּי פְרֻשִׁיּוֹת שֶׁל תּוֹכְחוֹת: פְּרֻשַׁתְנוּ, פְּרֻשַׁת "כִּי תְּבוּאָה" וּפְרֻשַׁת "בְּחֻקֹּתַי". וְיֵשׁ לוֹמֵר שְׂרָאשִׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל שְׁתֵּי פְרֻשׁוֹת אֵלוֹ "**כִּי תְּבוּאָה** בְּחֻקֹּתַי" הוּא "**כְּתַב**". וְזֹאת, כְּדֵי לוֹמֵר לָנוּ, שֶׁלֹּא צְרִיךְ **שְׁהָעוֹנָשִׁים** הַכְּתוּבִים בְּהֵן יְבוֹאוּ בְּפוּעַל עֲלֵינוּ, אֲלֹא מִסְפִּיק שֶׁהָעוֹנֵשׁ נִכְתַּב בַּתּוֹרָה **שֶׁכְּתַב**, כִּי עַל-יְדֵי

"ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה" (כח' ג')

במסכת בבא מציעא (קז', עא'), שנינו משמו של רב (ראשון לאמוראי בבבלי, ומיסד ישיבת סורא): "ברוך אתה בעיר" – שיהא ביתך סמוך לבית הכנסת". מעיר על-כך רבי ברוך אפשטיין, בעל "תורה תמימה": כשביתו של אדם מצוי בקרבת בית הכנסת, יכול הוא למהר ולבוא לתפילת היום, כדי להימנות עם העשרה הראשונים. שאפילו מאה באים אחריו לתפילה בציבור, נוטל הוא שכר כנגד כלם.

ועוד אומרים בענין זה חכמי ישראל: כשביתו של אדם מצוי ליד מקום תפילה ותורה, הוא מושפע מן השכנות הטובה, לא רק בשעותיו בבית הכנסת. אלא, שגם בשעת עיסוקיו הגשמיים מבקר עד ערב, הוא אינו מסיח את דעתו מבית הכנסת, הנראה לעיניו ברב שעות היום...

"והיית ממשש בצהרים, כאשר ימשש העור באפלה"

"אמר רבי יוסי כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה (דברים כח), 'והיית ממשש בצהרים, כאשר ימשש העור באפלה', וכי מאי איכפת ליה לעור בין אפלה לאורה? (שהרי, בין כך ובין כך הוא אינו רואה).

עד שבא מעשה לידי: פעם אחת הייתי מהלך באישון לילה ואפלה, וראיתי סומא (=עור) שהיה מהלך בדרך, ואבוקה בידו. אמרתי לו: בני, אבוקה זו למה לך? אמר לי: כל זמן שאבוקה (זו) בידי, בני אדם רואים אותי, ומצילין אותי מן הפחיתים (=הבורות), ומן הקוצים, ומן הברקנים (=סוג של שיח קוצני)".

אומר על-כך בעל ה"אור מוסר", שמשמעותה של קללה זו היא, שמצבם הרוחני של ישראל יהיה "כאשר ימשש העור באפלה". דהינו, שלא ימצא אף אדם שישים לבו להושיט יד מסיעת לאותם אחינו ה"עורים", כדי להוליכם בדרך ישרה – דרך התורה והמצוות. ומכאן צריכים אנו לקחת מוסר, שחייבים לסיע ולעזור לאחינו ה"עורים", התועים בדרך הגויים ובתועבותיהם. שהרי, הנשמה האלקית שבקרבם, היא "האבוקה", שקוראת לנו לסיע להם להינצל "מן הפחיתים (=בורות), ומן הקוצים, ומן הברקנים"...

"ארור מכה רעהו בסתר" ("מכה רעהו" – "מכה בלשונו" את רעהו, כלומר מדבר לשון הרע על חברו, עפ"י רש"י).

מסופר על היהודי הקדוש מפשיסחא זיע"א שצוה פעם על רבי בונם, תלמידו, שיסע לדרך. לאן יסע? לשם מה יסע? – לא באר הוא לתלמידו, וגם תלמידו רבי בונם לא הקשה ולא שאל מאומה, ומיד לקח עמו כמה מחסידיו, הזמינו את העגלון, ונסעו לדרך.

חלפו מספר שעות מאז יצאו לדרך, ורבי בונם כלל אינו מפקפק ואינו מטיל ספק במטרת נסיעה זו, ללא כיוון וללא מטרה. לפתע הגיעו לכפר אחד, ומאחר והרעב הציק להם, פנה העגלון לשביל המוביל לעבר האכסניה שבכפר. ירדו החסידים ורבי בונם, ופנו לעבר חדר האכל, כדי להזמין סעודה. פנו לבעל המקום ובקשו, אם יוכלו לקבל סעודה של מאכלי חלב.

'מצטער מאד' – השיב בעל הפונדק – 'במטבחי אינני מכין כלל מאכלי חלב, אלא רק מאכלי בשר'. החסידים לא ששו לאכול בשר בכפר, שבו הם אינם מפירים היטב את בעלי המקום, והחלו חוקרים ודורשים: מי הוא השוחט? איך היתה הבהמה אחר הבדיקה? האם היא כשרה וחלקה בלי פגם בריאה? איך המליחו את הבשר?

והנה הם שומעים קול, הדובר אליהם: 'חסידים חסידים! מביטים החסידים סביבם ואינם רואים איש. מביטים ומחפשים – והנה מגלים הם יהודי, לבוש קרעים, היושב מאחורי התנור, ואותו יהודי פונה אליהם ומוכיח אותם: 'חסידים חסידים', על מה שאתם מכניסים לתוך הפה – חוקרים ודורשים אתם היטב – מי הוא השוחט, ואיך הוכשר הבשר – אבל על מה שאתם מוציאים מהפה, אותם דיבורים – עליהם אין לכם שום שאלה?'

התפעל רבי בונם מגדל דבריו של היהודי, ואמר: 'אכן נכון זה הדבר: כמה מקפיד יהודי על האכל הנכנס לפיו, וכמה מזלזל הוא בדיבורים היוצאים מפיו, שאיסורם גדול פי כמה וכמה מאיסור אכילת חזיר'. עתה הבין רבי בונם מדוע שלח אותו רבו מפשיסחא לדרך – כל זאת רק כדי לשמוע את דברי האמת הנוקבים הללו. ומיד קמו הוא וחסידיו וחזרו לביתם.